

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Ch. ENGELS, De tegeldemaking van de onroerende goederen in het raam van een collectieve schuldenregeling 577

J. DE KORT, De belastingheffing over door particuliere aandeelhouders gerealiseerde meerwaarden op aandelen 586

Rechtspraak

Grondwet – Gelijkheid en niet-discriminatie – **Strafvordering** – Verdachte – Bijstand van een advocaat – Toegang tot het strafdossier – Onmiddellijke verschijning
Arbitragehof 8 mei 2001 592

Onrechtmatige daad – **Schade en schadeloosstelling** – 1. Arbeidsongeschiktheid – Verlies aan economisch potentieel – Schade die zich uitstrekt over de hele duur van het professionele leven – Voortbestaan na de uitspraak van de rechter – Toekomstige schade – 2. Compensatoire interest – Toekenning op de totaliteit van de vergoeding voor esthetische schade vanaf de consolidatie – Compensatoire interest op schade die blijft voortbestaan na de uitspraak van de rechter – Onwettig
Cass. 9 maart 1999 594

Verzekering – Verzekeringscontract – Voorwerp – Dekking van een bepaald risico tegen een bepaalde prijs – Brandverzekering – Verzekerde onroerend goed gebouwd zonder vergunning – Weerslag op geoorloofdheid van voorwerp van brandverzekering
Cass. 8 april 1999 596

Collectieve schuldenregeling – Gerechtelijke aanzuiveringsregeling – Voorrechten – Gelijkeheidsbeginsel
Cass. 31 mei 2001 (*met noot van A. De Wilde, «Het gelijkeheidsbeginsel en de voorrechten in de collectieve schuldenregeling»*) 596

Collectieve schuldenregeling – Gerechtelijke aanzuiveringsregeling – Voorrechten – Gelijkeheidsbeginsel
Cass. 22 juni 2001 (*met noot*) 599

Stedenbouw – Gewestplan – Landschappelijk waardevol agrarisch gebied – Dijk – Decreet van 18 mei 1999 – Overgangsrecht
R.v.St. 21 augustus 2001 (*met noot*) 601

Bezit – Roerend goed – Koper – Geen levering op een van de wijzen vermeld in art. 1606 B.W.
Hof Antwerpen 12 februari 2001 603

Kort geding – Bevoegdheid – Dringende en voorlopige maatregelen – Tenuitvoerlegging tegen de Staat – Overlegging lijst van beslagbare goederen
Hof Antwerpen 6 maart 2001 604

Koop – Levering – Toebehoren – Voertuig – Documenten die de regelmatige inschrijving mogelijk moeten maken
Kh. Hasselt 26 januari 1999 606

Handelshuur – Herziening van de huurprijs – Nieuwe objectieve omstandigheden – Bewijslast – Eiser in de huurprijsherziening – Verwijzing naar algemene uitzettingen – Renovatie van aantal winkelpanden en vestiging van aantal nieuwe handelszaken
Rb. Antwerpen 2 december 1999 607

Geneeskundige verzorging en uitkeringen – Arbeidsongeschiktheid – Evaluatie – Criterium – Alle beroepen die op grond van de genoten beroepsopleiding kunnen worden uitgeoefend
Arbrb. Kortrijk 4 april 2001 (*met noot van P. Humblet*) 608

1. Bevoegdheid en aanleg – Materiële bevoegdheid – Politie-rechtbank – Verkeersongeval – Met toelating georganiseerde motorcrosswedstrijd – Vergoedingsregeling zwakke weggebruiker – **2. Onrechtmatige daad** – **Aansprakelijkheid** – Motorcrosswedstrijd – a) Organisator – Onvoldoende beveiliging van omloop – b) Deelnemende piloot – Niet naleven van wedstrijdreglement – **3. Verzekering** – Motorrijtuigen – Vergoedingsregeling zwakke weggebruiker – a) Toepassingsgebied – Motorcrosswedstrijd op gesloten circuit of op privé-terrein – b) Openbare orde – Afstand van vergoeding
Pol. Turnhout 14 november 2000 609

Boeken

J. Van de Velde, Timesharing van onroerend goed (*door R. Timmermans*) 615

M. Barels, Hoofddlijnen van de wet Mulder (*door S. Van Overbeke*) 616

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Opgericht in 1931, verschijnt iedere week van september tot juni.

Hoofredacteurs: René Victor (1931-1984), Edgar Boonen (1984-1993), Camiel Caenepeel (1993-1998)

Redactie: A. Van Oevelen (hoofredacteur), E. Dirix, J. Laenens, J.R. Rauws, M. van Damme, A. Vandeplas

Redactiesecretaris: Mevr. C. Meeusen

Vaste medewerkers:

A. Alen, F. Aps, R. Boes, A. Carette, G. Debersaques, A. De Wilde, Gh. Dhaeyer, J. Erauw, M. Gelders, P. Humblet, W. Lambrechts, R. Leysen, J. Meeusen, H. Nys, I. Opdebeek, W. Pintens, P. Popelier, W. Rauws, D. Simoens, G. Suetens-Bourgeois, L. Vandenberghe, H. Vanhees, S. Van Overbeke, C. Van Schoubroeck, J. Wouters

Redactieadres: V.Z.W. Rechtskundig Weekblad
Mechelsesteenweg 210 bus 6
2018 Antwerpen
(redactiesecretariaat bereikbaar van 9 tot 12 uur)
Tel. 03/248.49.84
Fax 03/248.08.70

Abonnementen, advertenties: N.V. INTERSENTIA, Churchilllaan 108, 2900 Schoten
tel.: 03/680.15.50 - fax: 03/658.71.21
Abonnementsprijs: 4.950 f., Advocaten-stagiair: 4.650 f., Studenten: 2.950 f.
Abonnementen worden automatisch verlengd, behoudens schriftelijke opzegging ten minste drie maanden vóór de uitgifte van het eerste nummer van de nieuwe jaargang

Richtlijnen voor de auteurs:

De teksten van hoofdartikelen en annotaties worden, samen met een diskette (WP of Word) toegezonden aan het redactiesecretariaat. Getypt op anderhalve interlinie bedraagt een hoofdartikel bij voorkeur niet meer dan 25 bladzijden, een annotatie niet meer dan 6 bladzijden. De redactie dankt bij voorbaat alle auteurs voor het in acht nemen van deze richtlijnen.

BOGAERT & VANDEMEULEBROEKE lid van **LANDWELL**
Advocaten **Avocats**

een internationaal advocatenbureau met kantoren in de hele wereld,
heeft in zijn kantoor te Brussel een vacatures voor

3 CORPORATE LAWYERS (m/v)

met 2 tot 4 jaar ervaring op het vlak van fusies en overnames, bedrijfsherstructurering of handel in effecten.
Idealiter heeft de advocaat zijn/haar balieverplichtingen vervuld of is daarmee bezig.

De ideale kandidaten hebben hun ervaring opgedaan in een internationale omgeving,
bij voorkeur bij een vooraanstaand advocatenkantoor.

Ze hebben een uitstekende kennis van het Engels, Frans en Nederlands.
Daarnaast hebben ze een uitgesproken belangstelling voor vennootschapsrecht.
Ze wensen zich in te zetten binnen een jonge en bedrijfsgerichte rechtspraktijk,
die een waaier aan interessante uitdagingen kan bieden en
waar ze hun ondernemingszin en teamspirit ten volle kunnen ontplooien.

Geïnteresseerd? Neem dan contact op met ons:

BOGAERT & VANDEMEULEBROEKE Cynthia Devolder / Véronique Bertrand - Woluwedal 20 - B-1932 Sint-Stevens-Woluwe
Vermeld de referentie 'B&V/CORPRW1201' - Bezoek onze website: www.landwell.be

DE TEGELDEMAKING VAN DE ONROERENDE GOEDEREN IN HET RAAM VAN EEN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING¹

I. INLEIDING

1. Het is op dit ogenblik niet altijd eenvoudig een eenduidige lijn te trekken in de vonnissen en arresten die in het raam van een collectieve schuldenregeling worden gewezen.

Het is niet de bedoeling in dit artikel een overzicht van rechtspraak te geven, wel te pogen aan de hand van de gepubliceerde rechtsleer en rechtspraak de lijn te vinden die in deze wet voorligt m.b.t. de tegeldemaking van de onroerende goederen in het raam van een collectieve schuldenregeling.

Bovendien is het ook niet de bedoeling ten gevolge van het onderzoek aan te duiden op welke wijze de wetgever zou dienen tussen te komen om de tegeldemaking van onroerende goederen in de collectieve schuldenregeling te regelen. Het is niet mogelijk de tussenkomst van de wetgever te suggereren of te vragen: die is al lang doof.

2. Het onderzoek beperkt zich tot twee – belangrijke – aspecten van de tegeldemaking van de onroerende goederen in het raam van een collectieve schuldenregeling: de verkoop² en de doorhaling.

Het belang van de verkoop en de doorhaling ligt in het feit dat deze twee modaliteiten nodig zijn om enerzijds het (nog) beschikbare vermogen te doen toekomen aan de schuldeisers – dit kan alleen door een betaling in geld – en anderzijds het verkochte onroerend goed vrij van alle bezwarende over- en inschrijvingen te doen toekomen aan de koper, nieuwe eigenaar.

II. ALGEMENE BEGINSELEN

A. Doel van de wet

2. Het doel van de procedure van de collectieve schuldenregeling bestaat erin door een aanzuiveringsregeling de financiële toestand van de schuldenaar te herstellen, namelijk hem in staat te stellen in de mate van het mogelijke zijn schulden te betalen en tegelijkertijd te waarborgen dat hij zelf en zijn gezin een menswaardig leven kunnen leiden (art. 1675/3, derde lid, Ger.W.).

Hieruit volgt dat de aanzuivering van de schulden centraal staat, niet de vereffening van het vermogen. «Het gaat eigenlijk niet om het faillissementstelsel: het principe bestaat er niet in de activa tussen de schuldeisers te verdelen, maar de financiële toestand van het individu te herboetsen opdat hij en zijn familie een nieuwe start in het leven zouden kunnen nemen.»³

¹ Met dank aan G. DE LEVAL en P. Taelman voor hun oordeelkundige opmerkingen.

² Er dient echter opgemerkt te worden dat de tegeldemaking van de goederen die vatbaar zijn voor beslag noch onrechtmatig mag gebeuren noch nutteloos kwetsend mag zijn voor de schuldenaar. Dit zou het geval zijn indien de verkoop van deze goederen slechts enkele tienduizenden frank opbrengt: dit is een bedrag dat amper de verkoopkosten dekt (memorie van toelichting, *Parl.St.Kamer*, 1996-97, nrs. 1073/1 – 1074/1, p. 46).

Enkel wanneer zo'n schuldsanering niet mogelijk blijkt, zal worden overgegaan tot een algehele uitwinning in het raam van de gerechtelijke kwijtschelding. Hierbij moet echter de aantekening worden gemaakt dat de grens tussen sanering en vereffening vloeiende is. De vereffening van bepaalde activa kan onder omstandigheden immers een belangrijke bijdrage leveren tot het financieel herstel. Aldus is het niet uitgesloten dat een dergelijk partiële uitwinning bijvoorbeeld reeds een plaats krijgt in een minnelijke aanzuiveringsregeling.⁴

3. Er zij van meet af aan op gewezen dat de wet, voor de verwezenlijking van dat doel, technisch niet alles regelt. De technische toepassingsmoeilijkheid bestaat er bijgevolg in dat, wanneer de wet niets regelt, men het gemene recht moet toepassen. Dit moet echter gebeuren zonder spitsvondigheden, maar steeds met eerbiediging van de wet, dit laatste telkenmale in de verschillende deelaspecten van de wet waarmee men wordt geconfronteerd.

Wanneer men rekening houdt met de algemene analyse van het doel van de wet, zoals dit hierboven door DIRIX en DE WILDE wordt beschreven – en er is geen enkele reden om aan de juistheid ervan te twijfelen –, stelt men vast dat men in een minnelijke aanzuiveringsregeling reeds een, weliswaar partiële, uitwinning kan plaatshebben. Hieraan moet onmiddellijk worden toegevoegd dat in de minnelijke aanzuiveringsregeling de term «uitwinning» niet gelijkgesteld mag worden met «gedwongen tenuitvoerlegging», die men wel terugvindt in de gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden (art. 1675/13, §1, eerste gedachtstreep, Ger.W.).

B. OBJECTIEVE VOORWAARDE: TOESTAND VAN OVERMATIGE SCHULDENLAST

4. Het onder nr. 2. vermelde doel vindt zijn weerslag in de objectieve voorwaarde van de collectieve schuldenregeling: de toestand van overmatige schuldenlast.

Het Hof van Cassatie herinnert daaraan in zijn arrest van 16 maart 2000. De schuldenaar moet af te rekenen hebben met duurzame en structurele betalingsmoeilijkheden (art. 1675/2, eerste lid, Ger.W.), maar het is niet vereist dat die betalingsmoeilijkheden bestaan ten aanzien van een veelvoud van schuldeisers. Het doel van de wet is aan deze categorie van schuldenaren schuldverlichting te geven. Het aantal schulden is in het licht van deze doelstelling niet relevant. Bijgevolg mag men niet beslissen dat een schuldenaar die slechts één schuld heeft, niet in aanmerking komt voor een collectieve schuldenregeling.⁵

³ Verslag MOORS, *Parl.St.Kamer*, 1996-97, nr. 1073/11, p. 7.

⁴ E. DIRIX en A. DE WILDE, «Materieelrechtelijke aspecten van de collectieve schuldenregeling», in E. DIRIX en P. Taelman (red.), *Collectieve schuldenregeling in de praktijk*, Antwerpen-Groningen, Intersentia Rechtswetenschappen, 1999, 24-25, nr. 10.

C. Middelen: twee aanzuiveringsregelingen

5. Om dat doel te bereiken, stelt de wet twee middelen ter beschikking, met dien verstande dat hij eerst een overleg wenst.

Het eerste middel bestaat erin dat de schuldenaar, onder toezicht van de rechter, aan zijn schuldeisers voorstelt een minnelijke aanzuiveringsregeling te treffen (art. 1675/3, eerste lid, Ger.W.). Hierbij is de spilfiguur de schuldbemiddelaar, die moet pogen de verzoeker en zijn schuldeisers rond een door hem opgesteld ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling te verenigen (art. 1675/10, §2, Ger.W.).

Het tweede middel wordt aangewend indien over deze minnelijke aanzuiveringsregeling geen akkoord wordt bereikt: in dat geval kan de rechter een gerechtelijke aanzuiveringsregeling opleggen (art. 1675/3, tweede lid, Ger.W.).

Het zijn enkel deze middelen die gebruikt kunnen worden om het beoogde doel te bereiken, waarbij de juridische specificiteit van ieder middel nageleefd moet worden.

III. DE ONBESCHIKBAARHEID VAN HET ONROEREND GOED IN DE COLLECTIEVE SCHULDENREGLING

6. Het Gerechtelijk Wetboek kende vóór de invoering van de collectieve schuldenregeling reeds de onbeschikbaarheid van het onroerend goed, namelijk in het bewarend beslag op onroerend goed (art. 1444 Ger.W.) en in het uitvoerend beslag op onroerend goed (art. 1577 tot 1579 Ger.W.).⁶

In de procedure van collectieve schuldenregeling is de onbeschikbaarheid niet dezelfde als in het beslag- en executierecht.

De beschikking tot toelaatbaarheid heeft de onbeschikbaarheid van het volledig vermogen van de verzoeker tot gevolg (art. 1675/7, §1, lid 1 *in fine*, Ger.W.).⁷ Deze onbe-

schikbaarheid treft niet alleen het vermogen van de verzoeker op het tijdstip van de beschikking maar eveneens ieder actief dat hij tijdens de procedure van collectieve schuldenregeling zal verwerven: de onbeschikbaarheid geldt tot de verwerping, het einde of de herroeping van de aanzuiveringsregeling (art. 1675/7, §4, Ger.W.).

Daarenboven worden alle middelen van tenuitvoerlegging die strekken tot betaling van een geldsom geschorst. De reeds gelegde beslagen behouden echter hun bewarende werking.⁸

Een belangrijk gevolg is dat door de onbeschikbaarheid de onroerende goederen van de schuldenaar niet te gelde gemaakt kunnen worden zolang de beslagrechter niet heeft beschikt over een aanzuiveringsregeling.⁹ Iedere daad gesteld door de schuldenaar is, onverminderd de toepassing van art. 1675/15 Ger.W., in weerwil van de gevolgen verbonden aan de beschikking van toelaatbaarheid, niet tegenwerpelijk aan de schuldeisers (art. 1675/7, §5, Ger.W.).

De onbeschikbaarheid van het vermogen heeft echter geen onbekwaamheid van de verzoeker-schuldenaar tot gevolg: hij blijft aan het hoofd van zijn vermogen staan. Zijn bevoegdheid is echter gebonden, d.w.z. dat zij slechts bestaat in het belang van de schuldeisers en voor zover de wet die bevoegdheid verleent. Zo voorziet de wet bij de gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden in de tegeldemaking van de goederen overeenkomstig de regels inzake gedwongen tenuitvoerleggingen (art. 1675/13, §1, eerste lid, eerste gedachtestreep *in medio*, Ger.W.).

Buiten deze beperking van zijn bekwaamheid blijft hij gerechtigd om op zelfstandige wijze alle daden van normaal vermogensbeheer te stellen (art. 1675/7, §3, eerste gedachtestreep, Ger.W.). Voor alle andere rechtshandelingen, waaronder de daden van beschikking, is evenwel de rechterlijke toestemming vereist.¹⁰ Indien dergelijke handelingen

bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek», nr. 21 (te verschijnen in *Leuvense Notariële Geschriften* nr.3, Leuven, Universitaire Pers).

Het proceseconomische aspect van de collectieve schuldenregeling verzet zich tegen een publiciteit op het hypotheekkantoor, want deze is te duur (zie voor een andere zienswijze: P. VAN DEN EYNDE, «Cinq mois d'application de la loi relative au règlement collectif de dettes», *Rec.gén.enr.not.*, 1999, nr. 24.933, p. 338; J. DELANGRE, «Considérations sur la loi du 5 juillet 1998 relative au règlement collectif de dettes et à la possibilité de vente de gré à gré des immeubles saisis», *Rec.gén.enr.not.*, 1999, nr. 24.934, p. 370, nr. 5, en de *lege ferenda*, p. 370-372, nr. 6).

⁸ Volgens DIRIX zou men toch nog kunnen verkopen (E. DIRIX, «Onderhandse verkoop van onroerend goed bij collectieve schuldenregeling», (noot onder Beslagr. Brussel, 22 december 2000), *T.Not.*, 2001, p. 317-318, nr. 2). Dit is betwifelbaar, omdat het in tegenspraak is met art. 1675/7, §2, eerste en tweede lid, Ger.W.

⁹ In dat verband is de beschikking van de beslagrechter van Verviers belangrijk waar hij stelt dat wanneer een onroerend goed het voorwerp heeft uitgemaakt van een verkoop uit de hand alvorens de beschikking tot toelaatbaarheid genomen werd, zodat het er niet meer werkelijk om gaat om een verkoop toe te staan maar om de ondertekening van een akte die de verkoop authentificeert, en wanneer blijkt dat na de beschikking van toelaatbaarheid, die elke latere inbeslagname onmogelijk maakt, er geen enkele hypotheek bestaat op het goed of geen enkele inschrijving van bevel- of beslagexploot, zodat een rangregeling niet noodzakelijk is na het verlijden van de authentieke akte, de toestemming tot verkoop door de beslagrechter gegeven kan worden op grond van art. 1675/7, §3, Ger.W. (Beslagr. Verviers, 30 juni 1999, *J.L.M.B.*, 1999, 1348, met noot G. DE LEVAL).

⁵ Cass., 16 maart 2000, *R.W.*, 1999-2000, 1297; *T.Not.*, 2000, 15; *J.L.M.B.*, 2000, 1794, D, zie ook het arrest na verwijzing: Brussel, 30 mei 2000, *R.W.*, 2000-2001, 1107; zie eveneens in dezelfde zin: Gent, 20 oktober 1999, *A.J.T.*, 2000, 261 en 628; Brussel, 15 juli 1999, *J.L.M.B.*, 1999, 1328, met noot G. DE LEVAL; zie voor het vereiste van «duurzame en structurele betalingsmoeilijkheden»: Beslagr. Tongeren, 30 april 1999, *J.L.M.B.*, 1999, 1326; E. DIRIX en A. DE WILDE, o.c., nr. 15, 27-28; G. DE LEVAL, *La loi du 5 juillet 1998 relative au règlement collectif de dettes et à la possibilité de vente de gré à gré des biens immeubles saisis*, Faculté de Droit de Liège, 1998, 13-14, B.; C. PARMENTIER, «Patrimoine immobilier et surendettements», (noot onder Cass. fr., 1 december 1998), *J.L.M.B.*, 2001, 15.

⁶ De onbeschikbaarheid in een beslagprocedure is aan derden tegenwerpelijk vanaf de dag van de publiciteit van overschrijving op het hypotheekkantoor (art. 123 Hyp.W. en art. 1434, 1497, 1565 en 1569 Ger.W.).

⁷ De onbeschikbaarheid in een collectieve schuldenregeling is aan derden tegenwerpelijk vanaf de eerste dag die volgt op het opmaken van het bericht van collectieve schuldenregeling bedoeld in art. 1390quinquies Ger.W. (art. 1675/7, §6, Ger.W.).

Zoals t.a.v. de publiciteit op het hypotheekkantoor, heeft de notaris de verplichting om inzage te nemen van de berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling (art. 1391, tweede lid, Ger.W.). Zie voor nuanceringen en de draagwijdte van de wet: C. ENGELS, «De notariële toepassing van de artikelen 14 tot 23 van de wet van 29 mei 2000 houdende oprichting van een centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling, alsook tot wijziging van sommige

worden gesteld met miskenning van deze rechterlijke toestemming, zijn ze niet-tegenwerpelij aan de schuldeisers. Bijgevolg zal een verkoopakte die niet tijdig op het hypotheekkantoor werd overgeschreven, d.i. vóór de beschikking van toelaatbaarheid, niet-tegenwerpelij zijn aan de schuldeisers ten aanzien van wie een samenloop is ontstaan overeenkomstig art. 1675/7, §1, lid 1, Ger.W.¹¹

De onbeschikbaarheid verbonden aan de collectieve schuldenregeling kan verworden tot een onbeschikbaarheid in de procedure van het uitvoerend beslag op onroerend goed. Immers, indien de dag van de gedwongen verkoop van de in beslag genomen ... onroerende goederen reeds vóór de beschikking van toelaatbaarheid was bepaald en door aanplakking bekendgemaakt, geschiedt deze verkoop voor rekening van de boedel (art. 1675/7, §2, tweede lid, Ger.W.). Het spreekt vanzelf dat een dergelijke verkoop een «zuiverende werking» heeft, d.w.z. dat de procedure van de rangregeling toegepast moet worden (art. 1582 en 1639 e.v. Ger.W.), aangezien de openbare verkoop in het raam van een uitvoerend beslag op onroerend goed gebeurt, maar de verdeling van de gelden overeenkomstig de desbetreffende aanzuiveringsregeling moet geschieden. Het grote voordeel is evenwel dat de notaris, in voorkomend geval, gebruik kan maken van art. 1653 –nieuw– Ger.W.

IV. DE TEGELDEMAKING VAN ONROERENDE GOEDEREN IN EEN MINNELIJKE AANZUIVERINGSREGELING

A. Verkoop

7. Zoals hierboven onder nr. 2 reeds werd uiteengezet, is het doel de financiële toestand van de schuldenaar te herstellen. De tegeldemaking van zijn goederen kan een middel zijn om dat te bereiken.

De minnelijke aanzuiveringsregeling berust in wezen op het akkoord van alle partijen, maar met een gerechtelijke omkadering. Deze laatste bestaat in de tussenkomst van de schuldbemiddelaar en volgens een door de wet geregelde procedure. Essentieel is dat het akkoord naar inhoud een

overeenkomst is, maar wat de vorm betreft overeenkomt met een vonnis.¹² De rechter doet uitspraak op stukken en neemt akte van het gesloten akkoord (art. 1675/10, §5, lid 2, Ger.W.).

De taak van de rechter is in deze stand van zaken beperkt. Hij moet aan de hand van de door de schuldbemiddelaar overgelegde stukken nagaan of een akkoord rechtsgeldig totstandgekomen is. Zijn taak beperkt zich dus tot een formele controle. Hij kan het akkoord niet wijzigen of amenderen. Het gaat hier dus om een akkoordvonnis in de zin van art. 1043 Ger.W. waarbij de rechter zich ertoe beperkt de vorm van een vonnis te geven aan een tussen de partijen gesloten overeenkomst.¹³ Er zij trouwens aan herinnerd dat art. 1043, tweede lid, Ger.W. van toepassing is (art. 1675/10, §5, tweede lid *in fine*, Ger.W.), d.w.z. dat tegen dat vonnis geen voorziening openstaat, tenzij de overeenkomst niet wettig is totstandgekomen en behoudens de wijzen van uitlegging en van verbetering, bepaald in art. 793 tot 801 Ger.W., indien daartoe grond bestaat.¹⁴

Inhoudelijk is de minnelijke aanzuiveringsregeling dus een overeenkomst die wordt beheerst door de algemene regelen van het verbintenissenrecht zoals bijgesteld door art. 1675/

¹² E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.*, p. 53, nr. 65; G. DE LEVAL, *o.c.*, p. 40 e.v., nr. 10.

¹³ Cass., 19 oktober 1989, *Arr.Cass.*, 1989-1990, 228; *Pas.*, 1990, I, 203; *R.W.*, 1989-1990, 1027; E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.*, p. 56, nr. 68; G. DE LEVAL, *o.c.*, p. 43-44, nr. 10.

Desalniettemin stelt de beslagrechter van Brussel vast dat de weigering het ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling goed te keuren kan worden beschouwd als rechtsmisbruik van de schuldeiser indien deze weigering onverantwoord is in vergelijking met de houding van de andere schuldeisers in dezelfde situatie. Als sanctie wordt het ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling gehomologeerd (Beslagr. Brussel, 16 mei 2000, *R.W.*, 2000-2001, 1316). Indien men om praktische redenen deze beschikking kan begrijpen – de schuldeiser die weigert vertegenwoordigt slechts 1% van het totaal kapitaal in hoofdsom (van de schuldvorderingen?) –, rijst de vraag of de beslagrechter de bevoegdheid heeft om zich uit te spreken over een rechtsmisbruik (art. 1395 Ger.W.) en of men een minnelijke aanzuiveringsregeling kan homologeren wanneer – al was het maar één schuldeiser, hoe miniem zijn schuldvordering ook zij – zijn akkoord weigert. Men aanvaardt dat de beslagrechter de «roeping» heeft om de bevoegde rechter te zijn van alle executiegeschillen (E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, in *A.P.R.*, Antwerpen, Kluwer, 2001, p. 38, nr. 57, en de aldaar aangehaalde rechtspraak en rechtsleer), maar men kan betwijfelen of het homologeren van een akkoord, wanneer er geen akkoord is, kan worden beschouwd als het beslechten van een executiegeschil, zelfs indien men vaststelt dat er rechtsmisbruik is. Want de homologatie is in de aangehaalde beschikking de sanctie voor het rechtsmisbruik.

Zie voor een meer genuanceerde benadering: F. DEVOS en W. MÉLOT DE SCHRIJVER, «Schadevergoeding ingeval van ongegronde obstructie door (een) schuldeiser(s) van een minnelijke aanzuiveringsregeling», (noot onder Beslagr. Gent, 16 november 1999), *T.G.R.*, 2000, vooral p. 79, nr. 17).

¹⁴ Zie voor de procesrechtelijke regelen in dat verband: P. Taelman en K. Broeckx, «Procedurele aspecten van de collectieve schuldenregeling», in E. DIRIX en P. Taelman (red.), *Collectieve schuldenregeling in de praktijk*, Antwerpen-Groningen, Intersentia Rechtswetenschappen, 1999, p. 91-92, nr. 130; G. DE LEVAL, *o.c.*, p. 43-44, nr. 10, D.; Cass. 14 december 1994, *Arr.Cass.*, 1994, 1109; *Pas.*, 1994, I, 1099; *Verkeersrecht*, 1995, 117; Rb. Nijvel, 10 december 1992, *T.B.B.R.*, 1993, 393; Rb. Brussel, 2 april 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 701; Rb. Brussel, 29 september 1976, *R.W.*, 1976-1977, 736; Arbh. Gent, 21 februari 1974, *R.W.*, 1974-1975, 543, noot; Brussel, 29 maart 1971, *Pas.*, 1971, II, 205.

¹⁰ E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.*, p. 48-19, nr. 57; G. DE LEVAL, *o.c.*, p. 27, nr. 7, A, 1, en p. 30-31, nr. 7, C.

Er zij opgemerkt dat afstand doen van de ambtshalve inschrijving van het voorrecht van de onbetaalde verkoper van onroerend goed (art. 27, 1°, Hyp.W.) eveneens een daad van beschikking is, omdat de verkoper afstand doet van een zakelijk recht (F. WERDEFROY, «Ontslag van de ambtshalve inschrijving», *T.Not.*, 1978, 325-326 en de aldaar aangehaalde rechtsleer).

¹¹ Verslag MOORS, *Parl.St.Kamer*, 1996-97, nr. 1073/11, p. 48.

Zie voor de verdere gevolgen van de onbeschikbaarheid m.b.t. de opschorting van de beslagen, wat evenwel niet het voorwerp uitmaakt van dit onderzoek: E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.*, p. 40-44, nrs. 40-47; G. DE LEVAL, *o.c.*, 28-30, nr. 7, B.

Indien men strikt redeneert in deze problematiek en met de premissen die hier vooropstaan, wil dit zeggen dat de notaris in het raam van een minnelijke aanzuiveringsregeling rechtsgeldig een verkoopakte kan verlijden, mits de schuldenaar de verkoopakte tekent en kwijting verleent voor de koopsom, op voorwaarde dat de notaris het nodige doet om deze koopsom over te maken aan de schuldbemiddelaar. De tussenkomst van de schuldbemiddelaar is in dit stadium, d.i. bij het verlijden van de verkoopakte, niet vereist, aangezien de wet alleen een rechterlijke machtiging vereist voor het rechtsgeldig verlijden van de verkoopakte.

10 Ger.W. Formeel gaat het om een vonnis waarop alle regels inzake rechterlijke beslissingen van toepassing zijn. De bindende kracht van de overeenkomst (art. 1134 B.W.) wordt versterkt door het gezag van gewijsde en de uitvoerbare kracht waarmee het vonnis is bekleed,¹⁵ evenwel onder voorbehoud van de rechtsmiddelen vermeld in art. 1043, tweede lid, Ger.W.

Een andere zienswijze verdedigen kan niet, want in dat geval bevindt men zich in een opgelegde tegeldemaking, waarvoor de wet de gerechtelijke aanzuiveringsregeling heeft uitgewerkt (art. 1675/11 e.v. Ger.W.).

8. Deze principes dienen te worden nageleefd. Met name houdt dit in dat, naar aanleiding van een minnelijke aanzuiveringsregeling, de volledige medewerking van de schuldenaar en de schuldeisers voor de tegeldemaking van onroerende goederen verplicht is. Dit heeft een aantal gevolgen.

9. De tegeldemaking van een onroerend goed kan slechts gebeuren door de verkoop ervan. De partijen zullen dus de wijze van verkoop moeten kiezen: uit de hand of openbaar. In ieder geval blijft de verkoop een vrijwillige verkoop, omdat hij zijn grondslag vindt in een overeenkomst, de minnelijke aanzuiveringsregeling. De feitelijke omstandigheden zullen uitwijzen wat er in verband met de verkoopwijze specifiek in het akkoord bedongen moet worden, en waarvan bijgevolg in het akkoordvonnis akte van moet worden genomen.

Zelfs indien men, indachtig de nuancering van Dirix en De Wilde,¹⁶ rekening zou houden met een karakter van «uitwinning» van deze goederen, dan nog is het uitgesloten dat men de procedure van de gedwongen verkoop, zoals bepaald door art. 1675/13, §1, eerste lid, Ger.W., zou volgen, want dit zou een miskenning betekenen van het aspect van de overeenkomst en op de samenloopproblematiek geregeld door art. 1675/7, §1, eerste lid, Ger.W.¹⁷

10. Het tweede gevolg heeft betrekking op de kwijting.

De kwijting is een afstand van een recht (svordering).¹⁸ Het is een eenzijdige rechtshandeling, waarbij de houder van een recht afstand doet van een recht dat hem toebehoort.¹⁹ De afstand van een recht onderstelt de bekwaamheid om te kunnen beschikken over het desbetreffende recht.²⁰

¹⁵ E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.*, p. 56, nr. 68, en de aldaar aangehaalde rechtsleer.

Uit het bovenstaande kan men dan ook afleiden dat het akkoordvonnis een akte van willige rechtsmacht is (zie ook: C. VAN REEPINGHEN en J.-E. KRINGS, «La juridiction gracieuse en droit belge», in *Rapports belges au VIIe Congrès international de droit comparé*, Brussel, C.I.D.C., 1966, 122, onder 1)).

¹⁶ Zie hierboven nr. 2.

¹⁷ Daarom kan de zienswijze van Dirix niet worden gevolgd waar hij stelt dat de verkoop eveneens overeenkomstig art. 1580bis Ger.W. zou kunnen geschieden (E. DIRIX, «Onderhandse verkoop van onroerend goed bij collectieve schuldenregeling», *l.c.*, p. 318 e.v., nrs. 3 e.v.). Deze verkoop onderstelt juist een rangregelingsprocedure ..., tenzij de schuldenaar en alle schuldeisers daarvoor zouden kiezen, in welk geval de beslagrechter daarvan akte zou nemen in zijn akkoordvonnis (art. 1675/10, §5, tweede lid, Ger.W.).

¹⁸ F. BAUDONCQ, «De kwijting van bestuurders», *Jura Falc.*, 1996-97, 84, II, a.

¹⁹ P. VAN OMMESLAGHE, «Rechtsverwerking en afstand van recht», *T.P.R.*, 1980, p. 736-737, nr.3.

²⁰ F. BAUDONCQ, *o.c.*, *l.c.*

Alleen de verkoper-schuldenaar is de houder van dat recht en kan dus rechtsgeldig kwijting geven.²¹ De schuldbemiddelaar heeft die bevoegdheid niet aangezien de wet niet voorzien heeft in een onderbewindstelling van de schuldenaar,²² tenzij de beschikking tot toelaatbaarheid aan de betrokken schuldenaars van de verzoeker uiterlijk binnen drie dagen na de uitspraak van deze beschikking door de griffier bij gerechtsbrief ter kennis wordt gebracht (art. 1675/9, §1, 4°, Ger.W.), of indien het akkoordvonnis een lastgeving bevat door de verkoper-schuldenaar aan de schuldbemiddelaar.

Uit het bovenstaande volgt dat, wanneer het akkoordvonnis de verkoop van het onroerend goed toelaat, het eveneens de bevoegdheid tot kwijting door de verkoper-schuldenaar moet bevatten, aangezien deze beschikkingsdaad zijn bevoegdheid, bepaald in art. 1675/7, §3, Ger.W., overschrijdt.

De regel is dat bij de minnelijke aanzuiveringsregeling het geld van de verkoop van het onroerend goed bij het verlijden van de akte²³ door de schuldenaar aan de schuldbemiddelaar, tegen diens kwijting, overgemaakt moet worden.

In zijn beschikking van 10 maart 2000 stelt de beslagrechter van Brussel²⁴ onder punt 1 van de motivering dat «met toepassing van art. 1675/9, §1, 4° Ger.W. de gelden van de schuldenaars van de verzoeker in collectieve schuldenregeling aan de schuldbemiddelaar dienen te worden overhandigd. ...De verkoopsom moet worden betaald aan de schuldbemiddelaar. Immers, de koper van het onroerend goed is een schuldenaar van de verzoeker.»

Zoals hierboven reeds aangeduid kan dit slechts indien de wet wordt toegepast, d.w.z. dat de griffier bij gerechtsbrief aan de koper de beschikking tot toelaatbaarheid tot het verkrijgen van een collectieve schuldenregeling uiterlijk drie dagen na de uitspraak ter kennis brengt. Hoe dit moet gebeuren in het raam van de verkoop naar aanleiding van een minnelijke aanzuiveringsregeling wordt in de wet niet aangeduid, want de griffier kent, in de regel, de koper niet op het ogenblik dat de vordering tot het verkrijgen van een collectieve schuldenregeling door de beslagrechter wordt ingewilligd. Het is trouwens pas in een later stadium dat de tegeldemaking wordt geregeld, namelijk ten gevolge van het akkoord in de minnelijke aanzuiveringsregeling. De verkoopsom kan niet anders dan aan de verzoeker-schuldenaar worden betaald, die in de verkoopakte kwijting dient te

²¹ Zie hierboven nr. 6, de handelingsbekwaamheid van de verzoeker-schuldenaar t.a.v. zijn handelingsbevoegdheid.

²² E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.*, p. 48, nr. 57. «Le médiateur de dettes tient sa mission d'une investiture du juge des saisies. Il ne se trouve donc pas dans une relation contractuelle envers les parties intéressées à la procédure de règlement collectif. Son statut est celui d'un auxiliaire de justice dont la mission est fondamentale à tous les stades de la procédure. Il n'est donc jamais le mandataire d'une partie.» (G. DE LEVAL, *o.c.*, p. 84, nr. 20).

²³ Alhoewel daartoe, zoals hierboven onder voetnoot 11 er reeds op gewezen werd, geen enkele wettelijke verplichting bestaat.

²⁴ Beslagr. Brussel, 10 maart 2000, *R.W.*, 2000-2001, 630, met noot D. MICHIELS; *Rec.gén.enr.not.*, 2001, nr. 25.136, met noot G.H. Deze beschikking werd gewezen in een minnelijke fase (de beslagrechter bedoelt de minnelijke aanzuiveringsregeling, aangezien de beschikking verder stelt dat er nog geen gerechtelijke aanzuivering is). Dezelfde redenering wordt overgenomen in Beslagr. Brussel, 22 december 2000, *T.Not.*, 2001, 313, met noot E. DIRIX.

geven.²⁵ Het is de verzoeker-schuldenaar die de verkoopprijs aan de schuldbemiddelaar tegen diens kwijting moet overhandigen ter uitvoering van de minnelijke aanzuiveringsregeling.

B. Doorhaling van de bezwarende over- en inschrijvingen

11. In tegenstelling tot de gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden, heeft de minnelijke aanzuiveringsregeling geen «zuiverende» werking.²⁶ Er is geen overwijzing op de prijs met toepassing van art. 1639 e.v. Ger.W., want de verkoop is geen gedwongen verkoop. De gedwongen verkoop kan enkel gebeuren in het raam van een gedwongen tenuitvoerlegging, die door de wet enkel is bepaald in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden (art. 1675/13, §1, eerste lid, *in medio*, Ger.W.) of aangewend kan worden in de gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden. Het vrijmaken van het onroerend goed door middel van de procedure van de rangregeling kan enkel in de gevallen bepaald art. 1326, 1621, 1639 en 1654 Ger.W. Men kan bijgevolg de verkoopprocedure geregeld in art. 1560 e.v. Ger.W., en in het bijzonder art. 1580*bis* en *ter* Ger.W., in een minnelijke aanzuiveringsregeling niet gebruiken.²⁷

Daarenboven is het niet mogelijk de procedure van rangregeling in een minnelijke aanzuiveringsregeling aan te wenden, omdat de rangregeling, door het toepassen van de wettige redenen van voorrang, verbonden wordt aan de gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden, en dit bijgevolg tegen het gelijkheidsbeginsel tussen schuldeisers (*paritas creditorum*) zou indruisen.²⁸ welk

²⁵ Niet de schuldbemiddelaar zoals D. Michiels stelt (D. MICHIELS, «Praktijkoplossingen inzake verkoop van onroerende goederen bij collectieve schuldenregeling», (noot onder Beslagnr. Brussel, 10 maart 2000, *R.W.*, 2000-2001, p. 632, nr. 2), tenzij lastgeving door de verkoper-schuldenaar in het akkoordvonnis.

²⁶ Beslagn. Verviers, 30 juni 1999, *J.L.M.B.*, 1999, 1348, met noot G. DE LEVAL.

²⁷ Beslagr. Verviers, 30 juni 1999, geciteerd en de noot van G. DE LEVAL, «Vente de gré à gré et surendettement», *J.L.M.B.*, 1999, 1351. Zie voor een nuancering hierboven nr. 9, en: E. DIRIX, Onderhandse verkoop van onroerend goed bij collectieve schuldenregeling, geciteerd.

²⁸ E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.*, p. 36, nr. 31, die er echter terecht aan toevoegen dat het hier evenwel niet gaat om een voltooid leerstuk.

Dat dit leerstuk niet voltooid is, moge blijken uit de tegenstrijdige rechtspraak:

- a) voor een volledige negatie van voorrechten en hypotheeken:
- Beslagnr. Hoei, 27 december 1999, *J.L.M.B.*, 2000, 721, in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden;

Gent, 26 september 2000, *T.G.R.*, 2000, 241: Het toelaatbaar verklaren van de vordering tot schuldbemiddeling houdt wetshalve de schorsing van alle tenuitvoerleggingen lastens de schuldenaar in. Deze schorsing impliceert dat de schuldeisers geen aanspraak meer mogen maken op rechten voortspruitende uit zekerheden of voorrechten, omdat iedere voorrang slechts toepasbaar is in het raam van de tenuitvoerlegging. De beschikbare gelden dienen door de schuldbemiddelaar pondspondsgewijze op gelijke wijze te worden verdeeld tussen alle schuldeisers. Dit arrest werd (blijkbaar) gevelde vóór enige aanzuiveringsregeling.

principe verschillende malen in de wet wordt verwoord, o.m. in art. 1675/7, §1, eerste lid, *in medio*, 1675/12, §1 aanhef, en 1675/13, §1 tweede gedachtestreep, Ger.W. De rangregeling onderstelt immers dat men rekening houdt met de wettige redenen van voorrang, dit zijn de voorrechten en hypotheken (art. 8 *in fine* en art. 9 Hyp.W.), want er is overwizing op de prijs ten behoeve van de inschreven hypothecaire en bevoorrechte schuldeisers.

12. T.a.v. de koper dient er evenwel verkocht te worden voor «vrij, zuiver en onbelast», d.w.z. dat het onroerend goed vrij moet zijn van bezwarende over- en inschrijvingen, en kantmeldingen. Aangezien de verkoop in de minnelijke aanzuiveringsregeling geen «zuiverende» werking heeft,²⁹ kan de doorhaling enkel gebeuren op grond van het gemeen recht, dit zijn art. 92 e.v. Hyp.W.³⁰

- Luik, 27 maart 2000, *J.L.M.B.*, 2001, 147, met noot G. DE LEVAL. In dit arrest wordt evenwel gesteld dat er geen rekening moet worden gehouden met de voorrechten en hypothecken indien er geen goederen van de schuldenaar te gelde worden gemaakt (art. 1675/13, §1, eerste lid, tweede gedachtestreep, Ger.W.): ... et non lorsque le juge des saisies a été requis de statuer (dans le cadre des articles 1675/11 et 1675/12), à savoir sur un plan de règlement judiciaire excluant toute réalisation des biens du débiteur et qui doit impérativement respecter l'égalité entre les créanciers. Zie ook Cass., 31 mei 2001, elders in dit nummer, met noot A. DE WILDE.
- Beslagn. Gent, 8 mei 2000, *R.W.*, 2000-2001, 913, met noot A. DE WILDE en V. SAGAERT, die in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden een pondspondsgewijze aanzuivering vooropstellen, maar met uitzondering van het voorrecht van de socialezekerheidsschuldeiser (?).
- Brussel, 13 juli 2000, *R.W.*, 2000-2001, 1315 (een bijzondere bestemming van gelden is na het ontstaan van de samenloop niet te verenigen met het gelijkheidsbeginsel).
- b) voor het behoud van de beginselen van art. 8 en 9 Hyp.W.:
 - Beslagn. Leuven, 7 september 1999, *R.W.*, 2000-2001, 1025; *Rec.gén.enr.not.*, 2000, 25.073; *T.Not.*, 2000, 386, met noot D. PATART;
 - Beslagn. Leuven, 9 november 1999, *R.W.*, 2000-2001, 274, in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden;
 - Beslagn. Turnhout, 9 december 1999, *R.W.*, 2000-2001, 275, in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden;
 - Beslagn. Tongeren, 23 december 1999, *R.W.*, 2000-2001, 275, in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden;
 - Beslagn. Leuven, 18 januari 2000, *R.W.*, 2000-2001, 1027, met noot, in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden;
 - Beslagn. Luik, 2 februari 2000, *J.L.M.B.*, 2000, 723, in een minnelijke aanzuiveringsregeling.

Zie ook D. PATART, «Portée et effets du concours en cas de règlement collectif de dettes: l'égalité des créanciers et le sort des privilèges généraux sur meubles», *Rec.gén.enr.not.*, 2000, nr. 25.067.

²⁹ Het is onmogelijk te stellen dat er een zuiverende werking is wanneer de verkoop plaatsvindt met toestemming van de beslagrechter (Beslagnr. Brussel, 10 maart 2000, *R.W.*, 2000-2001, 630, met noot D. MICHELIS, in nr. 3 van de motivering; Beslagnr. Marche-en-Famenne, 14 oktober 2000, *Rec.gén.enr.not.*, 2001, nr. 25.137, met noot G.H., die in *Rec.gén.enr.not.*, 2001, nr. 25.136, over deze beschikking opmerkt: «... (cette) ordonnance se pose moins de questions.»): de wet duidt aan wanneer er een zuiverende werking is.

³⁰ De zuiveringsprocedure, bepaald in art. 109 e.v. Hyp.W., is eveneens uitgesloten, omdat daarin wel rekening dient te worden gehouden met de bezwarende over- en inschrijvingen, in het bijzonder de voorrechten en hypothecken.

De minnelijke aanzuiveringsregeling onderstelt een vrijwillige doorhaling. Dit betekent dat de bezwarende over- en inschrijvingen worden doorgehaald krachtens de toestemming van de belanghebbende partijen, daartoe bevoegd, gegeven bij authentieke akte (art. 92, eerste lid, aanhef, en 93, eerste lid, aanhef, Hyp.W.).

Bijgevolg moeten de betrokken belanghebbende en daartoe bevoegde schuldeisers de toestemming tot doorhaling geven in ofwel een notariële akte, in minuut of in brevet verleden; ofwel een voor notaris erkende onderhandse akte van doorhaling; ofwel een woordelijk uittreksel uit de authentieke akte, die de toestemming tot doorhaling bevat, wanneer de notaris in het uittreksel verklaart dat de akte noch voorwaarde, noch voorbehoud bevat; ofwel het akkoordvonnis,³¹ door de beslagrechter gegeven op grond van art. 1675/10, §5, tweede lid, Ger.W.

Het spreekt vanzelf dat de authentieke akte, d.i. de notariële akte of het akkoordvonnis, die de toestemming tot doorhaling door de betrokken belanghebbende en daartoe bevoegde schuldeisers bevat, alle gegevens moet bevatten die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de doorhaling.³² Bij ontstentenis hiervan heeft de hypotheekbewaarder het recht te weigeren de doorhaling uit te voeren. Bij een vrijwillige doorhaling is de hypotheekbewaarder immers burgerrechtelijk aansprakelijk.³³

Indien de betrokken belanghebbende en daartoe bevoegde schuldeisers de toestemming tot doorhaling weigeren, dient de koper de betrokken schuldeisers te dagvaarden voor de rechtbank (van eerste aanleg) van de plaats waar de inschrijving gedaan is (art. 94, eerste lid, Ger.W.).³⁴ De rechtbank moet de doorhaling bevelen op grond van het akkoordvonnis van de beslagrechter, gegeven overeenkomstig art. 1675/10, §5, tweede lid, Ger.W., op voorwaarde dat de aan de betrokken schuldeisers toekomende gelden, overeenkomstig het akkoordvonnis van de minnelijke aanzuiveringsregeling, door de schuldbemiddelaar werden betaald.

Men kan zich, zoals G. De Leval, de vraag stellen of er naar aanleiding van de verkoop van een onroerend goed in

een minnelijke aanzuiveringsregeling toch geen «zuivering», door middel van de procedure van rangregeling, zou kunnen plaatsvinden in de gevallen bepaald in art. 1621 Ger.W.

Er zij allereerst opgemerkt dat, indien men art. 1621, *iuncto* art. 1326 Ger.W. zou gebruiken om een «zuiverende» werking te verkrijgen met toepassing van de procedure van rangregeling, dit uitsluitend om openbare verkopen kan gaan.

Datzelfde art. 1621 Ger.W. somt vervolgens niet alleen de verkopen op waarop de procedure van toepassing is, namelijk de openbare verkopen krachtens art. 1186 tot 1191 of 1211 Ger.W. of in enig ander geval waarin de verkoop van de onroerende goederen bij opbod geschiedt krachtens rechterlijke beslissing, maar voegt er een belangrijke voorwaarde aan toe. Er moet namelijk een (uitvoerend) beslag (op onroerend goed) zijn gelegd, want de wet handelt over het vonnis dat krachtens de in art. 1621 Ger.W. vermelde gevallen een openbare verkoop beveelt, en bestaat vóór de overschrijving van een (uitvoerend) beslag (op onroerend goed)

Dit roept een aantal problemen op. De gerechtsdeurwaarder is verplicht de berichten van o.m. de collectieve schuldenregelingen te raadplegen (art. 1391, derde lid, Ger.W.), en zal in dat geval slechts het uitvoerend beslag op onroerend goed leggen na toelating van de verzoeker. Gesteld dat het uitvoerend beslag wordt betekend en overgeschreven, dan wordt de uitwerking geschorst, want het zijn enkel de vóór de beschikking tot toelaatbaarheid gelegde beslagen die hun bewarende, en niet uitvoerende, werking behouden (art. 1675/7, § 2, eerste lid, Ger.W.).

Uit het bovenstaande volgt dat voor de toepassing van de «zuiverende» werking in het raam van art. 1621 Ger.W. een voorwaarde ontbreekt om een procedure van rangregeling aan te wenden.

13. En de notaris? Hij keek toe.

M.b.t. de notaris kunnen er zich in deze stand van zaken twee problemen voordoen: het laten nemen van het voorrecht van de onbetaalde verkoper en zijn aansprakelijkheid.

Vanaf het ogenblik dat de notaris vaststelt en met zekerheid weet dat er een betaling is, of zal zijn, heeft het voorrecht van de onbetaalde verkoper (art. 27 Hyp.W.) geen zin. Maar hij moet zekerheid hebben omtrent de betaling. Het Belgisch notariaat heeft voldoende kennis en praktijkervaring om dat probleem op te lossen. Het mag in dat verband echter nooit zijn aansprakelijkheid uit het oog verliezen, al was het maar omwille van het verlies van het recht om een vordering tot ontbinding van de verkoop in te stellen (art. 36, tweede lid, Hyp.W.).

De beslagrechter heeft echter de bevoegdheid niet om te stellen dat het voorrecht niet ingeschreven moet worden.³⁵

³⁵ Beslagr. Brussel, 10 maart 2000, *R.W.*, 2000-2001, 630, met noot D. MICHIELS, in nr. 4 van de motivering (en hernomen in Beslag. Brussel, 22 december 2000, *T.Not.*, 2001, 313, met noot E. DIRIX), maar ten onrechte om de in nr. 13 van dit artikel uiteengezette redenen. Immers, de ambtshalve inschrijving van het voorrecht van de onbetaalde verkoper (art. 27, 1°, Hyp.W.) houdt geen verband met het beantwoorden van de verkoopsom aan de reële waarde van het verkochte onroerend goed, maar wel met de effectieve betaling van de koopsom. Wanneer men die mogelijkheid in het voordeel van de verzoeker-schuldenaar ontnemt, moet men zeker zijn dat er betaald is.

Er zij ook aan herinnerd dat ingevolge art. 10bis van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële

³¹ Het kan niet om een gedingbeslissend vonnis gaan, aangezien men bij het totstandkomen van de wet uitsluitend aan de notariële akte, als akte van willige rechtsmacht, gedacht heeft. Dit blijkt uit de bewoordingen van de tekst van art. 92, 94 en 95 Hyp.W. en de parlementaire voorbereidingsstukken van de wet van 16 december 1851, houdende voorrechten en hypotheeken (*Recueil F. PARENT, Loi sur la révision du régime hypothécaire*, Brussel, Parent, 1852, art. 2157 *modifié*, 55-56, en art. 84, 153-154), en van art. 8 van de wet van 10 oktober 1913, brengende wijzigingen in de hypotheekwet en in de wet op de gedwongen onteigening en regelende opnieuw de inrichting van de bewaring der hypotheeken (*Pasin*, 1913, 786, nr. II; P. DANDIN, *Commentaire de la loi du 10 octobre 1913 apportant des modifications à la loi hypothécaire*, Namen, Imprimeries Jacques Godenne, 1914, 81-85).

³² E. GENIN, bijgewerkt door R. PONCELET, A. GENIN, G. DE LEVAL et M. RENARD-DECLAIRFAYT, *Traité des hypothèques et de la transcription*, in *Rép. Not.*, t. X, l. I, Brussel, Larcier, 1988, p. 795-796, nr. 2275.

³³ W. DELVA, *Voorrechten en hypotheeken*, Gent, Story-Scientia, 1977, p. 183, nr. 2, opmerking; E. GENIN, *o.c.*, p. 773-774, nr. 2195.

³⁴ Onverminderd, in voorkomend geval, de toepassing van art. 94, tweede lid, Hyp.W. De koper kan zich bijgevolg niet tot de beslagrechter wenden: art. 1647 Ger.W. krijgt immers geen toepassing (zie hieronder nr. 19).

Want zelfs indien hij die bevoegdheid zou hebben, *quod non*, ontnemt hij daardoor niet alleen een beschermingsmiddel voor de verzoeker-schuldenaar, maar ook een bescherming voor de schuldeisers. De beslagrechter moet wel de machtiging verlenen aan de verzoeker-schuldenaar om rechtsgeldig ontslag te geven voor het nemen van de ambtshalve inschrijving.³⁶

De notaris heeft t.a.v. de verkoop van een onroerend goed in een minnelijke aanzuiveringsregeling enkel de «gebruikelijke» aansprakelijkheid m.b.t. de verkoop. De notaris heeft geen aansprakelijkheid m.b.t. het verkrijgen van het onroerend goed voor «vrij, zuiver en onbelast», want hij ontvangt het geld niet en verdeelt het ook niet. Dit is de taak van de schuldbemiddelaar³⁷ die moet handelen overeenkomstig het akkoordvonnis van de beslagrechter; de verkoop van een onroerend goed in een minnelijke aanzuiveringsregeling heeft immers geen «zuiverende» werking.³⁸

Hij heeft echter wel in dat verband een voorlichtings- en raadgevingsplicht op grond van art. 9, §1, derde lid, van de wet van 25 ventôse jaar XI, op het notarisambt. In het bijzonder betekent dit dat hij i.v.m. de doorhaling, aangezien het onroerend goed voor «vrij, zuiver en onbelast» verkocht wordt, de koper volledig moet inlichten over de inhoud van het akkoordvonnis, gewezen overeenkomstig art. 1675/10, §5, Ger.W. De notaris moet bijgevolg het akkoordvonnis bij de schuldbemiddelaar opvragen.

V. DE TEGELDEMAKING VAN ONROERENDE GOEDEREN IN EEN GERECHTELIJKE AANZUIVERINGSREGELING

A. Gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden

1° Verkoop

14. In het raam van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden worden alle goederen die voor beslag in aanmerking komen³⁹ te gelde gemaakt op initiatief van de schuldbemiddelaar, overeenkomstig de regelen inzake de gedwongen tenuitvoerleggingen.

stelsel voor het witwassen van geld wanneer een notariële akte een verrichting vaststelt waarvan de som 25.000 euro of meer bedraagt, de betaling van deze som moet gebeuren door middel van een overschrijving of cheque. In de praktijk gebeurt de betaling door overschrijving, d.i. vóór het verlijden van de akte, zelden. De betaling gebeurt praktisch altijd met een cheque, d.i. een door de bank gecertificeerde cheque of een door de bank rechtstreeks uitgeschreven cheque, waarvan de verzilvering door de schuldbemiddelaar tegenover de bank gevorderd kan worden.

³⁶ Zie voetnoot 10 en E. DIRIX, «Onderhandse verkoop van onroerend goed bij collectieve schuldenregeling», *l.c.*, nr. 3.

³⁷ De notaris is echter wel aansprakelijk indien hij de authentieke verkoopakte verlijdt en tevens schuldbemiddelaar is.

³⁸ Zie hierboven nr. 11. De notaris moet dan ook geen enkele garantie hebben dat er binnen een redelijke termijn doorhaling zal worden gegeven. Stellen dat de wet geen oplossing biedt is onjuist (D. MICHIELS, *l.c.*, p. 633, nr. 3 *in fine*, en nr. 4): de oplossing bestaat, maar druist in tegen het *quod plerumque fit*. Men kan hopen dat de wetgever misschien ooit eens zal willen tussenkomen. Maar die moet al zó veel tussenkomen.

De wijze van tegeldemaking is ogenschijnlijk eenvoudig: men moet de regelen van de gedwongen tenuitvoerlegging volgen.

Het kunnen de regelen niet zijn van de verkoop van een onroerend goed dat tot een failliete boedel behoort, aangezien de collectieve schuldenregeling slechts gevraagd kan worden door een natuurlijke persoon met woonplaats in België, die geen koopman is in de zin van art. 1 W.Kh. (art. 1675/2, eerste lid aanhef, Ger.W.).⁴⁰ Daarenboven heeft de wet, zoals hierboven reeds vermeld onder nr. 10, niet voorzien in een onderbewindstelling van de schuldenaar. Daaruit volgt dat de regelen van het uitvoerend beslag op onroerend goed gevolgd moeten worden.

In de rechtsleer leidt men uit deze principes af dat de schuldbemiddelaar rechtstreeks de aanstelling van een notaris aan de beslagrechter kan vragen, indien dat nog niet gebeurde in de beschikking van toelaatbaarheid (art. 1675/6, §2, Ger.W.).⁴¹

Ogenschijnlijk eenvoudig, want met deze vaststelling is niet alles gezegd noch opgelost.

15. De verkoop uit de hand (art. 1580bis en *ter* Ger.W.).⁴²

In een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden gaat men over tot tegeldemaking. Dit heeft tot gevolg dat er geen poging is tot minnelijke schikking (art. 59 Wet Hypothecair Krediet) – want men is niet in staat om op duurzame wijze zijn opeisbare of nog te vervallen schulden te betalen (art. 1675/2, eerste lid aanhef, Ger.W.) –, geen voorafgaand bevel tot betaling (art. 1564 Ger.W.) noch een uitvoerend beslag op onroerend goed (art. 1567 Ger.W.). De authentieke verkoopakte kan evenwel slechts worden verleden indien er daartoe een machtiging is van de beslagrechter.

In een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden kan de verzoeker-schuldenaar overeenkomstig art. 1580bis Ger.W. aan de beslagrechter vragen om het onroerend goed dat als zijn hoofdverblijf dient, uit de hand te verkopen.⁴³

³⁹ In de hier behandelde problematiek zijn dit:

1° de onroerende goederen en van hun als onroerend beschouwd toebehoren die eigendom zijn van de schuldenaar;

2° de rechten van vruchtgebruik, erfpacht en opstal die aan de schuldenaar toebehoren op goederen van dezelfde aard (art. 1560 Ger.W.).

⁴⁰ Luik, 19 juni 2000, *J.L.M.B.*, 2001, 149.

⁴¹ E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.*, p. 62, nr. 80; G. DE LEVAL, *o.c.*, p. 56-57, nr. 13, 2.

⁴² Zie voor een bespreking van deze wetsartikelen: C. ENGELS, «De verkoop uit de hand van de in uitvoerend beslag genomen onroerende goederen», *R.W.*, 1998-99, 1443.

⁴³ G. DE LEVAL, *o.c.*, p. 99, nr. 26; memorie van toelichting, *Parl.St.Kamer*, 1996-97, nrs. 1073/1 – 1074/1, p. 58: «In het raam van een dergelijke procedure (d.i. een procedure van collectieve schuldenregeling) zou het mogelijk zijn voor de rechter, die gebruik zou maken van de machten die hem door het tweede lid worden toegekend, om in de regeling bijzondere voorwaarden op te leggen (bijvoorbeeld, de verplichting om het huurcontract, gesloten met de verkrijger, gedurende een bepaalde periode te eerbiedigen). Het niet naleven van deze bijzondere voorwaarden zou de herroeping van de regeling rechtvaardigen met toepassing van artikel 1675/15, §1, 2°»; Beslagr. Nijvel, 10 oktober 2000, *J.L.M.B.*, 2001, 160.

Volgens DIRIX zou de beschikking van de beslagrechter op het hypotheekkantoor overgeschreven moeten worden (E. DIRIX, «Onderhandse verkoop van onroerend goed bij collectieve schul-

De overige verzoeken tot tegeldemaking gebeuren op initiatief van de schuldbemiddelaar. Bijgevolg kan deze laatste aan de beslagrechter vragen om uit de hand te verkopen. Dit verzoek gebeurt overeenkomstig de bepalingen van art. 1580*ter* Ger.W.⁴⁴

Belangrijk is dat de onbeschikbaarheid van het onroerend goed niet wordt geregeld door art. 1577 tot 1579 Ger.W., want er is geen bezwarende overschrijving, maar door het principe vervat in art. 1675/7, §1, eerste lid *in fine*, Ger.W.⁴⁵

16. De openbare verkoop (art. 1580 e.v. Ger.W.).

De schuldbemiddelaar kan ook bij de beslagrechter een verzoekschrift indienen tot benoeming van een notaris belast met de veiling van het onroerend goed en met de verrichtingen tot rangregeling (art. 1580, eerste lid, Ger.W.).

De regelen van de onbeschikbaarheid van het onroerend goed zijn dezelfde als bij de verkoop uit de hand, zoals hierboven onder nr. 15 uiteengezet.

Maar ook hier kunnen niet alle bepalingen van de procedure van het uitvoerend beslag op onroerend goed worden toegepast.

(1) Afwezigheid van gemeenmaking

Door de melding op de kant van de overschrijving van het beslag van het exploit om inzake te nemen van de verkoopvoorwaarden, wordt het beslag gemeen aan de ingeschreven schuldeisers, en kan het niet meer worden doorgehaald dan met hun toestemming en met toestemming van degenen die hun bevel hebben doen overschrijven (art. 1584 Ger.W.).

Dit wordt door de wet van 5 juli 1998 geregeld noch bepaald. Er is geen overgeschreven exploit van uitvoerend beslag, bijgevolg kan er niet worden gekantmeld en is de verkoopprocedure niet gemeen aan de schuldeisers.

Dit heeft als belangrijk gevolg dat de verkoop, zowel met toepassing van art. 1580 als van 1580*ter* Ger.W., enkel ten verzoeken van de schuldbemiddelaar kan geschieden.

(2) Onmogelijkheid van kantmelding voorgeschreven door art. 1598 Ger.W.

Art. 1598, vierde lid, Ger.W. bepaalt dat de (hypotheek)bewaarder beknopt melding maakt van de toewijzing op de kant van de overschrijving van het beslag. Aangezien er geen beslagexploit werd overgeschreven, kan de hypotheekbewaarder geen kantmelding maken.

denregeling, *l.c.*, p. 319, nr. 4). Dit is evenwel niet in de wet bepaald. Men zou het enkel kunnen gronden op het principe dat verwoord wordt in Cass., 13 maart 1884, *Pas.*, 1884, I, 82. Waarbij zich de vraag stelt van het nut van deze overschrijving, tenzij men art. 1584 Ger.W. zou aanpassen aan de wet op de collectieve schuldenregeling.

⁴⁴ Er zij hier aan herinnerd dat de in het Gerechtelijk Wetboek uitgewerkte procedure van uitvoerend beslag op onroerend goed en de daarbijbehorende rangregeling steunt op de openbare verkoop van het in beslag genomen onroerend goed. Maar niet alle bepalingen van deze procedures kunnen worden toegepast n.a.v. een verkoop uit de hand, zoals die door art. 1580*bis* en *ter* Ger.W. wordt geregeld (zie hiervoor C. ENGELS, *l.c.*, p. 1450-1452, nr. 40-48).

⁴⁵ Zie hierboven nr. 6 voor de onbeschikbaarheid in de collectieve schuldenregeling.

17. Voor het overige blijven bijna alle regels inzake het uitvoerend beslag op onroerend goed gelden. In het bijzonder betekent dit:

- het gerechtelijk sekwesterschap van de schuldenaar (art. 1572 Ger.W.);
- het onroerend zijn van de natuurlijke, de nijverheids- en de burgerlijke vruchten (art. 1573 tot 1576 Ger.W.);
- de betekening van de verkoopvoorwaarden (art. 1582 Ger.W.);
- de keuzemogelijkheid van de schuldeiser die bevoorrecht is en die tevens een schuldvordering tot ontbinding bezit (art. 1583 Ger.W.);
- de wijze van verkoop (art. 1585 tot 1599 Ger.W.);
- de herveiling na rouwkoop (art. 1600 tot 1606 Ger.W.);⁴⁶
- het overlijden van de schuldenaar (art. 1618 Ger.W.);
- de regels van de nietigheden (art. 1622 Ger.W.);
- bepaalde procedureregels (art. 1623, 1624, 2°, 1625 en 1626 Ger.W.).

2° Doorhaling van de bezwarende over- en inschrijvingen

18. Doordat de regelen inzake de gedwongen tenuitvoerleggingen van toepassing zijn bij de gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden, is er overwijzing op de prijs (art. 1326, eerste lid 1,⁴⁷ 1582, eerste lid, en 1639 Ger.W.).⁴⁸ Daardoor moet de notaris de procedure van rangregeling toepassen.

De verdeling (van de gelden die van de gedwongen tenuitvoerlegging voortkomen) heeft plaats met inachtnaam van de gelijkheid van de schuldeisers, onverminderd de wettige redenen van voorrang (art. 1675/13, §1, eerste lid, eerste gedachtestreep, Ger.W.).⁴⁹ De notaris zal, in voorkomend geval, eveneens rekening moeten houden met de beschikking van de beslagrechter, houdende de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, gewezen overeenkomstig art. 1675/11 en 12 Ger.W.⁵⁰

De notaris is in de gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden aansprakelijk voor de verkoop

⁴⁶ Behalve het overlijden van de schuldenaar (art. 1618 Ger.W.) zijn de andere regelen i.v.m. de incidenten van de procedure niet van toepassing, aangezien de openbare verkoop op initiatief en verzoek van de schuldbemiddelaar gehouden wordt (art. 1675/13, §1, eerste lid, eerste gedachtestreep, Ger.W.).

⁴⁷ Zie voor de legistische fout in dit verband: C. ENGELS, *o.c.*, p. 1449-1450, nr. 37-38; J. DELANGRE, *o.c.*, 380; R. JACQUES, «Purge et voies de recours en matière de vente de gré à gré d'immeubles saisis», *Rec.gén.enr.not.*, 2000, nr. 25.020, p. 161-162, randnr. 1-3; zie voor een onterechte kritiek op deze opmerkingen: D. MICHIÉLS, *o.c.*, p. 632, nr. 3.

⁴⁸ Cass., 31 mei 2001, elders in dit nummer, met noot A. DE WILDE; Liège, 27 maart 2000, *J.L.M.B.*, 2001, 147, met noot G. DE LEVAL; Beslagr. Turnhout, 14 augustus 2000, *R.W.*, 2000-2001, 1393.

⁴⁹ Beslagr. Brussel, Brussel, 27 juni 2000, *R.W.*, 2000-2001, 1566: «De voorrechten dienen enkel nageleefd te worden bij de verdeling van de opbrengst van de verkoop van goederen die vatbaar zijn voor beslag».

Zie ook D. PATART, *o.c.*, 375, B., 1., a).

Cass. 22 juni 2001, elders in dit nummer; Beslagr. Turnhout, 14 augustus 2000, *R.W.*, 2000-2001, 1393.

⁵⁰ Hij moet de gerechtelijke aanzuiveringsregeling bij de schuldbemiddelaar opvragen (B. DE GROOTE, *De collectieve schuldenregeling*, Antwerpen/Deurne, Kluwer, 1999, 120).

voor «vrij, zuiver en onbelast». Gesteld dat er na de betaling van de bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers nog een actief saldo zou overblijven, zal de notaris dit saldo moeten overmaken aan de schuldbemiddelaar, die moet handelen overeenkomstig art. 1675/13, §1, eerste lid, tweede gedachtestreep, Ger.W.

19. Door de toepassing van de procedure van rangregeling kan de koper, overeenkomstig de bepalingen van art. 1647 Ger.W., aan de beslagrechter vragen de doorhaling te gelasten van alle bestaande inschrijvingen en (bezwarende) overschrijvingen die het toegewezen onroerend goed bezwaren.⁵¹

Door het in werking treden van art. 21, 22 en 23 van de wet van 29 mei 2000, houdende oprichting van een centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling, alsook tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek,⁵² zal art. 1647 Ger.W. aan belang inboeten. Op grond van art. 1653 – nieuw – Ger.W. maakt de notaris op verzoek van de koper, die bewijst dat ... een betaling is verricht die hem bevrijdt voor het geheel van de sommen waartoe hij gehouden is, een getuigenschrift op, op grond waarvan alle bestaande inschrijvingen en overschrijvingen die ten laste van de (schuldenaar) op het (verkocht) onroerend goed bestaan, ambtshalve worden doorgehaald.⁵³

B. Gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden

1° Verkoop

20. In geval van gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden bepaalt de wet niets over de wijze van tegeldemaking. Bijgevolg geldt het gemene recht. De vraag is echter «wat is het gemene recht» in dit geval is.

Overeenkomstig art. 151, §1 aanhef, G.W. heeft de rechter een discretionaire bevoegdheid.⁵⁴ Op deze problematiek toegepast wil dit zeggen dat de beslagrechter met het oog op een goede rechtsbedeling en met inachtneming van het doel van de wet, de vrijwillige verkoop of de gedwongen verkoop kan opleggen.

Indien de beslagrechter opteert voor een gedwongen tegeldemaking, gebeurt deze tegeldemaking overeenkomstig de regelen inzake de gedwongen tenuitvoerlegging. Deze regelen werden hierboven in nrs. 14 e.v. uiteengezet.

Indien de beslagrechter opteert voor een vrijwillige tegeldemaking, gebeurt deze tegeldemaking overeenkomstig

de regelen inzake de vrijwillige verkoop. Deze regelen werden hierboven in nrs. 7 e.v. uiteengezet.

De vraag is echter of deze wijze van tegeldemaking zinvol is. De gerechtelijke aanzuiveringsregeling zal immers door de beslagrechter opgelegd moeten worden wanneer er geen akkoord is bereikt tussen de verschillende partijen. En de vrijwillige tegeldemaking veronderstelt juist de medewerking van diezelfde partijen ... die geen akkoord hebben bereikt.

2° Doorhaling van de bezwarende over- en inschrijvingen

21. De regelen die voor de tegeldemaking gelden, gelden evenzeer voor de doorhalingproblematiek.

Indien de beslagrechter opteert voor een gedwongen tegeldemaking, is er overwijzing op de prijs en dient de procedure van de rangregeling gevolgd te worden. Deze regelen werden hierboven in nrs. 18 e.v. uiteengezet. Deze regeling biedt de meeste procesrechtelijke waarborgen, al was het maar omdat er in geval van betwistingen, uitgaande van koper, schuldenaar of schuldeiser, een wettelijk geregelde procedure is voor de beslechting ervan.

Indien de beslagrechter opteert voor een vrijwillige tegeldemaking, is er geen overwijzing op de prijs en dienen de doorhalingen overeenkomstig het gemene recht te gebeuren. Deze regelen werden hierboven in nrs. 11 e.v. uiteengezet. Deze regeling biedt echter minder procesrechtelijke waarborgen, zoals dit uit het hierboven uiteengezette blijkt.

VI. BESLUIT

22. De beslagrechter heeft de opdracht een moeilijke, en bovendien onduidelijke wet, toe te passen. Men kan begrijpen dat de beslagrechter daardoor zal pogen in de hem voorliggende omstandigheden een praktische oplossing te vinden. Maar dit moet gebeuren met naleving van de bestaande wetgeving, zoniet dreigt er rechtsonzekerheid. Het mag niet worden tot de zogeheten «*république des juges*». De motivering van de beschikking is bijgevolg van uitermate groot belang.

23. Indien er een beschikking is van toelaatbaarheid, maar geen aanzuiveringsregeling, kan de notaris het onroerend goed, dat onbeschikbaar is geworden, niet te gelde maken. De wet bevat in dat geval geen oplossing. De notaris zal de betrokken partijen op deze moeilijkheid wijzen, zodat de meest gerede partij het nodige zou kunnen doen.

In geval van minnelijke aanzuiveringsregeling kan de verkoop van een onroerend goed enkel gebeuren in het raam van het akkoordvonnis van de beslagrechter, d.w.z. dat deze verkoop gebeurt als vrijwillige verkoop, ten gevolge waarvan het vrijmaken van het onroerend goed van alle inschrijvingen en bezwarende overschrijvingen eveneens vrijwillig, d.i. door de betrokken schuldeisers, moet gebeuren.

De verkoop van een onroerend goed in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden geschiedt overeenkomstig de regelen inzake de gedwongen tenuitvoerleggingen. Aangezien er in dat geval overwijzing is op de prijs, dient de notaris de procedure van de rangregeling toe te passen om het onroerend goed vrij te maken.

⁵¹ G. DE LEVAL, «La saisie immobilière – Procédure», in *Chronique de droit à l'usage du notariat*, vol. XXXII, Brussel, Larcier, 2000, p. 86-87.

⁵² Deze bepalingen van de wet van 29 mei 2000 (*B.S.*, 9 augustus 2000, p. 27284) zijn in werking getreden op 1 juli 2001 (*B.S.*, 20 juni 2001, tweede editie, p. 2, 21199).

⁵³ C. ENGELS, «De notariële toepassing van de artikelen 14 tot 23 van de wet van 29 mei 2000 houdende oprichting van een centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling, alsook tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, nrs. 25-29 (te verschijnen in *Leuvense Notariële Geschriften* nr.3, Leuven, Universitaire Pers).

⁵⁴ J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Overzicht Publiek Recht*, Brugge, Die Keure, 2001, p. 761 e.v., nrs. 1231 e.v.

De verkoop van een onroerend goed in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden geschiedt op de wijze door de beslagrechter bepaald. Indien de beslagrechter kiest voor de vorm van de vrijwillige tegeldemaking, kan dit echter voor praktische problemen zorgen.

24. Tenzij hij als schuldbemiddelaar wordt aangesteld – wat niet de opzet was van deze uiteenzetting – heeft de notaris eigenlijk een enigszins passieve rol, in die zin dat hij, weliswaar onder zijn aansprakelijkheid, het door de beslagrechter beschikte moet uitvoeren. Het komt hem in geen

geval toe zich in de plaats te stellen van de beslagrechter noch van de schuldbemiddelaar.

Tot slot een vraag: *Wetgever, kon het nóg onduidelijker?*⁵⁵

Christian ENGELS
Universiteit Gent

⁵⁵ «Wovon man nicht sprechen kann, darüber muss man schweigen» (L. WITTGENSTEIN, *Tractatus logico-philosophicus*, Frankfurt am Main, Suhrkamp Verlag, 1992, 115, 7).

DE BELASTINGHEFFING OVER DOOR PARTICULIERE AANDEELHOUDERS GEREALISEERDE MEERWAARDEN OP AANDELEN

I. INLEIDING

De fiscale gevolgen van de vervreemding van aandelen door particuliere aandeelhouders, mogen zich al geruime tijd verheugen op de belangstelling van menig fiscalist. Als grondregel van de Wet Inkomstenbelasting (verder: WIB) kan worden uitgegaan van de onbelastbaarheid van dergelijke voordelen. De genoemde wet voorziet echter in een tweetal uitzonderingen op deze hoofdregel, beide opgenomen in art. 90 WIB: de speculatiewinstregeling van art. 90, 1°, WIB en de belangrijkeparticipatieregeling van art. 90, 9° WIB. Recentelijk werd over deze eerste uitzondering een parlementaire vraag gesteld door de heer Leterme.¹ Het antwoord was echter betrekkelijk vaag. In de voorliggende bijdrage zal worden onderzocht onder welke omstandigheden particuliere aandeelhouders met een van de genoemde regelingen in aanraking komen. Vervolgens zal een en ander in een beknopt rechtsvergelijkend perspektief worden geplaatst, waarbij de Nederlandse regelen met betrekking tot hetzelfde onderwerp als referentiekader zullen worden gebruikt.

II. DE SPECULATIEWINSTREGELING (ART. 90, 1°, WIB)

A. INLEIDING

Met de wet van 20 november 1962 werd de speculatiewinstregeling opgenomen in de Belgische inkomstenbelasting. De achterliggende gedachte was de wens om meerwaarden gerealiseerd door natuurlijke personen aan de belastingheffing te kunnen onderwerpen.²

¹ Vraag nr. 386 van de heer Y. Leterme van 7 juni 2000, Kamer, 2000-2001, besproken door W. Niemegeers, «Minderwaarden op aandelen, Beurswinsten belastbaar ... beursverliezen aftrekbaar», *A.F.T.*, 2000, nr. 42, p. 3.

Hoewel deze regeling in de wet is neergelegd in een enkele zin, worden in de regeling drie belangrijke vraagstukken aan de orde gesteld: 1) een omschrijving van het vermogen waar het om gaat (zie B.), 2) een omschrijving van het de aard van het voordeel (zie C.) en 3) een aanduiding van het begrip «speculatie» (zie D.). In het onderstaande zal worden onderzocht in hoeverre verrichtingen met aandelen onder deze bepaling kunnen worden gebracht.

B. Het vermogen waarmee wordt gespeculeerd

De speculatiewinstregeling van art. 90, 1°, WIB is van toepassing op «(...) privé-vermogen bestaande uit onroerende goederen, portefeuillewaarden en roerende voorwerpen» (art. 90, 1°, WIB). De regeling ziet, met andere woorden, niet alleen op aandelen, maar heeft een meer algemene strekking, waaronder in principe iedere vorm van privé-bezit kan vallen. De regeling geldt uitdrukkelijk niet voor inkomsten uit een beroepswerkzaamheid. Dit blijkt niet alleen uit de hiervoor gegeven omschrijving van het soort goederen waarop de regeling van toepassing is, maar ook uit het vereiste dat de winsten «(...) buiten het uitoefenen van een beroepswerkzaamheid (...)» zijn ontstaan (art. 90, 1°, WIB). Hieruit kan worden geconcludeerd dat door particulieren gerealiseerde meerwaarden op aandelen in principe aan de speculatiewinstregeling onderworpen zijn.

C. De aard van het voordeel

Het winstbegrip van de speculatiewinstregeling is ruim. Aan de vorm of de hoedanigheid van de winsten worden geen bijzondere eisen gesteld. Alle «(...) winst of baten, die zelfs occasioneel of toevallig (...)» worden behaald, vallen

² SABLON en LIEVENS, «De evolutie van het begrip «winstgevend bezigheden», *A.F.T.* 1983, 70; STEFFENS, «Onroerend goedspeculatie en normaal beheer van het privé-patrimonium: onderscheidingscriteria», *A.F.T.*, 1984, 3.

binnen het winstbegrip van de genoemde regeling (art. 90, 1°, WIB).

Wat het element «occasioneel» betreft, kan worden opgemerkt dat dit element is opgenomen om de diverse inkomsten van art. 90 WIB af te bakenen ten opzichte van de beroepsinkomsten van art. 23 WIB. Herhaalde handelingen wijzen eerder in de richting van laatstgenoemde categorie van inkomsten.³ Toch is bij herhaalde handelingen de toepassing van het speculatiewinstartikel niet uitgesloten. Uit de jurisprudentie blijkt namelijk dat een herhaalde handeling tot beroepsinkomsten leidt, indien voor de handeling of handelingen tevens specifieke kennis is vereist.⁴ De gedachte hierbij is dat professioneel optreden een bepaalde kennis onderstelt die bij niet-professionelen afwezig is. Is aan een van deze vereisten niet voldaan, dan kan sprake zijn van inkomsten die onder de werking van art. 90 WIB vallen. Herhaalde handelingen sluiten de toepassing van de speculatiewinstregeling dus niet uit.⁵

D. Het begrip «speculatie»

In de tekst van art. 90, 1), WIB wordt het begrip «speculatie» niet erg concreet ingevuld. Wel is duidelijk dat in eerste instantie van een ruim begrip wordt uitgegaan. Alle voordelen uit «(...) enige prestatie, verrichting of speculatie of uit diensten bewezen aan derden (...)» worden onder de werking van de speculatiewinstregeling gebracht (art. 90, 1°, WIB). Deze omschrijving is zo ruim dat haast van een vermogenswinstbelasting op particulier vermogensbeheer kan worden gesproken, zoals die ook bekend is andere landen. Dit ruime speculatiebegrip wordt echter sterk ingeperkt door de uitzondering; «(...) daaronder niet begrepen normale verrichtingen van beheer van privé-vermogen (...)» (art. 90, 1°, WIB).

Winsten uit speculatieve verrichtingen zijn, met andere woorden, alleen belast indien er geen sprake is van normaal beheer van vermogen. Aldus ontstaat de vraag «wanneer is sprake van normaal beheer van vermogen»? Dit probleem vormt het centrale thema van de eerder genoemde parlementaire vraag van de heer Leterme: «4° Wat verstaat u onder het woord «normale» in «normale verrichtingen van beheer van een aandelen portefeuille», zo luidt zijn centrale vraag.

Al bij de introductie van de speculatiewinstregeling in 1962 bestond onduidelijkheid over de interpretatie van het genoemde begrip. In de memorie van toelichting⁶ werd over de achtergrond van de regeling destijds opgemerkt dat het de bedoeling was om de mogelijkheid te scheppen voor de belastbaarheid van voordelen uit occasionele of toevallige verrichtingen die zich afspelen buiten het kader van een beroepsactiviteit of normaal beheer van privaatvermogen. Deze uitleg voegt nauwelijks iets toe aan de tekst van de wet en wellicht is dit de reden dat Tiberghien⁷ de parlementaire

voorbereidingwerken kwalificeerde als «onvolledig en volstrekt onmethodisch».

In het verslag van de Commissie voor de Financiën van de Senaat⁸ wordt een nadere invulling gegeven van het begrip «normaal beheer van privaatvermogen»: «Feitelijk wijkt het beheer van een vermogen af van de uitoefening van een winstgevende betrekking of van een speculatie, zowel door de aard van de goederen, d.w.z. onroerende goederen, waarde in portefeuille, roerende voorwerpen (allemaal goederen die normalerwijze een privaat vermogen uitmaken) als door de aard van de daden die met betrekking tot die goederen worden verricht: daden die een goed huisvader verricht voor het dagelijks beheer, maar tevens met het oog op het winstgevend maken, de tegeldemaking en de wederbelegging van bestanddelen van een vermogen, d.i. van goederen die hij heeft verkregen door erfopvolging, schenking of door eigen sparen, of nog als wederbelegging van vreemde goederen». Samenvattend lijkt uit dit citaat te kunnen worden geconcludeerd dat het bij «normaal beheer» gaat om het beheer van een goede huisvader die op eenvoudige wijze zijn vermogen rendabel tracht te maken door courant bestuur en het verwezenlijken en herbeleggen van elementen van zijn vermogen,⁹ dus om eenvoudig beheer.

Dit citaat schept enige duidelijkheid, maar veel blijft onzeker. Zoals in het antwoord op de parlementaire vraag van de heer Leterme terecht wordt opgemerkt, kan de vraag of een specifieke handeling als «normaal beheer» kan worden aangemerkt, «(...) slechts worden beantwoord na kennisname van het geheel van de feitelijke en juridische omstandigheden waarin die verrichting heeft plaatsgevonden». In de stroom van jurisprudentie waartoe dit sterk casuïstische vraagstuk heeft geleid,¹⁰ kan een aantal hoofdlijnen worden ontdekt die meer licht werpen op de inhoud van het begrip «normaal vermogen».

Een van de elementen die een rol speelt bij de beantwoording van de hiervoor gestelde vraag, is de bedoeling van de belastingplichtige. Een normale belegger zal altijd de bedoeling hebben rendement te trekken uit zijn belegging, maar indien een vermogensbestanddeel wordt aangeschaft met de bedoeling het na een kortere of langere bezitsduur met winst te verkopen, dan kan er geen sprake zijn van normaal beheer.¹¹ De speculatieve bedoeling hoeft overigens niet aanwezig te zijn op het moment van aanschaf van het vermogensobject. Indien de bedoeling eerst op een moment ontstaat dat gelegen is na het moment van aanschaf, dan kan ook sprake zijn van een niet-normaal beheer.¹²

Het tijdsverloop tussen de aankoop en de verkoop van een vermogensobject is een ander element dat van belang is bij de beantwoording van de vraag of er sprake is van normaal vermogensbeheer. De jurisprudentie op dit terrein geeft een divers beeld te zien, waarin het tijdselement op verschillende

⁷ A. TIBERGHIE, *ibid.*

⁸ *Parl. St.*, Senaat, 1961-1962, nr 366, p. 147. Zie ook *Fiscaal compendium* en *Comm. IB*, 90/5.

⁹ Vgl. J. Van Dyck, «Toegestane veinzing», *Trends*, 1985, 145.

¹⁰ Voor een omvangrijk onderzoek van deze problematiek zie André, «De begrenzing op het vlak van het normaal beheer van een privaatvermogen», *Bull. Bel.*, 1992, nr. 679.

¹¹ Brussel, 28 maart 1976, *Bull. Bel.*, 1979, nr. 572, p. 607.

¹² Cass., 5 mei 1988, *Bull. Bel.*, 1989, nr. 679, p. 122.

³ Cass., 6 mei 1969, *Pas.*, 1969, I, 803; Cass., 12 juni 1974, *Bull. Bel.*, 1975, nr. 528, p. 595.

⁴ Cass., 12 juni 1974, *Bull. Bel.*, nr. 528, p. 595; Cass., 23 april 1968, *Bull. Bel.*, 1968, nr. 462, p. 533; Luik, 2 juni 1975, *Bull. Bel.*, nr. 547, p. 134.

⁵ Cass., 15 mei 1987, *F.J.F.*, 1988, nr 8, p. 13.

⁶ Zie hiervoor A. TIBERGHIE, «Onroerende goederen en het normale beheer van een prive-vermogen», *A.F.T.*, 1973, 35.

manieren aan de orde komt. Eenvoudig beheer van een vermogen in de zin zoals hiervoor aan de orde geweest, lijkt in tegenspraak te zijn met een frequent aan- en verkopen van vermogensobjecten. «Normaal beheer» impliceert in deze gedachtegang een duurzame belegging van het vermogen,¹³ en omgekeerd volgt daaruit dat een korte bezitsduur op speculatieve bedoelingen duidt.¹⁴ Uit de jurisprudentie blijkt echter ook dat hier geen sprake is van een causale relatie: een korte bezitsduur leidt niet per definitie tot het aannemen van niet-normaalvermogensbeheer,¹⁵ en anderzijds kan uit een lange bezitsduur ook niet per definitie worden afgeleid dat sprake is van normaal beheer.¹⁶ Met betrekking tot het element van de bezitsduur lijkt te kunnen worden geconcludeerd dat het belang van dit element moet worden gezien in relatie tot de andere van belang zijnde factoren.

Uit het hiervoor aangehaald citaat van de Commissie voor de Financiën van de Senaat¹⁷ blijkt dat de herkomst van het vermogen dat wordt beheerd, een rol kan spelen bij de beoordeling van de vraag of sprake is van normaal vermogensbeheer. De goede huisvader beheert vermogen dat hij verkregen heeft door «(...) erfopvolging, schenking of door eigen sparen, of nog als wederbelegging van vreemde goederen». Het aangaan van grote financiële risico's door geld te lenen, past niet bij het beheer van een goede huisvader die voorzichtig met zijn vermogen omspringt.¹⁸ Deze gedachte heeft ten grondslag gelegen aan de «geleend-geldjurisprudentie». Het gebruikmaken van geleend geld bewijst immers dat het niet gaat om het beheer van privé-vermogen,¹⁹ en het gebruikmaken van geleend geld om de verrichtingen mee te financieren, geldt als een sterke aanwijzing voor niet-normaal vermogensbeheer. Ook hier geldt echter dat het gebruikmaken van geleend geld op zichzelf niet voldoende aanleiding is om van speculatief handelen uit te gaan. In de jurisprudentie zijn ook gevallen bekend waarbij werd uitgegaan van normaal beheer van vermogen, ondanks het feit dat van vreemd vermogen gebruik werd gemaakt.²⁰

Uit de jurisprudentie zijn voorts gevallen bekend waarin het speculatief handelen werd afgeleid uit de wanverhouding tussen de aankoopprijs en de verkoopprijs van (in dit geval)

aandelen. Beoordeeld dient dan te worden of deze wanverhouding kan worden verklaard uit het handelen van de belastingplichtige als een goed huisvader. Indien (bijvoorbeeld) gebruik wordt gemaakt van gunstige markt-omstandigheden²¹ of van zakenrelaties tussen de belastingplichtige en de vennootschap,²² dan kan niet worden gesteld dat het voordeel voortkomt uit een zorgvuldige en beredeneerde beslissing van de verkoper zoals die van een goed huisvader in het beheer van privaatvermogen normaal kan worden verwacht en is belastingheffing in het raam van art. 90, 1°, WIB mogelijk. Blijkbaar is van normaal beheer van vermogen alleen sprake indien er een relatie tussen het voordeel en de inspanningen van de belastingplichtige bestaat.

Zoals hiervoor uiteengezet, geldt dat «normaal beheer» in grote lijnen overeenkomt met «eenvoudig beheer». Vanuit deze gedachte is het nog maar een kleine stap om aan de complexiteit van de uitgevoerde handelingen een aanwijzing te ontlelen voor speculatief handelen. Uit de jurisprudentie blijkt dan ook dat een complex samenstel van handelingen tot speculatie kan leiden. Als voorbeeld kan worden genoemd een complexe holdingconstructie waarbij de aandelen worden verkocht tegen het verschuldigd blijven van de koopsom.²³

In het antwoord op de parlementaire vraag van de heer Leterme worden bovenstaande hoofdlijnen fraai samengevat in het volgende citaat: «Terzake kan 'speculatie' worden omschreven als een transactie met veel risico, waarbij men bij een zich voordoende prijsstijging of prijsdaling kans op veel winst, maar ook op een groot verlies heeft. Daarbij is niet noodzakelijk vereist dat de wederverkoop binnen korte tijd op de aankoop volgt, alhoewel dat uiteraard wel een beoordelingselement kan vormen. Andere beoordelings-elementen die op een speculatief inzicht kunnen wijzen, zijn onder meer de wanverhouding tussen de verkoop- en de aankoopprijs, de financiering met ontleende kapitalen in plaats van met eigen geld en de omvang van de hiervoor aangewende middelen in verhouding tot de omvang van het privé-vermogen».

In een opzicht lijkt deze beantwoording niet volledig. Uit eerdere parlementaire vragen aangaande het onderwerp van de belastbaarheid van meerwaarden gerealiseerd op aandelentransacties van particuliere aandeelhouders kan worden geconcludeerd dat bovenstaande opvatting inderdaad van toepassing is op aandelen zonder beursnotering. Met betrekking tot aandelen die wel op een beurs genoteerd zijn werd op een vraag van de heer Van Rompuy²⁴ ooit geantwoord dat «(...) toevallige verhandelingen op de effectenbeurzen, zowel op termijn als contant, te beschouwen zijn als normale beursverrichtingen van een privaatvermogen». Volgens de belastingadministratie volgt hieruit dat verrich-

¹³ Vgl. Cass., 18 mei 1977, *Bull. Bel.*, 1979, nr. 572 p. 617.

¹⁴ Brussel, 23 juni 1971, *Bull. Bel.*, 1972, nr. 497, p. 929; Luik, 22 mei 1985, *A.F.T.*, 1986, p. 78.

¹⁵ Cass., 18 mei 1977, *Bull. Bel.*, 1979, nr. 572, p. 617.

¹⁶ Cass., 6 mei 1988, *Bull. Bel.*, 1989, nr. 679, p. 122.

¹⁷ *Parl. St.*, Senaat, 1961-62, nr. 366, p. 147. Zie ook *Fiscaal compendium* en *Comm. IB*, 90/5.

¹⁸ Vgl. A. TIBERGHEN, *Inleiding tot het fiscaal recht*, 1980, p. 162; *Handboek Tiberghien*, nr. 1296.

¹⁹ Aldus Luik, 1 september 1971, *Bull. Bel.*, 1972, nr. 500, p. 1629. Vgl. Brussel, 29 oktober 1993, *F.A.*, 1993/43.

²⁰ Gent, 31 oktober 1996, *F.A.*, 1997/16. Anders: Brussel, 15 december 1971, *Bull. Bel.*, 1972, nr. 497, p. 941. In beide gevallen werd gebruik gemaakt van vermogen dat werd verkregen door het afsluiten van een hypothecaire lening. Wellicht kan dan worden geredeneerd dat hier in feite gebruik wordt gemaakt van (gehypothecerd) eigen vermogen. In Brussel, 15 december 1971, *Bull. Bel.*, 1972, nr. 497, p. 941, lag dit wellicht anders, omdat daar sprake was van een hypothecaire lening die in een wanverhouding stond tot het overige vermogen van de belastingplichtige. In de eerstgenoemde twee arresten was van zo'n wanverhouding geen sprake.

²¹ Zie Antwerpen, 3 mei 1982, *A.F.T.*, 1982, 187, waarin de extra hoge verkoopprijs kon worden verklaard doordat de koper in verband met de uitbreiding van zijn bedrijf bereid was een extra hoge prijs voor de aandelen te betalen.

²² Luik, 19 december 1991, *Bull. Bel.*, 1993, nr. 723, p. 121.

²³ Zie voor een dergelijke casus Vanheeswijk, «Sommige meerwaarden op aandelen worden toch belast», *De Standaard*, 10 april 1998. Zie ook Antwerpen, 18 november 1997, *F.A.*, 1988, nr. 2, p. 4.

²⁴ Parlementaire vraag nr. 8 van 27 mei 1988, gesteld door de heer H. VAN ROMPUY, *Vragen en Antwoorden, Kamer*.

tingen met beursgenoteerde aandelen altijd onbelast blijven,²⁵ omdat deze handelingen altijd tot het normale beheer gerekend kunnen worden. Het gevolg van een en ander is dat meerwaarden op aandelen die deel uit maken van privé-vermogen slechts bij uitzondering kunnen worden belast onder de toepassing van de speculatiewinstregeling.²⁶

III. DE BELANGRIJKEPARTICIPATIEREGELING

A. Inleiding

Voor meerwaarden op belangrijke participaties (zie nader III.B.) voorziet de wet in een afzonderlijke regeling, de belangrijkeparticipatieregeling (art. 90, 9°, WIB). Zeer grof geschetst komt deze bepaling erop neer dat vervreemdingsmeerwaarden op aandelen die deel uit maken van een aandelenpakket van een bepaalde omvang, aan de belastingheffing onderworpen kunnen worden. Deze regeling komt eerst aan de orde nadat de vereisten van de speculatiewinstregeling zijn getoetst, met andere woorden, normaal beheer van een belangrijke participatie valt onder de werking van de belangrijkeparticipatieregeling²⁷ en speculatief handelen met een belangrijke participatie valt onder de speculatiewinstregeling.²⁸

B. Een korte historische schets

Voor een goed begrip van de belangrijkeparticipatieregeling is het van belang om enige aandacht te besteden aan de vraag waarom de regeling met de wet van 3 november 1976²⁹ in het WIB werd opgenomen. De oorzaak hiervan is te vinden in de jurisprudentie zoals die totstandkwam in de tijd voorafgaand aan de introductie van de hier bedoelde regeling, meer specifiek de uitspraken inzake N.V. Laiterie de la Wiltz³⁰ en N.V. Chicoree Jacobs.³¹ In beide gevallen werd een omvangrijk pakket aandelen vervreemd, waarna de activiteiten van de vennootschap aanzienlijk werden teruggebracht. De essentie van beide uitspraken was dat meerwaarden op aandelen moesten «(...) worden beschouwd als een verborgen en aan de aandeelhouders toegekend dividend onder het mom van cessie van effecten».³² Het gevolg van deze waardering van de aandelenvervreemding was dat

er geen sprake was van een onbelaste meerwaarde, maar van een belast voordeel.

Deze jurisprudentie leidde tot veel onduidelijkheid, niet in de laatste plaats omdat de belastingadministratie hieraan de vergaande conclusie verbond dat vrijwel alle verkopen van belangrijke participaties belast konden worden,³³ een resultaat dat, zoals uit hierop volgende jurisprudentie³⁴ bleek, duidelijk niet in overeenstemming was met de wil van de wetgever. Om aan de onduidelijkheden over de toepassingsmogelijkheden van de uitspraak inzake N.V. Laiterie de la Wiltz een einde te maken, werd de belangrijkeparticipatieregeling ingevoerd.³⁵ Deze regeling kan aldus worden beschouwd als de codificatie van de gedachte achter de genoemde jurisprudentie, het onder omstandigheden belastbaar stellen van meerwaarden op aandelen. Het is echter niet geheel duidelijk of deze jurisprudentie hiermee de geldigheid heeft verloren. De wettelijke regeling kent namelijk andere toepassingsvereisten³⁶ dan de genoemde jurisprudentie, zodat wellicht gesteld kan worden dat onder omstandigheden de belastingadministratie nog altijd een beroep zou kunnen doen op de leer uit N.V. Laiterie de la Wiltz.

C. Het begrip belangrijke participatie

Zoals hiervoor aangegeven, geldt de belangrijkeparticipatieregeling alleen voor aandelen die deel uitmaken van een belangrijke participatie. Hiervan is sprake indien de aandeelhouder alleen of samen met bepaalde familieleden middellijk of onmiddellijk op enig tijdstip in de periode van vijf jaar voorafgaande aan de overdracht meer dan 25% van de rechten in de vennootschap heeft bezeten (art. 90, 9°, WIB). Onder «bepaalde familieleden» dient hier te worden verstaan de echtgenote van de belastingplichtige, hun afstammelingen, hun ascendenten en hun zijverwanten tot en met de tweede graad (art. 90, 9°, WIB). Indien aan deze vereisten niet wordt voldaan, dan kan geen belastingheffing plaatsvinden over de meerwaarden op een belangrijke participatie. Hierop bestaat een tweetal uitzonderingen dat hierna nog aan de orde zal komen.

D. Het begrip overdracht

Belastingheffing in het raam van de belangrijkeparticipatieregeling vereist dat de aandelen onder bezwarende titel worden overgedragen (art. 90, 9°, WIB). Hiervan is sprake indien de overdrager beoogt een voordeel voor zichzelf te behalen doordat de persoon die het over te dragen goed ontvangt, een tegenprestatie levert in de vorm van een ander goed, een betaling van een prijs, het doen van een

²⁵ Vgl. VAN DER BRUGGEN, «Blijven meerwaarden op aandelen van particulieren altijd onbelast?», *Fiskoloog*, 1993/420, p. 6.

²⁶ Vgl. *Handboek Tiberghien 2000*, nr. 1298.

²⁷ Vgl. Desterbeck, *Privé-vermogen en fiscus*, 1993, p. 50; *Handboek Tiberghien 2000*, nr. 1295.

²⁸ Vgl. Desterbeck, o.c., p. 51; MAERVOET, *Fiscale aspecten van aandelen*, 1991, p. 54; Van Dyck, o.c., *Trends*, 1985, p. 145. Zie voor deze problematiek in het raam van speculatief handelen van onroerend goed; Gent, 14 februari 1986, *Bull. Bel.*, 1986, nr. 655, p. 2470; Cass., 15 mei 1987, *Bull. Bel.*, 1988, nr. 675, p. 1508; *Handboek Tiberghien 2000*, nr. 1295.

²⁹ Circulaire van 25 maart 1976, nr. Ci RH.241/290.263, *Bull. Bel.*, nr. 551, p. 1062.

³⁰ Luik, 5 juni 1970, *Bull. Bel.*, 1971, nr. 488, p. 1557.

³¹ Gent, 26 juni 1962, besproken door Bollen, «Fiscale gevolgen van de cessie door fysieke personen van een belangrijke participatie in een vennootschap», *A.F.T.*, 1973, 75.

³² Citaat afkomstig uit Gent, 26 juni 1962, besproken door Bollen, *ibid.*

³³ Aanschrijving van 6 december 1972, RH 421/261.252, zoals besproken door Bollen, *ibid.* Zie ook S. VAN CROMBRUGGE, *Beginnelen van de vennootschapsbelasting*, 1993, p. 129.

³⁴ Antwerpen, 22 april 1980, *A.F.T.*, 1980, 117; Antwerpen, 30 januari 1979, *A.F.T.*, 1980, 229; Bergen, 25 juni 1980, *A.F.T.*, 1981, 136.

³⁵ Zie R. DEBLAUWE, *Vennootschap en Belasting*; SIEBENS, «Overdracht van belangrijke participaties», *A.F.T.*, 1977, 138.

³⁶ Zo blijkt uit de genoemde jurisprudentie dat het van belang is dat de vennootschap na overdracht van de aandelen haar bedrijfsactiviteiten staakt. Deze eis komt uitdrukkelijk niet terug in de bepaling van art. 90, 9°, WIB.

belofte jegens de overdrager of de vervulling van een zedelijke plicht.³⁷ Overdrachten door erfopvolging, schenking onder levenden of bij testament vallen hierdoor buiten het begrip «overdracht».³⁸ Overdrachten onder bezwarende titel door verkoop, ruil en de inbreng in een vennootschap³⁹ vallen binnen het begrip «overdracht», zoals dat voor de toepassing van de belangrijkeparticipatieregeling wordt gehanteerd. Hierbij dient te worden aangetekend dat de aandelenruil in het raam van een fusie, splitsing of omzetting van een rechtspersoon niet tot belastingheffing leidt (art. 95 WIB).

Hiervoor in onderdeel III.C. werd aangegeven dat er twee uitzonderingen zijn op de regel dat voor de toepassing van de belangrijkeparticipatieregeling op het moment van overdracht of op enig tijdstip in de periode van vijf jaar voorafgaand aan dit moment (art. 9, 9°, WIB). De eerste uitzondering houdt verband met de hiervoor genoemde fusiefaciliteit. Bij de toepassing van de belangrijkeparticipatieregeling na de fusie is maatgevend de situatie zoals die gold vóór de fusie (art. 96 WIB). Een participatie die op het moment van een fusie voldoet aan het criterium van 25%, maar na de fusie niet meer, valt ook na de fusie onder de werking van de belangrijkeparticipatieregeling indien de fusie heeft plaatsgevonden binnen de werking van art. 95 WIB. In dergelijke gevallen is de belangrijkeparticipatieregeling dus ook van toepassing op participaties van minder dan 35%.

Lang niet alle overdrachten die op basis van het voorgaande onder de werking van de belangrijkeparticipatieregeling vallen, zijn echter belast. De belangrijkeparticipatieregeling kent in de bepaling dat de aandelen moeten worden overgedragen aan «(...) een in art. 227, 2° of 3°, vermelde rechtspersoon (...)» (art. 90, 9°, WIB) een belangrijke inperking van de toepassingsmogelijkheden. Deze «relevante verkrijgersgroep» bestaat (kort geformuleerd) uit buiten België gevestigde rechtspersonen en verenigingen. De samenstelling van deze groep kent een turbulente totstandkomingsgeschiedenis, waarbij de samenstelling van de groep in verschillende fasen werd veranderd van binnen België gevestigde vennootschappen met rechtspersoonlijkheid⁴⁰ naar de huidige groep. De oorzaak van deze verandering kan vooral worden gevonden in de maatregelen van de Herstelwet van 30 april 1984. De belangrijkeparticipatieregeling in haar oorspronkelijke vorm, en dan met name de samenstelling van de relevante verkrijgersgroep, zou, naar de mening van de wetgever, de effectiviteit van de fiscale stimulatie die met de genoemde wet werden ingevoerd, te veel hebben benadeeld.⁴¹ In de literatuur wordt echter ook wel verdedigd dat hier sprake is van een «rookgordijn» dat de *de facto*-afschaffing van de belangrijkeparticipatieregeling aan het oog moet onttrekken.⁴²

De tweede uitzondering waarop wordt gedoeld in onderdeel III.C., heeft betrekking op de relevante verkrijgersgroep. Indien een belastingplichtige van plan is om zijn aandelen over te dragen aan een verkrijger die tot de relevante verkrijgersgroep behoort, dan zou hij, zonder nadere maatregelen van de kant van de wetgever, de toepassing van de belangrijkeparticipatieregeling op eenvoudige wijze kunnen ontgaan door de aandelen over te dragen aan een stroman die geen deel uitmaakt van de genoemde groep. Deze stroman zou vervolgens de aandelen op zijn beurt moeten overdragen aan de beoogde verkrijger. Tegen deze vorm van belastingontwijking richt zich de regeling met betrekking tot de onrechtstreekse overdracht. In het geschetste geval kan de oorspronkelijke aandeelhouder gedurende twaalf maanden na de overdracht aan de stroman alsnog worden belast. Vereist is dan wel dat op het moment van de overdracht aan de stroman aan alle voorwaarden voor belastbaarheid werd voldaan (art. 94 WIB).

IV. SAMENVATTING VAN DE HEFFINGSMOGELIJKHEDEN BIJ AANDELENTANSACTIES DOOR PARTICULIEREN

Uit het bovenstaande blijkt dat met betrekking tot aandeletransacties door particulieren in de eerste plaats onderzocht moet worden of sprake is van een normaal beheer van vermogen. Voor beursgenoteerde aandelen lijkt hiervan altijd sprake te zijn en voor niet-beursgenoteerde aandelen is de beantwoording van deze vraag een casuïstisch aangelegenheid, waarbij verschillende elementen een rol spelen, zonder dat uitdrukkelijk kan worden aangegeven welke elementen in een specifiek geval precies van belang zijn en wat de onderlinge verhouding tussen de specifieke elementen precies is. Indien er geen sprake is van een normaal beheer van vermogen, is belastingheffing mogelijk op grond van de speculatiewinstregeling van art. 90, 1°, WIB.

Indien sprake is van een normaal beheer van vermogen, dan is heffing eventueel mogelijk op basis van de belangrijkeparticipatieregeling van art. 90, 9° WIB. De werking van deze bepaling is beperkt tot participaties van een bepaalde omvang en tot een beperkt aantal specifieke overdrachten. Voorts wordt de toepassingsmogelijkheid van deze regeling aanzienlijk beperkt door de voorwaarde dat de aandelen moeten worden overgedragen aan een verkrijger die behoort tot de relevante verkrijgersgroep, een groep waarvan de omvang beperkt is. Dit alles rechtvaardigt de conclusie dat de heffingsmogelijkheden bij normaal beheer van vermogen slechts beperkt zijn.

V. EEN BEKNOPT RECHTSVERGELIJKING MET DE NEDERLANDSE INKOMSTENBELASTING

Binnen de context van deze bijdrage zou het te ver voeren om een uitgebreide vergelijking te maken tussen de hierboven beschreven regelen met betrekking tot de belastbaarheid van meerwaarden op aandelen en de in Nederland geldende regelen, maar zelfs bij een beperkte vergelijking komen al aanzienlijke verschillen aan het licht. Daarom zal hieronder een beknopte vergelijking tussen beide landen

³⁷ Zie art. 1106 BW.

³⁸ Circulaire van 25 maart 1977, nr. Ci. RH.241/290.263, *Bull. Bel.*, nr. 551, p. 1062.

³⁹ Vgl. Parlementaire vraag nr. 53 van 28 november 1983, gesteld door de heer Vandenaabeele, in *Fiscale documentatie Vandewinckele*, III-B/42.2.

⁴⁰ Zie SIEBENS, o.c., A.F.T., 1977, p. 137.

⁴¹ Zie «De fiscale bepalingen van de Herstelwet» in F.A., 1984, nr. 79, p. 5 en R. DEBLAUWE in *Vennootschap en belasting*.

⁴² R. DEBLAUWE in *Vennootschap en Belasting*; J. Van Dyck, o.c., *Trends*, 1985, 145.

worden gemaakt, waarbij het WIB als uitgangspunt zal worden genomen.

Hierboven bleek dat in het WIB de speculatiewinstbepaling als eerste heffingsmogelijkheid geldt. Tot 1953 kende Nederland een tot op zekere hoogte vergelijkbare regeling, op grond waarvan voordelen konden worden belast indien de aandelen binnen een jaar na verkrijging werden vervreemd (art. 35, eerste en tweede lid, Besluit IB 1941). In 1953 werd deze bepaling afgeschaft. Ook in de huidige Wet IB 2001 komt geen vergelijkbare regeling voor. Wellicht kunnen dergelijke voordelen worden belast als belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden (art. 3.90 Wet IB 2001) maar ervaringen met de voorloper van deze bepaling, de zogenaamde andere inkomsten van arbeid (art. 22, eerste lid, onderdeel b Wet IB 1964), hebben duidelijk gemaakt dat de mogelijkheden hiervan zo beperkt zijn dat aanmerkelijk is dat slechts onder zeer bijzondere omstandigheden tot belastbaarheid van het voordeel kan worden geconcludeerd. Net als bij de Belgische speculatiewinstbepaling geldt hier dat de factoren en omstandigheden waaronder dit mogelijk is, niet expliciet kunnen worden aangegeven vanwege het casuïstische karakter van deze problematiek. Geconcludeerd kan dan ook worden dat voor Nederland geen verschil bestaat tussen normaal beheer en niet-normaal beheer en dat de Belgische heffingsmogelijkheden op dit punt ruimer zijn dan de Nederlandse regeling.

Dit wil niet zeggen dat in Nederland vervreemdingswinsten op aandelen door particuliere aandeelhouders altijd onbelast blijven; ook Nederland kent een regeling die alleen van toepassing is op aandeelhouders met een participatie van een bepaalde omvang, de zogenaamde aanmerkelijkbelangregeling (hoofdstuk 4 Wet IB 2001). Deze bepaling is tot op zekere hoogte vergelijkbaar met de wezenlijkedeelnemingsregeling, maar de verschillen zijn aanzienlijk. Zo geldt bijvoorbeeld de aanmerkelijkbelangregeling niet alleen voor vervreemdingswinsten, maar ook voor dividenden ontvangen op dergelijke aandelen. In de Nederlandse inkomstenbelasting staan dan ook twee aandelenregimes naast elkaar: een voor aanmerkelijkbelanghouders en een voor niet-aanmerkelijkbelanghouders.

Een groot verschil tussen de Belgische en de Nederlandse aanmerkelijkbelangregeling is dat het begrip «aanmerkelijk belang» veel uitvoeriger wordt gedefinieerd dan het Belgische begrip «belangrijke participatie». Zo geldt de Nederlandse regeling niet alleen voor aandelen maar ook voor verschillende vormen van van aandelen afgeleide rechten, zoals opties en vruchtgebruiken. Een ander opvallend verschil is dat met 5% (art. 4.3 Wet IB 2001) het minimumpercentage van de Nederlandse regeling aanzienlijk lager ligt dan het Belgische minimumpercentage. Ook kent de Nederlandse regeling afzonderlijke regelen voor vennootschappen met verschillende soorten aandelen (art. 4.7 Wet IB 2001). Net als de Belgische regeling, kent de Nederlandse regeling ook belang toe aan de aandelen die worden gehouden door bepaalde familieleden van de aandeelhouder. Voor bepaalde familieleden worden de aandelen meegeteld bij de beoordeling of aan het 5%-criterium is voldaan, maar deze groep is veel beperkter dan de familiegroep uit het Belgische WIB. Ook is het mogelijk een aanmerkelijk belang te hebben vanwege het feit dat een naast familielid een aanmerkelijk belang heeft (art. 4.9 Wet IB 2001), een regel die geen equivalent kent in het Belgische WIB.

Ook het Nederlandse vervreemdingsbegrip omvat veel meer handeling dan de overdracht uit het Belgische WIB. Schenkingen en andere vervreemdingen tegen een prijs beneden de marktwaarde van de aandelen, vallen bijvoorbeeld zonder voorbehoud onder het vervreemdingsbegrip. In dergelijke gevallen wordt de vervreemdingsprijs gesteld op de werkelijke waarde van de aandelen op het moment van de vervreemding (art. 4.22 Wet IB 2001). In principe geldt hetzelfde bij vervreemdingen krachtens erfrecht, maar voor deze gevallen voorziet de wet in een facilititeit die onbelaste overdracht mogelijk maakt (art. 4.17 Wet IB 2001). Daarnaast kent de aanmerkelijkbelangregeling nog een aantal fictieve vervreemdingen. Dit zijn situaties waarin een vervreemding wordt aangenomen, terwijl er in werkelijkheid geen vervreemding is (art. 4.16 Wet IB 2001). De meeste in het oog springende fictieve vervreemdingen zijn de vervreemding door emigratie (art. 4.16, eerste lid, onderdeel h, Wet IB 2001) en het niet langer aanwezig zijn van een aanmerkelijk belang (art. 4.16, eerste lid, onderdeel g, Wet IB 2001). Op grond van deze laatste fictieve vervreemding wordt een vervreemding van de gehele participatie aangenomen indien een aanmerkelijkbelanghouder een deel van zijn participatie vervreemt en aldus onder de grens van 5% terechtkomt. Door deze bepaling is een vijfjaarstermijn, zoals in de belangrijkeparticipatieregeling, niet nodig in de Nederlandse aanmerkelijkbelangregeling.

Dit alles rechtvaardigt de conclusie dat de mogelijkheden om vervreemdingswinst van aanmerkelijkbelanghouders te belasten veel groter zijn dan de heffingsmogelijkheden die de belangrijkeparticipatieregeling schept. Hierbij speelt ook een rol dat de Nederlandse regeling geen equivalent kent van de relevante verkrijgersgroep. Het maakt, met andere woorden, voor de belastbaarheid van het voordeel geen verschil aan wie de aandelen worden vervreemd.

Tot besluit nog enige woorden over de belastingheffing van aandeelhouders die niet onder de aanmerkelijkbelangregeling vallen. Voor dergelijke aandelen geldt de heffing in het raam van sparen en beleggen (hoofdstuk 5 Wet IB 2001). Voor dergelijke aandelen zijn de daadwerkelijke inkomsten niet van belang, maar wordt geheven op basis van de waarde van de aandelen. Deze waarde maakt deel uit van de zogenaamde rendementsgrondslag, en de wet neemt als uitgangspunt dat met deze rendementsgrondslag een forfaitair vastgesteld rendement van 4% wordt behaald. Omdat dit rendement wordt belast tegen een tarief van 30%, is het effect van deze heffing dat, afgezien van de algemene vrijstelling van de heffingsgrondslag, 1,2% van de waarde van de aandelen wordt belast. Deze heffing heeft eigenlijk meer weg van een soort vermogensbelasting dan van een inkomstenbelasting.

VI. CONCLUSIE

Naar aanleiding van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat het antwoord op de vraag van de heer Leterme een onvolledig beeld geeft van de heffingsmogelijkheden over de meerwaarden op aandelen die deel uitmaken van een privé-vermogen. Het begrip «speculatie met aandelen» komt wel aan de orde, maar de belangrijkeparticipatieregeling in het geheel niet. Daarbij moet echter wel worden opgemerkt dat de vraag niet echt betrekking had op laatstgenoemde regel.

De beknopte rechtsvergelijking met Nederland maakt duidelijk dat verschillen aanzienlijk zijn, maar dat tevens kan worden geconcludeerd dat er ook bepaalde overeenkomsten zijn. Mocht binnen de Europese Unie het verlangen

leven om te komen tot een meer geharmoniseerde inkomstenbelasting, dan is er nog veel werk aan de winkel.

Dr. J.W.J. DE KORT

Docent belastingrecht Rijksuniversiteit Utrecht

RECHTSPRAAK

ARBITRAGEHOF

8 MEI 2001

Voorzitter: de h. François

Rapporteurs: de hh. Martens en Alen

Advocaten: mrs. Gendrin en Vanhulst loco Hofströssler

Grondwet – Gelijkheid en niet-discriminatie – Strafvordering – Verdachte – Bijstand van een advocaat – Toegang tot het strafdossier – Onmiddellijke verschijning

Art. 16, § 2 tot 4, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, schendt art. 10 en 11 van de Grondwet niet, al dan niet gelezen in samenhang met art. 5 en 6 E.V.R.M., doordat het de verdachte niet het recht verleent te worden bijgestaan door een advocaat en het strafdossier te raadplegen nog vóór het eerste verhoor door de onderzoeksrechter en ter gelegenheid van het aan het verlenen van het bevel tot aanhouding voorafgaande verhoor.

Art. 21, § 1, 5 en 6, art. 22 en art. 26, § 3, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis schenden art. 10 en 11 van de Grondwet niet, al dan niet gelezen in samenhang met art. 5 en 6 E.V.R.M., doordat zij het de verdachte, in hechtenis, niet mogelijk maken te worden berecht binnen een maximumtermijn van zeven dagen vanaf het verlenen van het bevel tot aanhouding door de onderzoeksrechter.

Arrest nr. 59/2001

Onderwerp van de prejudiciële vragen

Bij beschikking van 21 april 2000 inzake S.V. heeft de Correctionele Rechtbank te Namen de volgende prejudiciële vraag gesteld: «Worden art. 10 en 11 van de Grondwet, eventueel gelezen in samenhang met art. 5 en 6 E.V.R.M., geschonden door art. 16 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, en met name door de paragrafen 2 tot 4 ervan, doordat het de verdachte niet het recht verleent te worden bijgestaan door een advocaat en het strafdossier te raadplegen nog vóór het eerste verhoor door de onderzoeksrechter en ter gelegenheid van dat aan de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding voorafgaand verhoor, terwijl voor identieke feiten en indien het openbaar ministerie kiest voor de zogenoemde procedure van onmiddellijke verschijning, art. 20bis, § 1, tweede tot vierde lid, § 2 en § 3, van de wet van 28 maart 2000 tot invoeging van een procedure van onmiddellijke verschijning in strafzaken, wel zulke waarborgen verleent aan de beklaagde?»

Die zaak is ingeschreven onder nummer 1957 van de rol van het Hof.

Bij vonnis van 19 juni 2000 inzake de procureur des Konings tegen S.V. heeft de Correctionele Rechtbank te Namen de voormelde alsmede de volgende prejudiciële vraag gesteld: «Schenden art. 21, § 1, § 5 en § 6, 22 en 26, § 3, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis art. 10 en 11 van de Grondwet, eventueel gelezen in samenhang met art. 5 en 6 E.V.R.M., doordat ze het de verdachte in hechtenis door de termijnen die ze dwingend opleggen voor het beslissen over de handhaving van de voorlopige hechtenis en over de verwijzing van verdachte naar het vonnisgerecht, niet mogelijk maken te worden berecht binnen een termijn van maximum zeven dagen vanaf de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding door de onderzoeksrechter, terwijl voor identieke feiten en indien het openbaar ministerie kiest voor de zogenoemde procedure van onmiddellijke verschijning, art. 216quinquies, § 3, nieuw, Sv., ingevoegd bij de wet van 28 maart 2000 tot invoeging van een procedure van onmiddellijke verschijning in strafzaken, de beklaagde wel een dergelijke waarborg biedt?»

Die zaak is ingeschreven onder nummer 1984 van de rol van het Hof.

...

In rechte

...

B.1. Art. 16 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis bepaalt:

«(...)

«§ 2. Tenzij de verdachte voortvluchtig is of zich verbergt, moet de onderzoeksrechter alvorens een bevel tot aanhouding te verlenen, de verdachte ondervragen over de hem ten laste gelegde feiten en zijn opmerkingen horen.

Hij moet de verdachte eveneens meedelen dat tegen hem een aanhoudingsbevel kan worden uitgevaardigd en hij moet hem in zijn opmerkingen terzake horen.

Al deze gegevens worden vermeld in het proces-verbaal van verhoor.

§ 3. Het bevel tot aanhouding wordt dadelijk na de eerste ondervraging van de verdachte door de onderzoeksrechter verleend, tenzij de rechter onderzoeksmaatregelen treft om een gegeven van de ondervraging te controleren, terwijl de verdachte te zijner beschikking blijft.

§ 4. De onderzoeksrechter deelt de verdachte mede dat hij het recht heeft een advocaat te kiezen. Indien de verdachte geen advocaat gekozen heeft of kiest, verwittigt de rechter

de stafhouder van de Orde of diens gemachtigde. Van die formaliteit wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van verhoor.

[...]

B.2. In de eerste prejudiciële vraag wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid van die bepalingen met art. 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet gelezen in samenhang met art. 5 en 6 E.V.R.M., in zoverre zij de verdachte niet het recht verlenen te worden bijgestaan door een advocaat en het strafdossier te raadplegen nog vóór het eerste verhoor door de onderzoeksrechter en ter gelegenheid van dat verhoor, terwijl, voor identieke feiten en wanneer het openbaar ministerie voor de zogeheten procedure van onmiddellijke verschijning kiest, art. 20*bis*, § 1, tweede tot vierde lid, §§ 2 en 3, ingevoerd in de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis door de wet van 28 maart 2000 tot invoering van een procedure van onmiddellijke verschijning in strafzaken, aan de beklaagde dergelijke waarborgen verleent.

B.3. Art. 20*bis* van de wet betreffende de voorlopige hechtenis bepaalt:

«1. De procureur des Konings kan overeenkomstig art. 216*quinquies* van het Wetboek van Strafvordering een bevel tot aanhouding met het oog op onmiddellijke verschijning vorderen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1° het feit wordt gestraft met een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar die overeenkomstig de wet van 4 oktober 1867 inzake de verzachtende omstandigheden tien jaar niet te boven gaat;

2° het gaat om een op heterdaad ontdekt misdrijf of de bezwaren aangevoerd binnen de maand volgend op het plegen van het misdrijf zijn toereikend om de zaak aan de rechter ten gronde voor te leggen.

De procureur des Konings deelt de beklaagde mee dat hij het recht heeft een advocaat te kiezen. Indien de beklaagde geen advocaat heeft gekozen of kiest, stelt de procureur des Konings de stafhouder van de Orde van advocaten of zijn gemachtigde daarvan onmiddellijk in kennis die zelf een advocaat aanstelt.

Ingeval de beklaagde aantoonbaar behoeftig te zijn, zendt de procureur des Konings het verzoek om juridische bijstand overeenkomstig art. 184*bis* van het Wetboek van Strafvordering onverwijld toe aan de vertegenwoordiger van het bureau voor juridische bijstand.

De beklaagde heeft het recht om vóór de verschijning voor de onderzoeksrechter overleg te plegen met zijn advocaat.

§ 2. Het dossier wordt ter beschikking van de beklaagde en van zijn advocaat gesteld zodra het bevel tot aanhouding met het oog op onmiddellijke verschijning wordt gevorderd.

Het dossier kan ter beschikking worden gesteld in de vorm van eensluidend verklaarde afschriften.

§ 3. De onderzoeksrechter kan een bevel tot aanhouding met het oog op onmiddellijke verschijning uitvaardigen, dat overeenkomstig art. 18, § 1, wordt betekend, na de persoon die voor hem is gebracht en, tenzij deze laatste weigert te worden bijgestaan, de opmerkingen van zijn advocaat te hebben gehoord.

De burgerlijke partijstelling in handen van de onderzoeksrechter is onontvankelijk vanaf het tijdstip dat de procureur des Konings een bevel tot aanhouding vordert met het oog op onmiddellijke verschijning en voor zover deze vordering niet wordt verworpen.

(...)

§ 5. Het bevel tot aanhouding met het oog op onmiddellijke verschijning is geldig tot de uitspraak van het vonnis op voorwaarde dat ze wordt gedaan binnen zeven dagen te rekenen van de beschikking.

Zo niet wordt de beklaagde onmiddellijk in vrijheid gesteld.

(...)

B.4. De twee in de prejudiciële vraag vermelde categorieën van personen bevinden zich in een vergelijkbare situatie, omdat zij, per definitie, voor identieke feiten worden vervolgd.

B.5.1. Wat betreft de procedure die van toepassing is krachtens de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, blijkt uit de parlementaire voorbereiding van die wet dat de door de wetgever nagestreefde doelstelling erin bestond «een samenhangende regeling (...) (te bieden) die tegelijkertijd rekening houdt met de fundamentele rechten van het individu en met de behoeften van de samenleving» (*Parl. St.*, Senaat, 1988-89, nr. 658-2, p. 4 en 6). De afwezigheid van de advocaat vóór en tijdens het verhoor van de verdachte door de onderzoeksrechter werd verantwoord door de in art. 12 van de Grondwet opgelegde korte termijn waarin een bevel tot aanhouding moet worden uitgevaardigd in geval van maatregel van vrijheidsberoving (*Parl. St.*, Senaat, 1988-89, nr. 658-2, p. 6). Het voormelde art. 12 bepaalt immers dat, behalve bij ontdekking op heterdaad, niemand kan worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter, dat moet worden betekend bij de aanhouding of uiterlijk binnen vierentwintig uren. Tijdens de bespreking van het wetsontwerp is gebleken dat die termijn te kort was om een advocaat in te schakelen, die advocaat het dossier te laten onderzoeken, een behandeling op tegenspraak te houden en ten slotte de onderzoeksrechter een beslissing te laten nemen en een met redenen omkleed bevel tot aanhouding op te maken (*Parl. St.*, Senaat, 1988-89, nr. 658-2, p. 24).

Tevens is opgemerkt dat de ontstentenis van een debat op tegenspraak voor de onderzoeksrechter werd gecompenseerd door het feit dat de wet aan de rechter de verplichting oplegt de verdachte mee te delen dat hij de bedoeling heeft hem aan te houden, waarbij laatstgenoemde dan de mogelijkheid heeft nieuwe elementen aan te brengen in verband met zijn persoonlijke en familiale toestand, enz. (*Parl. St.*, Senaat, 1988-89, nr. 658-2, p. 27-28 en 66).

B.5.2. Uit het bovenstaande volgt dat de verantwoording van de maatregel redelijk blijkt ten aanzien van de door de wetgever nagestreefde doelstellingen. Hij houdt het evenwicht tussen de wil om het beginsel van het geheim en inquisitoriaal onderzoek te handhaven en de zorg om de rechten van de verdediging in acht te nemen.

B.5.3. Er dient voorts te worden opgemerkt dat verscheidene bepalingen de bijstand van een advocaat tijdens de procedure garanderen. Art. 21, § 1, bepaalt immers dat vóór het verstrijken van een termijn van vijf dagen vanaf het verlenen van een bevel tot aanhouding de raadkamer beslist of de voorlopige hechtenis gehandhaafd moet blijven. Die beslissing moet worden genomen op verslag van de onderzoeksrechter en na de procureur des Konings, de verdachte en zijn raadsman te hebben gehoord. Het vrij verkeer tussen de advocaat en zijn cliënt wordt toegestaan zodra het bevel tot aanhouding is verleend, vóór de eerste verschijning voor

de raadkamer (*Parl. St.*, Senaat, 1988-89, nr. 658-2, p. 11, alsmede p. 77 e.v.).

B.6. De raadpleging van het strafdossier door de verdachte vóór het eerste verhoor door de onderzoeksrechter wordt niet toegestaan in de wet betreffende de voorlopige hechtenis. Art. 21, § 3, van de wet garandeert echter die toegang tot het dossier aan de verdachte en zijn raadsman gedurende de laatste werkdag vóór de eerste verschijning voor de raadkamer. Tevens garandeert art. 22 van de wet betreffende de voorlopige hechtenis de toegang tot het strafdossier gedurende de twee dagen die voorafgaan aan de verschijning voor de raadkamer, die, van maand tot maand, oordeelt over het handhaven van de hechtenis. Art. 21, § 3, werd aangenomen teneinde zich te gedragen naar de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens betreffende art. 5.4 E.V.R.M., en de inachtneming van de rechten van verdediging van de verdachte te waarborgen (*Parl. St.*, Senaat, 1988-89, nr. 658-2, p. 45 tot 47, alsmede p. 90 e.v.).

B.7.1. Wat de procedure van onmiddellijke verschijning betreft, maken de in B.3 vermelde bepalingen van art. 20bis van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis het de beklaagde mogelijk vóór de verschijning voor de onderzoeksrechter overleg te plegen met zijn advocaat. Zij bepalen dat het dossier ter beschikking moet worden gesteld van de beklaagde en van zijn advocaat zodra het bevel tot aanhouding met het oog op onmiddellijke verschijning wordt gevorderd.

B.7.2. De procedure van onmiddellijke verschijning kan enkel worden toegepast wanneer twee voorwaarden vervuld zijn: enerzijds, moet het feit worden «gestraft met een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar die overeenkomstig de wet van 4 oktober 1867 inzake de verzachtende omstandigheden tien jaar niet te boven gaat»; anderzijds, moet het gaan om een op heterdaad ontdekt misdrijf of om bezwaren die binnen de maand volgend op het plegen van het misdrijf worden aangevoerd en die toereikend zijn om de zaak aan de rechter ten gronde voor te leggen. De wetgever heeft gewild dat de beklaagden die misdrijven plegen die aan die voorwaarden beantwoorden, snel zouden worden berecht en dat hun hechtenis niet langer dan zeven dagen zou duren.

Hij vermocht te oordelen dat, daartegenover, die beklaagden bijkomende waarborgen moesten genieten in verband met de bijstand van een advocaat en de raadpleging van het dossier.

B.7.3. Het feit dat die twee voorwaarden vervuld zijn, impliceert niet dat automatisch de procedure van onmiddellijke verschijning wordt toegepast, wat tot gevolg heeft dat ten aanzien van de beide categorieën van beklaagden, die wegens identieke feiten worden vervolgd, twee verschillende procedures kunnen worden toegepast, die van de onmiddellijke verschijning of die van de gewone voorlopige hechtenis. De wetgever heeft aan het openbare ministerie de zorg willen overlaten om «in het licht van de concrete omstandigheden, het passende gerechtelijke optreden te bepalen (gerechtelijke onderzoek, opsporingsonderzoek, onmiddellijke verschijning in hechtenis, oproeping bij proces-verbaal, seponering, minnelijke schikking, bemiddeling in strafzaken...)» (*Parl. St.*, Kamer, 1999-2000, nr. 0306/001-0307/001, p. 9, en nr. 0306/004, p. 7 en 8).

De criteria die de toepassingsfeer bepalen van de procedure van onmiddellijke verschijning, maken het weliswaar niet mogelijk richting te geven aan de keuze die het openbaar ministerie zal moeten maken, wanneer beide procedures kunnen worden toegepast. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet tot invoeging van een procedure van onmiddellijke verschijning blijkt echter dat het openbaar ministerie rekening moet houden met de bindende richtlijnen die door de minister van Justitie zijn vastgelegd, na advies van het college van procureurs-generaal (*Parl. St.*, Kamer, 1999-2000, nr. 0306/004, p. 90).

B.7.4. In de veronderstelling dat de wet van dien aard is dat zij aanleiding kan geven tot een discriminatoire toepassing, zou het Hof niet bevoegd zijn om daar kennis van te nemen.

B.8. De eerste prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

B.9. Met de tweede prejudiciële vraag verzoekt de verwijzende rechter het Hof zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met art. 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet gelezen in samenhang met art. 5 en 6 E.V.R.M., van art. 21, § 1, § 5 en § 6, 22 en 26, § 3, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, in zoverre zij, door de termijnen die ze dwingend opleggen voor het oordelen over het handhaven van de lopende voorlopige hechtenis en over de verwijzing van de verdachte naar het vonnisgerecht, het de verdachte, in hechtenis, niet mogelijk maken te worden berecht binnen een maximumtermijn van zeven dagen vanaf het verlenen van het bevel tot aanhouding door de onderzoeksrechter, terwijl voor identieke feiten en wanneer het openbaar ministerie voor de zogeheten procedure van onmiddellijke verschijning kiest, het nieuwe art. 216quinquies, § 3, Sv., ingevoegd bij de wet van 28 maart 2000, de beklaagde wel een dergelijke waarborg biedt.

B.10. Met de invoering van een procedure van onmiddellijke verschijning heeft de wetgever «een onmiddellijke justitiële reactie op het strafbaar feit» mogelijk willen maken, teneinde te «voorkomen dat ten aanzien van de dader een indruk van straffeloosheid blijft bestaan (de meest geschikte bestraffing en voorkoming van herhaling)» (*Parl. St.*, Kamer, 1999-2000, nr. 0306/001 – 0307/001, p. 6). Het beantwoordt aan een dergelijke doelstelling dat de berechting van de beklaagden, in de gevallen van ontdekking op heterdaad, aan een kortere termijn wordt onderworpen dan die van de gewone procedure. Uit een dergelijke maatregel zou niet kunnen worden afgeleid dat de beklaagden ten aanzien van wie, bij ontstentenis van ontdekking op heterdaad, de procedure van onmiddellijke verschijning niet kan worden toegepast, zouden worden gediscrimineerd.

B.11. De tweede prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

HOF VAN CASSATIE

2e KAMER – 9 MAART 1999

Voorzitter: de h. Holsters

Rapporteur: de h. Maffei

Openbaar ministerie: de h. Bresseleers

Advocaat: mr. Bützler

Onrechtmatige daad – Schade en schadeloosstelling – 1. Arbeidsongeschiktheid – Verlies aan economisch potentieel – Schade die zich uitstrekt over de hele duur van het professionele leven – Voortbestaan na de uitspraak van de rechter – Toekomstige schade – 2. Compensatoire interest – Toekenning op de totaliteit van de vergoeding voor esthetische schade vanaf de consolidatie – Compensatoire interest op schade die blijft voortbestaan na de uitspraak van de rechter – Onwettig

1. Het verlies aan economisch potentieel dat dient te worden vergoed wanneer het slachtoffer zijn beroep blijft uitoefenen, maakt een schade uit die zich uitstrekt over de hele duur van het professionele leven van dit slachtoffer en houdt dus niet op te bestaan op de datum van consolidatie van de letsels, maar duurt in de tijd voort. In zoverre deze schade blijft voortbestaan na de uitspraak van de rechter, gaat het om een toekomstige schade.

2. Niet naar recht verantwoord is de beslissing van de rechter die vergoedende interest toekent op de totaliteit van de vergoeding wegens esthetische schade vanaf de datum van de consolidatie, omdat aldus vergoedende interest wordt toegekend op schade die nog voortduurt na de uitspraak van de rechter.

S. t/ I.

Gelet op het bestreden vonnis, op 28 mei 1998 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Antwerpen;

...

Over het middel:

Wat het eerste middel betreft:

Overwegende dat de appèlrechters, uitspraak doende over de schade voortvloeiende uit de door verweerder geleden bestendige arbeidsongeschiktheid, het beroepen vonnis bevestigen, waarin de eerste rechter het bedrag van de vergoeding op forfaitaire basis heeft bepaald met vermenging van de materiële en de morele schade, en eiseres veroordelen tot betaling van dit bedrag, te vermeerderen met de vergoedende intrest op de totaliteit ervan vanaf de datum van consolidatie en met de gerechtelijke intrest; dat zij met betrekking tot de toekenning van de vergoedende intrest op de totaliteit van het bedrag van de vergoeding oordelen dat geen splitsing dient te worden toegepast tussen reeds geleden schade en toekomstige schade en daartoe considereren dat «bij de vergoedingsmethode gesteund op forfaitaire tarieven, in plaats van kapitalisatie, de schade ingevolge blijvende arbeidsongeschiktheid dient te worden beschouwd als zijnde in haar totaliteit ontstaan op het moment van de consolidatie», dat «immers op dat ogenblik het verlies van de fysieke component die tot blijvend arbeidsongeschiktheitspercentage aanleiding geeft, definitief is», dat «het *in casu* derhalve niet over een toekomstige schade gaat waarop intresten worden toegekend, maar over een schade die onherroepelijk vaststaat op de datum van de consolidatie» en dat «bovendien, gelet op de wettelijke bestedingsvrijheid van de benadeelde, er van zodra het schadebedrag van de materieel en moreel vermengde schade als gevolg van de blijvende arbeidsongeschiktheid als lumpsum is bepaald – in tegenstelling tot een periodieke rente – geen enkel aanwijs-

baar verband meer bestaat met het lenigen van een over de toekomst verspreide schade»;

Overwegende dat het onderdeel aanvoert dat deze beslissing stoelt op tegenstrijdige motieven en op onwettige wijze vergoedende intrest toekent op een som die ertoe strekt schade die zich gedeeltelijk in de toekomst voordoet, te vergoeden;

Overwegende dat, om te besluiten tot een forfaitaire ramming van de schade voortspruitende uit de bestendige arbeidsongeschiktheid, de appèlrechters vaststellen «dat er geen reëel inkomstenverlies bewezen is, gelet op de werkhervatting» en oordelen dat «het hier dus enkel gaat om een verlies aan economisch potentieel, dat voor vergoeding in aanmerking komt»; dat zij voorts considereren «dat de ramming per punt weliswaar hoger is dan gebruikelijk, maar dat hierbij rekening dient te worden gehouden met de aard en de ernst van de letsels en de specifieke ingesteldheid van (verweerder) om ondanks de letsels een dergelijk zwaar beroep te blijven uitoefenen» alsmede «dat de schadebeperkende inspanning een bijkomende last is die aanleiding geeft tot een verhoogde forfaitaire vergoeding»;

Overwegende dat het verlies aan economisch potentieel dat dient te worden vergoed wanneer het slachtoffer zijn beroep blijft uitoefenen, een schade uitmaakt die zich uitstrekt over de hele duur van het professionele leven van dit slachtoffer en dus niet ophoudt te bestaan op de datum van consolidatie van de letsels, maar in de tijd voortduurt; dat in de mate dat deze schade blijft voortbestaan na de uitspraak van de rechter, het gaat om een toekomstige schade;

Overwegende dat door te oordelen dat de schade tijdens de periode van blijvende arbeidsongeschiktheid bestaat in een verlies aan economisch potentieel, dat aanleiding geeft tot de toekenning van een vergoeding wegens vermengde materiële en morele schade, en dat hierbij rekening dient te worden gehouden met de aard en de ernst van de letsels en de specifieke ingesteldheid van verweerder om, ondanks de letsels, een dergelijk zwaar beroep te blijven uitoefenen, de appèlrechters, tenzij het professionele leven van het slachtoffer een einde heeft genomen op het ogenblik van de consolidatie, wat zij te dezen niet vaststellen, niet wettig vermogen te oordelen, enerzijds, dat bij de vergoedingsmethode gesteund op forfaitaire tarieven, de schade ingevolge de blijvende arbeidsongeschiktheid dient te worden beschouwd als zijnde in haar totaliteit ontstaan op het ogenblik van de consolidatie, anderzijds, dat het niet gaat om een toekomstige schade, maar over een schade die onherroepelijk vaststaat op de datum van consolidatie; dat door op grond van deze strijdige motieven te oordelen dat de vergoedende intrest verschuldigd is op de totaliteit van de toegekende vergoeding voor blijvende arbeidsongeschiktheid vanaf de datum van de consolidatie, de appèlrechters hun beslissing niet naar recht verantwoorden;

Dat het onderdeel gegrond is;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat de appèlrechters het beroepen vonnis eveneens bevestigen in zoverre de eerste rechter vergoedende intrest heeft toegekend vanaf de datum van de consolidatie op de totaliteit van de vergoeding wegens esthetische schade;

Overwegende dat de esthetische schade bestaat in de aantasting van de fysieke integriteit die zich op het ogenblik

van het ongeval voordoet en die, in de mate dat zij geconsolideerd is, in de tijd voortduurt;

Overwegende dat door vergoedende intrest toe te kennen op de totaliteit van de vergoeding wegens esthetische schade vanaf de datum van consolidatie, de appèlrechters een vergoedende rente toekennen op schade die voortduurt tijdens de periode na de uitspraak, mitsdien de beslissing niet naar recht verantwoordt;

Dat het onderdeel gegrond is;

...

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER – 8 APRIL 1999

Voorzitter: mevr. Charlier

Rapporteur: de h. Echement

Openbaar ministerie: de h. Henkes

Advocaten: mrs. Geinger en T'Kint

Verzekering – Verzekeringscontract – Voorwerp – Dekking van een bepaald risico tegen een bepaalde prijs – Brandverzekering – Verzekerde onroerend goed gebouwd zonder vergunning – Weerslag op geoorloofdheid van voorwerp van brandverzekering

Het voorwerp van een verzekeringscontract bestaat in de dekking van een bepaald risico tegen een bepaalde prijs.

Niet wettelijk verantwoord is de rechterlijke uitspraak die de op een verzekeringsovereenkomst gebaseerde vordering tot vergoeding van de schade ten gevolge van de brand die het verzekerde onroerend goed heeft vernield, verwerpt op grond dat de overeenkomst nietig is omdat het voorwerp ervan ongeoorloofd is, daar dat pand zonder vergunning is gebouwd.

B. en M. t/ N.V. A.

Gelet op het bestreden arrest, op 13 oktober 1997 gewezen door het Hof van Beroep te Bergen;

Over het middel: schending van art. 6, 1101, 1108, 1126, 1128, 1131, 1133, 1134 van het Burgerlijk Wetboek, 149 van de gecoördineerde Grondwet en, voor zover nodig, van art. 41, § 1, van het Waalse Wetboek van ruimtelijke ordening en stedenbouw, zoals het gold op de dag van het arrest,

...

Overwegende dat het voorwerp van de verbintenis bestaat in de door de schuldenaar beloofde prestatie; dat het voorwerp van een verzekeringsovereenkomst bestaat in de dekking van een bepaald risico tegen een bepaalde prijs; dat genoemd voorwerp geoorloofd moet zijn;

Overwegende dat, blijkens het arrest, de partijen een verzekeringsovereenkomst hebben gesloten waarvan het voorwerp met name bestaat in de dekking van een aan de eisers toebehorend chalet tegen brand;

Dat het arrest niet zegt dat een dergelijk voorwerp een onwettige toestand mogelijk maakt of instandhoudt; dat het arrest de vordering tot vergoeding van de schade ten gevolge van de brand die het pand heeft vernield, verwerpt op grond dat de overeenkomst nietig is omdat het voorwerp ervan

ongeoorloofd is, daar dat pand zonder vergunning is gebouwd;

Dat het arrest, nu het op die overweging gegrond is, de in het middel aangegeven bepalingen van het Burgerlijk Wetboek schendt;

Dat, in zoverre, het middel gegrond is.

HOF VAN CASSATIE

VERENIGDE KAMERS – 31 MEI 2001

Voorzitter: de h. Marchal

Rapporteur: de h. Echement

Openbaar ministerie: de h. De Riemaeker

Advocaten: mrs. T'Kint en Van Ommeslaghe

Collectieve schuldenregeling – Gerechtelijke aanzuiveringsregeling – Voorrechten – Gelijkheidsbeginsel

In een gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden in hoofdsom dient de rechter geen rekening te houden met de voorrechten, indien de goederen van de schuldenaar niet worden tegeldegemaakt.

Belgische Staat, minister van Financiën t/ H.M. e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 27 maart 2000 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

Over het middel: schending van de artikelen 7, 8, 9 van de Hypotheekwet, 422, 423 W.I.B. 1992, 1675/7, 1675/11, 1675/12 en 1675/13 Ger.W.,

doordat het arrest, met bevestiging van de bestreden beschikking waarbij de beslagrechter uitspraak had gedaan over de gegrondheid van het verzoek van de verweerder H... dat ertoe strekt een collectieve schuldenregeling te verkrijgen, met toepassing van art. 1675/11 en 1675/12 Ger.W., voor de duur van 58 maanden een gerechtelijke aanzuiveringsregeling oplegt waarin wordt bepaald dat alle op de dag van de neerlegging van het verzoekschrift bestaande schuldvorderingen, met inbegrip van de schuldvordering van eiser, naar ratio van het bedrag ervan, in 58 maandelijkse stortingen zullen worden betaald, en doordat het arrest de beslissing om in de opgelegde gerechtelijke aanzuiveringsregeling geen rekening te houden met het door eiser aangevoerde voorrecht, bedoeld in art. 422 en 423 W.I.B. 1992, waardoor eiser in dezelfde mate als de gewone schuldeisers, onderworpen wordt aan de regel van de gelijkheid, (...),

terwijl, hoewel art. 1675/7, § 1, eerste lid, Ger.W. bepaalt dat de beschikking waarbij de rechter het verzoek tot het verkrijgen van een collectieve schuldenregeling toelaatbaar verklaart «een toestand van samenloop doet ontstaan tussen de schuldeisers» van de verzoeker en de aldus ontstane samenloop weliswaar de rechter, die een gerechtelijke aanzuiveringsregeling opmaakt, overeenkomstig art. 1675/12 Ger.W. ertoe verplicht «de gelijkheid onder schuldeisers» te eerbiedigen, met toepassing van art. 8 en 9 van de Hypotheekwet van die regel toch wordt afgeweken, wanneer er tussen de schuldeisers «wettige redenen van voorrang» bestaan, dat is onder meer het geval wanneer aan een of meer schuldvorderingen een voorrecht verbonden is; (...);

Overwegende dat uit het arrest volgt dat de beslagrechter het verzoekschrift van de eerste verweerder tot het verkrijgen van een collectieve schuldenregeling, met toepassing van art. 1675/6 Ger.W. toelaatbaar heeft verklaard en de tweede verweerder als schuldbemiddelaar heeft aangewezen;

Dat de beslagrechter vervolgens, met toepassing van art. 1675/11 en 1675/12 Ger.W., een gerechtelijke aanzuiveringsregeling heeft opgelegd, waarin wordt bepaald dat de op de dag van de neerlegging van het verzoekschrift bestaande schuldvorderingen, met inbegrip van de schuldvorderingen van eiser, die zich beriep op een algemeen voorrecht op de inkomsten en de roerende goederen van alle aard, naar rato van het bedrag ervan, in 58 maandelijkse stortingen zullen worden betaald;

Overwegende dat krachtens art. 1675/7 Ger.W. de beschikking van toelaatbaarheid van de vordering tot collectieve schuldenregeling een toestand van samenloop doet ontstaan tussen de schuldeisers en de opschorting van hun recht om de betaling persoonlijk te vorderen tot gevolg heeft;

Overwegende dat in geval van samenloop, het in de artikelen 7 en 8 van de Hypotheekwet neergelegde beginsel van de gelijkheid onder de schuldeisers de regel is;

Dat naar luid van laatstgenoemde bepaling, de goederen van de schuldenaar strekken tot gemeenschappelijke waarborg voor zijn schuldeisers, en de prijs ervan onder hen wordt verdeeld naar evenredigheid van hun vordering, tenzij er tussen de schuldeisers wettige redenen van voorrang bestaan;

Overwegende dat, bij ontstentenis van een minnelijke schuldenregeling, de rechter, overeenkomstig art. 1675/12, § 1, Ger.W., mits hij de gelijkheid onder de schuldeisers eerbiedigt, een gerechtelijke aanzuiveringsregeling kan opleggen die de volgende maatregelen kan bevatten: uitstel of herschikking van betaling van de schulden in hoofdsom, interesten en kosten, alsook de opschorting, voor de duur van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, van de gevolgen van de zakelijke zekerheden, zonder dat deze maatregel de grondslag kan schaden, alsook opschorting van de uitwerking van de overdrachten van schuldvordering;

Overwegende dat art. 1675/13, § 1, eerste lid, eerste streepje, Ger.W. weliswaar bepaalt dat de rechter bij de verdeling van de goederen van de schuldenaar rekening moet houden met de redenen van voorrang bij de verdeling van de goederen van de schuldenaar, maar dat artikel de rechter niet verbiedt aan een voorrecht geen uitwerking te verlenen, zolang de tegeldemaking van die goederen niet wordt overwogen;

Overwegende dat uit het onderling verband tussen die bepalingen en uit de opzet van de wet volgt dat, ook al kan de op grond van art. 1675/12, § 1, Ger.W. bevolen opschorting van de gevolgen van de zakelijke zekerheden de grondslag van die zekerheden niet in het gedrang brengen, dat voorbehoud enkel ertoe strekt de gemeenschappelijke waarborg voor de schuldeisers intact te laten;

Dat, wanneer er een voorrecht bestaat dat, zoals het bij art. 422, eerste lid, W.I.B. 1992 aan eiser toegekende voorrecht, slaat op de inkomsten en de roerende goederen van alle aard van de schuldenaar, de rechter, teneinde de betaling van de schulden zonder tegeldemaking van die waarborg te verzekeren, een aanzuiveringsregeling kan opleggen waarin wordt voorzien in de evenredige verdeling van de beschikbare inkomsten van de schuldenaar;

Overwegende dat de wet door aan de rechter die mogelijkheid toe te kennen, het doel van de aanzuiveringsregeling

wil bevorderen dat, blijkens art. 1675/3, derde lid, Ger.W. erin bestaat de financiële toestand van de schuldenaar weer in orde te brengen door hem, in de mate van het mogelijke, in staat te stellen zijn schulden te betalen en tegelijkertijd hem en zijn gezin de mogelijkheid te bieden een menswaardig bestaan te leiden;

Dat het arrest, daar het krachtens art. 1675/12, § 1, Ger.W. de aanzuiveringsregeling oplegt waartegen het middel opkomt, geen van de aangevoerde wetsbepalingen schendt;

...

NOOT – *Het gelijkheidsbeginsel en de voorrechten in de collectieve schuldenregeling*

1. Het gelijkheidsbeginsel is een basisbeginsel bij insolventie van de schuldenaar. Het wordt geconcretiseerd in de samenloop en zal praktisch leiden tot een pondspondsgewijze betaling van de schuldeisers (H. De Page, *Traité*, VI, p. 679, nr. 748; G. De Leval, *Traité des saisies*, Luik, 1988, p. 229, nr. 119; E. Dirix en R. De Corte, *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, Kluwer, 1999, p. 35, nr. 41; Ph. Gérard, «La règle de l'égalité entre les créanciers d'une société commerciale en liquidation», *R.C.J.B.* 1977, (634) 638 – 639, nr. 5; F. T' Kint, *Sûretés et principes généraux du droit de poursuite des créanciers*, Brussel, Larcier, 2000, p. 51, nr. 84; I. Verougstraete, *Manuel de la faillite et du concordat*, Diegem, Kluwer, 1998, p. 398, nr. 684). In de praktijk is het gelijkheidsbeginsel echter herleid tot een louter theoretisch beginsel wegens de enorme toename van de wettelijke en feitelijke preferenties. De honorering van deze preferenties door een bevoorrechte betaling van de schuld is de regel geworden, de evenredige betaling de uitzondering. Een samenloop wordt niet meer beschouwd als een situatie waarin alle schuldeisers principieel op gelijke voet dienen te worden behandeld, met dien verstande dat in zeer uitzonderlijke gevallen en voor zeer beperkte bedragen sommige schuldeisers een voorkeursbehandeling kunnen genieten. Integendeel: de niet-bevoorrechte schuldeisers worden herleid tot een subsidiaire categorie (F. T' Kint en W. Derycke, «En nu de algemene voorrechten», *T.B.H.* 2000, (276) 283, nr. 15).

2. Recentelijk is in de rechtspraak de vraag aan de orde gekomen omtrent de toepassing van het gelijkheidsbeginsel in de collectieve schuldenregeling. Deze procedure heeft, net als zijn handelsrechtelijke pendant, het gerechtelijk akkoord, in de eerste plaats de *aanzuivering* van de schulden van de schuldenaar tot doel. Voor de collectieve schuldenregeling bepaalt de wet expliciet dat de toelating tot de collectieve schuldenregeling leidt tot *samenloop* (art. 1675/7, § 1, Ger.W.). Over de vraag of een gerechtelijk akkoord aanleiding geeft tot het intreden van een samenloop bestaat er minder eensgezindheid. Een meerderheid in de rechtsleer meent dat het fixatiebeginsel het uitgangspunt is van de wet en dat er derhalve samenloop ontstaat, zij het dan een van bijzondere aard (zie voor een bespreking: A. De Wilde, «Kroniek van rechtspraak gerechtelijk akkoord en faillissement», *R.W.* 1999-2000, (585) nrs. 21-22). Dit standpunt wordt ook gevolgd in de rechtspraak (Kh. Antwerpen 16 juni 1998, *R.W.* 1998-99, 227, noot V. Deckmyn en E. Dericourt; Kh. Luik 3 april 1998, *J.L.M.B.* 1998, 1092; zie ook Antwerpen 17 januari 2000, *R.W.* 2001-02, 278). In het geannoteerde arrest en het elders in dit nummer gepubliceerde arrest van 22 juni 2001 doet het Hof van Cassatie uitspraak

over de toepassing van het gelijkheidsbeginsel en de voorrechten in het raam van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling. De rechtspraak van de hoven van beroep en de beslagrechters hieromtrent was reeds enige tijd zeer verdeeld (geen toepassing van de voorrechten: Luik 27 maart 2000, *J.L.M.B.* 2001, 147, arrest *a quo* van eerste cassatiearrest; Gent 26 september 2000, *T.G.R.* 2000, 241; Rb. Brussel 17 mei 2000, *Rec. gén. enr. not.* 2000, nr. 25072, p. 396; Rb. Hoei 27 december 1999, *J.L.M.B.* 2000, 721; toepassing van de voorrechten: Rb. Tongeren 23 december 1999, *R.W.* 2000-01, 275; Rb. Leuven 9 november 1999, *R.W.* 2000-01, 274; Rb. Turnhout 9 december 1999, *R.W.* 2000-01, 275; Rb. Leuven 7 september 1999, *T. Not.* 2000, 386, met noot Patart, *Rec. gén. enr. not.* 2000, 25073, p. 405; genuanceerd: Rb. Gent 8 mei 2000, *R.W.* 2000-01, 913, met noot A. De Wilde en V. (Sagaert)).

3. Het arrest van 31 mei 2001 – in verenigde kamers gegeven – betreft een gewone gerechtelijke aanzuiveringsregeling (art. 1675/12 Ger.W.). Gedurende 58 maanden dient de schuldenaar pro rata alle schuldvorderingen te betalen bestaande op het ogenblik van indiening van het verzoekschrift. Ook de fiscus wordt aan deze regeling onderworpen en ziet zijn voorrecht (artt. 422 – 423 W.I.B.) derhalve niet gehonoreerd (Luik 27 maart 2000, *J.L.M.B.* 2001, 147). De fiscus steunt zijn voorziening op o.m. de beperking van de mogelijkheid tot opschorting van de gevolgen van de zakelijke zekerheden (art. 1675/12, § 1, 3°, Ger.W.). Deze opschorting mag het onderpand van de zakelijke zekerheid niet aantasten. Door een pondspondsgewijze verdeling onder alle schuldeisers van de beschikbare inkomsten wordt, zo meent de fiscus, zijn voorrecht op de inkomsten en roerende goederen aangetast. Dit argument overtuigt het Hof niet, aangezien deze interpretatie van de beperking niet strookt met het doel van de wet. De beperking heeft enkel tot doel het gemeenschappelijk onderpand van de schuldeisers in stand te houden. Een beperking van de mogelijkheid tot opschorting van de zakelijke zekerheden is bijvoorbeeld mogelijk indien de staat van het gehypothekeerde onroerend goed tijdens de periode van opschorting erop achteruitgaat, waardoor de inning van de hypothecaire schuldvordering in het gedrang komt (Verslag Moors, *Parl.St.* Kamer, 1996-97, nr. 1073/11, p. 67).

Voorts argumenteert de fiscus dat de schorsing van de loop van de interesten (art. 1675/7, § 1, Ger.W.) en van de middelen van tenuitvoerlegging (art. 1675/7, § 2, Ger.W.) weliswaar geldt voor alle schuldeisers, maar dat dit niet betekent dat de bevoorrechte schuldeisers hun voorrecht niet kunnen laten gelden in de gerechtelijke aanzuiveringsregeling. Het Hof van Cassatie aanvaardt ook dit argument niet. Grosso modo kan de redenering van het Hof worden samengevat in een tekst- en een teleologisch argument. Het tekstargument is gebaseerd op een vergelijking tussen art. 1675/12, § 1, Ger.W. en art. 1675/13, § 1, eerste streepje, Ger.W. Terwijl de wetgever voor een gewone aanzuiveringsregeling expliciet vermeldt dat de beslagrechter een collectieve schuldenregeling kan opleggen *mits hij de gelijkheid onder de schuldeisers eerbiedigt*, bepaalt art. 1675/13, § 1, eerste streepje, Ger.W. voor een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden in hoofdsom dat de opbrengst van de tegeldemaking van de beslagbare goederen wordt verdeeld *met inachtnaam van de gelijkheid van de schuldeisers, onverminderd de wettige redenen van*

voorrang. Indien er geen sprake is van een tegeldemaking van het onderpand van de schuldeisers, kan de beslagrechter, zo oordeelt het Hof, een collectieve schuldenregeling opleggen met een evenredige verdeling van de beschikbare inkomsten van de schuldenaar. Door het gebruik van de term «*kan*» rijst de vraag of het Hof hiermee impliciet toestaat dat de beslagrechter in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling een gedifferentieerde behandeling van de verschillende schuldeisers oplegt.

De evenredige betaling van alle schuldeisers in een gewone gerechtelijke aanzuiveringsregeling is bovendien volledig in overeenstemming met het *doel* van de wet. De wet omschrijft het doel expliciet als het herstel van de financiële toestand van de schuldenaar, door hem in staat te stellen in de mate van het mogelijke zijn schulden te betalen en tegelijkertijd te waarborgen dat hijzelf en zijn gezin een menswaardig leven kunnen leiden (art. 1675/3 Ger.W.). De wet op de collectieve schuldenregeling is geschreven vanuit het perspectief van de schuldenaar wiens benarde financiële toestand opnieuw gezond dient te worden gemaakt, zonder dat hierdoor het recht op een menswaardig bestaan in het gedrang wordt gebracht (zie ook: F. T' Kint, *o.c.*, p. 56, nr. 94).

4. In het elders in dit nummer gepubliceerde arrest van 22 juni 2001 sluit het Hof van Cassatie zich volledig aan bij het arrest van 31 mei 2001. In dat geval verkrijgt de schuldenaar een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden in hoofdsom (art. 1675/13 Ger.W.). Na de uitwinning van de beslagbare goederen wordt een gerechtelijke aanzuiveringsregeling opgelegd voor een periode van vijf jaar, waarin maandelijks 1.000 fr. pondspondsgewijze zal worden verdeeld onder de schuldeisers in verhouding tot hun vordering in hoofdsom. Na deze gerechtelijke aanzuiveringsregeling zal het resterende saldo worden kwijtgescholden, voor zover de schuldenaar zijn verplichtingen heeft nageleefd en niet is teruggekeerd tot beter fortuin.

Opnieuw is de Belgische Staat het niet eens met deze regeling. De voorziening wordt gebaseerd op o.m. het gebrek aan aanwijzingen dat de wetgever wilde afwijken van de algemene regelen inzake de voorrechten. Om deze reden dient te worden aangenomen dat de preferenties ook gelden indien de beschikbare gelden worden verdeeld onder de schuldeisers in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling.

Het Hof van Cassatie verdedigt echter ook hier een egalitaire behandeling van *alle* schuldeisers indien er geen sprake is van een tegeldemaking van activa van de schuldenaar. De motivering van het arrest steunt opnieuw op een tekst- en teleologisch argument. Aangezien er sprake is van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden in hoofdsom, wordt een vergelijking gemaakt tussen het eerste en het tweede gedachtestreepje van art. 1675/13, § 1, Ger.W. Terwijl het tweede gedachtestreepje poneert dat de gelijkheid onder de schuldeisers de regel dient te zijn (behoudens een uitzondering gemaakt voor de lopende onderhoudsverplichtingen), wordt in het eerste gedachtestreepje bij de tegeldemaking van de beslagbare activa wel rekening gehouden met de wettige redenen van voorrang, zoals het algemeen voorrecht van de fiscus. Uit de wetsgeschiedenis blijkt nergens dat de wetgever beoogde aan de bevoorrechte schuldeisers voor het niet-voldane gedeelte van hun schuldvordering een bevoorrecht statuut toe te kennen. De preferente schuldeisers hebben immers reeds hun voorrecht uitgeoefend bij de verdeling van de opbrengst

van de tegeldemaking van hun onderpand. Deze aanpak strookt derhalve volledig met de doelstelling van de wet en biedt bovendien het voordeel dat het wezen zelf van het voorrecht niet wordt aangetast. Dit voorrecht kan immers nog steeds worden uitgeoefend indien de schuldenaar zijn verplichtingen niet naleeft of is teruggekeerd tot beter fortuin vóór het einde van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling (zie ook: A. De Wilde en V. Sagaert, «Collectieve saneringsprocedures en zakelijke zekerheidsrechten» (noot onder Kh. Gent 8 mei 2000), *R.W.* 2000-01, p. 914, nr. 3). Een pondspondsgewijze aanzuivering op voet van gelijkheid tussen alle schuldeisers, met inbegrip van de algemeen bevoorrechte schuldeisers in het geval bedoeld in art. 1675/13, § 1, tweede gedachtestreepje Ger.W., is derhalve volledig in overeenstemming met de wet.

5. De conclusie na lezing van de arresten van 31 mei 2001 en 22 juni 2001 is duidelijk: indien er geen sprake is van een tegeldemaking van activa van de schuldenaar, dienen de voorrechten in een gerechtelijke aanzuiveringsregeling niet te worden gehonoreerd. Hiermee maakt het Hof een einde aan een belangrijk twistpunt bij de toepassing van de collectieve schuldenregeling. Met deze arresten kan worden ingestemd. Het Hof beperkt het eigenlijke toepassingsgebied van de voorrechten tot die situaties waarin er sprake is van een tegeldemaking van de activa van de schuldenaar. Zolang er geen liquidatie plaatsvindt van het onderpand van de voorrechten, dienen deze voorrechten niet te worden gehonoreerd. Bij procedures die een aanzuivering beogen, staat de gelijke behandeling van alle schuldeisers voorop.

Deze oplossing leidt bovendien tot een vereenvoudiging van de taak van de schuldbemiddelaar of de beslagrechter. Een gelijke behandeling van alle schuldeisers kan vaak de meest praktische oplossing zijn (M. Cabrillac, «Les ambiguïtés de l'égalité entre les créanciers», in *Mélanges en hommage à André Breton et Fernand Derrida*, Paris, Dalloz, 1991, p. 37, nr. 16). Dit verhoogt de slaagkansen van de totstandkoming van een collectieve schuldenregeling. Hierdoor wordt mede de realisatie van het doel van de wet, dat is ingevuld vanuit het perspectief van de schuldenaar, bevorderd. De gelijke behandeling van de preferente schuldeisers met de niet-preferente schuldeisers na de tegeldemaking van de beslagbare activa van de schuldenaar spoort volledig met de regel dat de bevoorrechte schuldeiser na de uitoefening van zijn voorrecht op het onderpand voor het niet-voldane gedeelte van zijn schuldvordering optreedt als chirografair schuldeiser (zie artt. 89 en 91 Faill.W.).

Annick De Wilde
Assistent Instituut voor Insolventierecht
K.U. Leuven

In een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden in hoofdsom worden de schulden die uit hun aard bevoorrecht zijn bij voorrang gedelgd uit de opbrengst van de tegeldemaking van de goederen waarop zij een wettige reden van voorrang hebben. Het niet-voldane gedeelte van de schuld komt in de massa van de schulden terecht en wordt pondspondsgewijs betaald.

B.S. t/ D. e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 12 september 2000 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Over het middel, gesteld als volgt: schending van art. 1675/2, 1675/5, 1675/7, § 1, 2 en 4, 1675/9, § 2, laatste lid, 1675/11, 1675/12 en 1675/13, hoofdzakelijk § 1, tweede gedachtestreep Ger. W., 422 en 423 W.I.B., 1992, beide artikelen zoals gewijzigd door de wet van 22 juli 1993, en 7, 8 en 9 van de Hypotheekwet;

doordat het arrest de beschikking van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde bevestigt en het beroep ongegrond verklaart, op grond van de volgende motieven: «De schorsing van de middelen van tenuitvoerlegging lastens een schuldenaar wiens vordering tot schuldbemiddeling toelaatbaar werd verklaard, spruit uit de wet; dit gevolg, inherent aan de beschikking van toelaatbaarverklaring, impliceert dat door de schuldeisers geen aanspraak kan worden gemaakt op de rechten voortspruitend uit zekerheden of voorrechten; immers, de voorrang spruitend uit zekerheden, inclusief voorrechten, wordt pas geconcretiseerd bij de tenuitvoerlegging/realisatie van het vermogen van de schuldenaar. Door de beschikking van toelaatbaarverklaring wordt echter, zoals gezegd, het vermogen van de schuldenaar onbeschikbaar; deze principiële onbeschikbaarheid werpt zich op aan alle schuldeisers tot bij het einde van de schuldbemiddeling, onafhankelijk van de wijze waarop dit ten einde komt; dientengevolge verkrijgen door de samenloop en de onbeschikbaarheid van het vermogen, alle schuldeisers noodzakelijk een gelijke behandeling, afgezien van de aard hunner schuldvordering (al dan niet bevoorrecht of hypothecair gewaarborgd). De schuldeiser zal eerst zijn rechten herwinnen bij herroeping van de beschikking van toelaatbaarheid of na de verwerping van de aanzuiveringsregeling. De schuldbemiddeling impliceert derhalve een tijdelijke opschorting van de gevolgen van het voorrecht; de schuldeiser zal aldus pas in zijn rechten worden hersteld, bij herroeping van de aanzuiveringsregeling».

terwijl nergens in de wet of in de parlementaire voorbereidingsstukken de wil wordt uitgedrukt om het stelsel van de voorrechten die aan sommige schuldvorderingen door andere wetsbepalingen worden toegekend, aan te tasten, de eerbiediging van deze voorrechten integendeel in verschillende bepalingen wordt bevestigd, met name in de artikelen 1675/12, § 1, 3°, en 1675/13, § 1, eerste gedachtestreep, Ger. W., in casu de collectieve schuldenregeling wordt toegestaan met kwijtschelding van een deel van de schulden van de verzoekster, volgens de bepalingen van art. 1675/13 Ger. W., in de eerste gedachtestreep van § 1 van dit artikel wordt voorgeschreven dat de verdeling van de gelden, voortkomende van de verkoop van de voor beslag in aanmerking komende goederen, dient te gebeuren «met inachtname van de gelijkheid van de schuldeisers, onverminderd de wettige redenen van voorrang», deze laatste preci-

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER – 22 JUNI 2001

Voorzitter-rapporteur: de h. Verougstraete

Openbaar ministerie: de h. Thijs

Advocaat: mr. Claeys-Bouuaert

Collectieve schuldenregeling – Gerechtelijke aanzuiveringsregeling – Voorrechten – Gelijkheidsbeginsel

sering weliswaar niet wordt hernomen in de tweede gedachtestreep van hetzelfde art. 1675, § 1, maar zonder enige aanwijzing dat de wetgever, voor de verdeling van de overige beschikbare gelden, van deze regel zou willen afwijken, inderdaad geen enkele aanwijzing bestaat dat de wetgever het in acht nemen van de voorrechten gewild zou hebben voor de verdeling van de beschikbare gelden zowel in de gevallen zonder kwijtschelding van een deel van de schulden als voor de verdeling van de opbrengst van de verkoop van beslagbare goederen na toekenning van een gedeeltelijke kwijtschelding, en daarvan afgeweken zou zijn voor de verdeling van de beschikbare gelden in het overige geval; bij uitblijven van de uitdrukkelijke wil om van de algemene wetsbepalingen inzake voorrechten af te wijken, er dient te worden aangenomen dat deze wetsbepalingen in het laatstvermelde geval van toepassing blijven, zoals de toepassing ervan in de andere gevallen door de wet wordt bevestigd,

en *terwijl* de motieven van het arrest geen verantwoording geven om van de algemene wetsbepalingen inzake voorrechten af te wijken, de schorsing van de middelen van tenuitvoerlegging die in principe slechts een tijdelijke maatregel uitmaakt, immers geenszins de definitieve intrekking van de bestaande zekerheden of voorrechten impliceert, de collectieve schuldenregeling integendeel een vorm van tenuitvoerlegging uitmaakt, die uiteraard enkele maatregelen van tenuitvoerlegging moet uitsluiten, maar wel tot dezelfde gevolgen moet leiden wat de verdeling van de fondsen betreft, de overweging dat «voorrang (...) pas wordt geconcretiseerd bij de tenuitvoerlegging/realisatie van het vermogen» aldus integendeel tot de conclusie moet leiden dat die realisatie aan het gemene recht terzake van verdeling onderworpen blijft, het argument van tijdelijke onbeschikbaarheid terzake evenmin doeltreffend is, omdat er terzake geen sprake is van individuele maatregelen van tenuitvoerlegging, doch wel van de toekenning aan wie het behoort van de gelden die ingevolge de collectieve schuldenregeling beschikbaar worden gesteld,

zodat het arrest, dat aan eiser het voordeel ontzegt van het wettelijk voorrecht van zijn schuldvordering, de terzake toepasselijke bepaling van art. 1675/13, § 1, Ger. W. miskent (schending van deze bepaling en, wegens hun onderling verband, van de andere in de aanhef van het middel aangeduide artikelen van de titel IV van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de collectieve schuldenregeling), en tevens de wetsbepalingen miskent die het voorrecht van de Schatkist voor de invordering van de inkomstenbelastingen omschrijven (schending van art. 422 en 423, W.I.B. 1992, als gewijzigd door de wet van 22 juli 1993), alsook de algemene wetsbepalingen inzake voorrechten (schending van art. 7, 8 en 9 van de Hypotheekwet):

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat 1) de verweerster sub 1 een zeer beperkt inkomen heeft en een totale schuld van 395.420 fr., waaronder 165.927 fr. bij de ontvanger van directe belastingen te Aalst 1; 2) de verweerster sub 1 op 15 juni 1999 een verzoekschrift tot collectieve schuldenregeling heeft neergelegd bij de beslagrechter te Dendermonde en haar verzoek toelaatbaar is verklaard op 7 september 1999; 3) de verweerder sub 2 als schuldbemiddelaar is aangesteld; 4) op 14 oktober 1999 een vaststelling van gebrek aan minnelijke aanzuiveringsregeling is opgesteld; 5) de beslagrechter bevestigt tot een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met

uitwinning conform art. 1675/13, Ger. W.; 6) de opbrengst van de uitwinning van de voor beslag vatbare goederen niet volstaat om de schulden van de verweerster sub 1 te delgen; 7) de gerechtelijke aanzuiveringsregeling voor het nog verschuldigde saldo na uitwinning opgelegd wordt voor vijf jaar met een maandelijks door de verweerster sub 1 te betalen bedrag van 1.000 fr. pondspondsgewijze te verdelen onder de schuldeisers in verhouding tot hun vordering in hoofdsom; 8) het resterende saldo zal worden kwijtgescholden op het einde van de looptijd van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, voor zover de verweerster sub 1 haar verplichtingen heeft nageleefd en niet is teruggekeerd tot beter fortuin;

Overwegende dat krachtens art. 1675/12, § 1, Ger. W. de rechter, mits hij de gelijkheid onder de schuldeisers eerbiedigt, een gerechtelijke aanzuiveringsregeling kan opleggen die volgende maatregelen kan bevatten: 1° uitstel of her-schikking van betaling van de schulden in hoofdsom, interesten en kosten; 2° vermindering van de conventionele rentevoet tot de wettelijke rentevoet; 3° opschorting, voor de duur van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, van de gevolgen van de zakelijke zekerheden, zonder dat deze maatregel de grondslag kan schaden, alsook opschorting van de uitwerking van de overdracht van schuldvordering; 4° gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de moratoire interesten, vergoedingen en kosten;

Dat krachtens art. 1675/13, § 1, Ger. W., indien de maatregelen vermeld in art. 1675/12, § 1, Ger. W. niet volstaan om de schuldenaar in staat te stellen in de mate van het mogelijke zijn schulden te betalen en tegelijkertijd te waarborgen dat hijzelf en zijn gezin een menswaardig leven kunnen leiden, de rechter, op verzoek van de schuldenaar kan besluiten tot elke andere gedeeltelijke kwijtschelding van schulden, zelfs van kapitaal, onder de volgende voorwaarden:

- alle goederen die voor beslag in aanmerking komen, worden te gelde gemaakt op initiatief van de schuldbemiddelaar, overeenkomstig de regelen inzake de gedwongen tenuitvoerleggingen. De verdeling heeft plaats met inachtneming van de gelijkheid van de schuldeisers, onverminderd de wettige redenen van voorrang;

- na de tegeldemaking van de voor beslag vatbare goederen maakt het saldo, nog verschuldigd door de schuldenaar, het voorwerp van een aanzuiveringsregeling met inachtneming van de gelijkheid van de schuldeisers, behalve wat de lopende onderhoudsverplichtingen betreft, bedoeld in art. 1412, eerste lid, Ger. W.;

Overwegende dat volgens de letterlijke tekst van voormeld art. 1675/13, § 1, tweede gedachtestreep, Ger. W., de gelijkheid van de schuldeisers de regel moet zijn, hetgeen inhoudt dat, anders dan in het geval bedoeld in de eerste gedachtestreep, geen rekening wordt gehouden met de wettige redenen van voorrang, die een schuldeiser met algemeen voorrecht zoals eiser, geniet;

Dat uit de wetsgeschiedenis blijkt dat de wetgever heeft geoordeeld dat, bij een gerechtelijke aanzuiveringsregeling van het na uitwinning nog resterende saldo, het verbreken van de gelijkheid tussen de schuldeisers ten voordele van algemeen bevoorrechte schuldeisers en inzonderheid de Schatkist, in strijd zou zijn geweest met de doelstellingen van de wetgever; dat de wetgever bij het uitwerken van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van

schulden heeft beoogd dat de schulden die uit hun aard bevoorrecht zijn, bij voorrang worden gedelgd uit de opbrengst van de tegeldemaking van de goederen waarop zij een wettige reden van voorrang hebben, maar dat zij voor het niet voldane deel, in de massa van de schulden terechtkomen en pondspondsgewijs worden betaald, zoals de andere schulden;

Dat met die uitlegging van het genoemde artikel de doelstellingen van de aanzuiveringsregeling kunnen worden bereikt, zonder het wezen zelf van het voorrecht aan te tasten, dat nog steeds kan worden uitgeoefend als de schuldenaar zijn verplichtingen niet naleeft of is teruggekeerd tot beter fortuin vóór het einde van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling;

Dat uit dit alles blijkt dat een pondspondsgewijze aanzuivering op voet van gelijkheid tussen alle schuldeisers, met inbegrip van de algemeen bevoorrechte schuldeisers in het geval bedoeld in art. 1675/13, § 1, tweede gedachtestreep, Ger. W., overeenstemt met de wettelijke vereisten;

Dat het middel niet kan worden aangenomen.

NOOT – Zie elders in dit nummer Cass., 31 mei 2001, met noot A. De Wilde.

RAAD VAN STATE

10e KAMER – 21 AUGUSTUS 2001

Voorzitter: de h. Bovin

Auditoraat: de h. De Buel

Advocaten: mrs. Ampe loco Lust en Staelens

Stedenbouw – Gewestplan – Landschappelijk waardevol agrarisch gebied – Dijk – Decreet van 18 mei 1999 – Overgangsrecht

Het aanleggen van een beschermingsdijk en het versterken van de oevers tegen hoge waterstanden is niet verenigbaar met de bestemmingsvoorschriften voor landschappelijk waardevolle gebieden, bepaald in art. 11 en 15, 4.6.1. van het K.B. van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen.

De gemachtigde ambtenaar kan zich niet meer beroepen op in art. 43, § 2, vierde lid, van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, om op grond van een voorlopig vastgesteld ontwerp-gewestplan af te wijken van de voorschriften van het nog geldende gewestplan.

V. t/ Vlaamse Gewest

Arrest nr. 98.438

Gezien het verzoekschrift dat Monica V. op 7 maart 2001 heeft ingediend om de nietigverklaring te vorderen van het besluit van 27 oktober 2000 van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar waarbij aan de afdeling Waterwegen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap de stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor «het bouwen van een ecologische oeververdediging op de rech-

teroever van de IJzer (aanleggen van een beschermingsdijk en versterken van de oevers tegen hoge waterstanden)» en dit «op een goed met als ligging niet bepaald z/n te 8430 Middelkerke en met als kadastrale omschrijving Middelkerke 7° afdeling, sectie A, nummer(s): A/2 – sectie B, nummer(s): B/4»;

Gezien het verzoekschrift dat Monica V. op 7 maart 2001 heeft ingediend om de schorsing van de tenuitvoerlegging te vorderen van hetzelfde besluit van 27 oktober 2000 van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar;

...

Overwegende dat verzoekster mede-eigenaar is van circa 23 ha bouw- en weiland gelegen langs de IJzer en deel uitmakend van de Schoorbakkehoeve gelegen te Middelkerke, Schorestraat 61B, uitgebaat door de B.V.B.A. S. en de echtgenoten N.; dat de Vlaamse minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening op 20 juni 1997 heeft beslist tot het uitvoeren van ecologische oeververdedigingswerken langs de rechteroever van de IJzer op de innemingen nr. 10 en 12, zoals aangeduid op het plan A3 nr. IJz.0004, toebehorend aan verzoekster, en dit overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de waterkeringen; dat deze beslissing het voorwerp uitmaakt van de zaken A. 74.926 en A. 74.990; dat de gemachtigde ambtenaar op 29 juli 1997 de bouwvergunning heeft verleend «met betrekking tot een perceel gelegen te Middelkerke, langsheen de IJzer en strekkende tot het bouwen van een ecologische oeververdediging op de rechteroever van de IJzer»; dat dit besluit mede het voorwerp uitmaakt van de zaak A. 74.990; dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Veurne, zitting houdende in kort geding, op 10 september 1997 aan de verwerende partij het verbod heeft opgelegd «om de bij Ministerieel Besluit van 20 juni 1997 voorziene en bij de bouwvergunning van 29 juli 1997 vergunde werken aan te vangen, respectievelijk verder te zetten op de eigendom van verzoekster»; dat bij besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1999 het ontwerpplan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Oostende-Middenkust op het grondgebied van de gemeenten Bredene, De Haan, Gistel, Middelkerke, Oostende en Oudenburg voorlopig werd vastgesteld; dat naar luid van art. 3 van dit besluit «... de erfdienstbaarheidsstroken voor de oeververdedigingswerken van de IJzer ... van algemeen belang (worden) verklaard»; dat de afdeling Waterwegen Kust van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap op 31 januari 2000 de «bouwvergunning voor (het) bouwen van een ecologische oeververdediging op de rechteroever van de IJzer» heeft aangevraagd; dat de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar bij het bestreden besluit van 27 oktober 2000 de gevraagde stedenbouwkundige vergunning heeft verleend; dat in de motivering van dit bestreden besluit onder meer wordt gesteld wat volgt:

«Bepaling van het plan dat van toepassing is op de aanvraag

Het gewestplan is van toepassing.

Het gewestplan is voorlopig vastgesteld op 8 juni 2000.

De gemachtigde ambtenaar mag, bij het verlenen van een gunstig advies voor werken van algemeen belang, afwijken van de voorschriften van een gewestplan, in zoverre het nieuwe plan, waarmede de werken, handelingen en wijzigingen verenigbaar zijn, voorlopig werd vastgesteld. De Vlaamse regering bepaalt bij de voorlopige vaststelling van

het gewestplan de werken van algemeen belang (art. 43, § 2, vierde lid van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996).

Overeenstemming met dit plan

De werken stemmen overeen met de opties van het plan.

Deze erfdiensbaarheidsstroken voor de oeververdedigingswerken werden als algemeen belang verklaard bij de voorlopige vaststelling van het gewestplan»;

dat het betrokken besluit op 17 januari 2001 aan verzoekster ter kennis werd gebracht;

Overwegende dat verzoekster in een eerste middel de schending aanvoert van «het K.B. van 26 januari 1977 houdende goedkeuring van het gewestplan Oostende-Middenkust, het Besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1998 houdende voorlopige vaststelling van het herzien gewestplan Oostende-Middenkust, art. 2, § 1, eerste, tweede en derde lid, en § 2, art. 43, § 2, vierde lid en art. 46, van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, *juncto* art. 171 van het decreet van 18 mei 1999, houdende organisatie van de ruimtelijke ordening, art. 103, § 1, van hetzelfde decreet en art. 3, 7.3, 11, 4.1, 15, 4.6.1 en 18, 7.3 van het gewestplannenbesluit van 28 december 1972. Het schendt tevens art. 2 en 3 van de formele motiveringswet van 29 juli 1991»; dat verzoekster het middel uiteenzet als volgt:

...

Overwegende dat blijkens de gegevens van de zaak de vergunde werken en handelingen zich bevinden op gronden die volgens het bij K.B. van 26 januari 1977 vastgestelde gewestplan Oostende-Middenkust zijn bestemd tot landschappelijk waardevol agrarisch gebied; dat de bestemmingsvoorschriften voor landschappelijk waardevol agrarische gebieden zijn vastgesteld in art. 11 en 15, 6.4.1. van het K.B. van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen en luiden als volgt:

«Art. 11. De agrarische gebieden zijn bestemd voor de landbouw in de ruime zin. Behoudens bijzondere bepalingen mogen de agrarische gebieden enkel bevatten de voor het bedrijf noodzakelijke gebouwen, de woning van de exploitanten, benevens verblijfsgelegenheid voor zover deze een integrerend deel van een leefbaar landbouwbedrijf uitmaakt, en eveneens para-agrarische bedrijven. (...)»

Art. 15 (...)

4.6.1. De landschappelijke waardevolle gebieden zijn gebieden waarvoor bepaalde beperkingen gelden met het doel het landschap te beschermen of aan landschapsontwikkeling te doen.

In deze gebieden mogen alle handelingen en werken worden uitgevoerd die overeenstemmen met de in grondkleur aangegeven bestemming, voor zover zij de schoonheidswaarde van het landschap niet in gevaar brengen»;

Overwegende dat volgens het op 8 juni 1999 door de Vlaamse regering voorlopig vastgesteld ontwerp-gewestplan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Oostende-Middenkust op het grondgebied van de gemeenten Bredene, De Haan, Gistel, Middelkerke, Oostende en Oudenburg, deze werken en handelingen zich bevinden in een «reservatie- en erfdiensbaarheidsgebied»; dat art. 3 van laatstgenoemd besluit «de erfdiensbaarheidsstroken voor de oeververdedigingswerken van de IJzer van algemeen belang» verklaart;

Overwegende dat, zoals overigens ook met zoveel woorden blijkt uit de motivering van het bestreden besluit, waarin de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar zich baseert op het bepaalde in art. 43, § 2, vierde lid, van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, om af te wijken van het gewestplan, «het bouwen van een ecologische oeververdediging», met name «het aanleggen van een beschermingsdijk en versterken van de oevers tegen hoge waterstanden» niet verenigbaar is met de bestemmingsvoorschriften voor landschappelijk waardevolle agrarische gebieden, bepaald in art. 11 en 15, 4.6.1. van het K.B. van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen;

Overwegende dat art. 43, § 2, vierde lid, van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, luidt als volgt: «Bij het verlenen van een gunstig advies mag voor werken van algemeen belang de gemachtigde ambtenaar afwijken van de voorschriften van een streek- of gewestplan, in zoverre het nieuwe plan waarmede de werken, handelingen en wijzigingen verenigbaar zijn voorlopig werd vastgesteld. De Vlaamse regering bepaalt bij de voorlopige vaststelling van het plan de werken van algemeen belang»;

Overwegende dat art. 171, eerste en tweede lid, van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, zoals gewijzigd bij decreet van 26 april 2000, dat luidens art. 204 van hetzelfde decreet, zoals gewijzigd bij art. 2 van het decreet van 28 september 1999, in werking is getreden op 1 mei 2000, met betrekking tot het van kracht blijven van voormeld artikel bepaalt wat volgt:

«Art. 171. Het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, gewijzigd bij de decreten van 19 december 1999 en 18 mei 1999, wordt opgeheven, met uitzondering van die artikelen die vereist zijn voor de toepassing van artikel 165, 166, 174 tot en met 180, 186, 187, 193 en 196 tot en met 199 van dit decreet, namelijk artikel 2, artikel 9 tot en met 36, artikel 41, 43, 44, 49, 51, 52, 53, 55, § 1, eerste lid, en artikel 63, § 1, 4°, 5° en 6°.

De artikelen, die van kracht blijven, genoemd in het eerste lid, worden opgeheven vijf jaar na de inwerkingtreding van dit decreet, met uitzondering van artikel 2, § 1, vierde lid, 33, 35, 36 en 43, § 6 tot en met § 12»;

Overwegende dat art. 46 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, dat bepaalt dat ingeval de vergunning wordt aangevraagd door onder meer een door de Vlaamse regering aangewezen publiekrechtelijke rechtspersoon, de vergunning de afwijkingen kan toestaan, bedoeld in onder meer art. 43, niet in stand wordt gehouden door voormeld art. 171, eerste lid;

Overwegende voorts dat art. 166 van het decreet houdende de ruimtelijke ordening, waarnaar in art. 171, eerste lid, van dit decreet wordt verwezen, geen betrekking heeft op het bepaalde in voormeld art. 43, § 2, vierde lid, van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996; dat voor de toepassing van de overige bepalingen waarnaar in art. 171, eerste lid, wordt verwezen, bedoelde bepaling van art. 43, § 2, vierde lid, evenmin vereist blijkt; dat voorts art. 127 van het decreet houdende de ruimtelijke ordening, zoals gewijzigd bij decreet van 26 april 2000, en art. 103 van hetzelfde decreet waarnaar in deze bepaling wordt verwezen, niet zijn vermeld in art. 171, eerste

lid als bepalingen voor de toepassing waarvan art. 43 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996 vereist is; dat de gemachtigde ambtenaar zich niet meer kon beroepen op het bepaalde in art. 43, § 2, vierde lid, van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, om op grond van het voorlopig vastgesteld ontwerp-gewestplan, af te wijken van de voorschriften van het nog geldende gewestplan;

Overwegende dat het middel kennelijk gegrond is;

Overwegende dat de vernietiging van de bestreden beslissing tot gevolg heeft dat de door verzoekster ingediende vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing geen voorwerp meer heeft,

(Volgt: vernietiging van het aangevochten besluit)

NOOT – 1. Zie meer algemeen S. Lust, «Het K.B. van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen», *T.B.P.*, 1997, 3-23; *R.v.St.*, nr. 32.843, 27 juni 1989.

2. Zie voor een bespreking van het overgangsrecht van het decreet van 18 mei 1999 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening: P. Popelier en K. De Roo, «Overgangsrecht» in *Het nieuwe decreet op de ruimtelijke ordening*, B. Hubeau (red.), Brugge, die Keure, 1999, 599-621 en B. Seutin en W. Vandevyvere, «Overgangsrecht» in *Het nieuwe decreet op de ruimtelijke ordening. Overzicht van het wijzigingsdecreet van 26 april 2000*, B. Hubeau en W. Vandevyvere, (red.), Brugge, die Keure, 2000, 83-97.

Art. 171, tweede lid, van dit decreet is thans opgeheven bij artikel 10 van het decreet van 13 juli 2001 houdende wijziging van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, en van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996 (*B.S.*, 3 augustus 2001).

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

5e KAMER – 12 FEBRUARI 2001

Voorzitter: de h. Hulpiau

Raadsheren: de hh. Lemmens en Embrechts

Advocaten: mrs. Meulepas loco Bruneel, Stevens en Guily

Bezit – Roerend goed – Koper – Geen levering op een van de wijzen vermeld in art. 1606 B.W.

De koper van een lichamenlijk roerend goed, aan wie dit goed niet is geleverd op een van de wijzen vermeld in art. 1606 B.W., kan zich niet beroepen op het bezit van dit goed in de zin als bedoeld in art. 2279 B.W.

N.V. Bank J. Van B. t/ N.V. I.F.K. en N.V. L.C.

Op 19 mei 1993 dagvaardde N.V. I.K. (hierna aangeduid als K.) de Bank J. Van B. (hierna Van B.) om haar eigendomsrecht op een voertuig Mercedes 300 SL te horen erkennen en deze te horen veroordelen om dit voertuig terug ter beschikking te stellen en tot betaling van een schade-

vergoeding van 2.000 fr. per dag vanaf 13 juli 1992 tot de dag dat het voertuig haar terug zou zijn gegeven.

Op dit voertuig had Van B. beslag laten leggen, stellende dat dit voertuig haar toebehoorde.

In deze procedure is N.V. L.C. vrijwillig tussengekomen. Zij had dit voertuig geleasd van Van B.

In verschillende opeenvolgende vonnissen heeft de rechtbank van koophandel te Antwerpen zich laten voorlichten door partijen omtrent de feiten die ten grondslag liggen aan de betwisting die in wezen handelt over de vraag wie als eigenaar van het voertuig dient te worden beschouwd. Met betrekking tot de verhandeling van het voertuig in kwestie is tevens een strafrechtelijke procedure hangende voor de correctionele rechtbank te Dendermonde.

Uiteindelijk heeft de rechtbank van koophandel te Antwerpen in een vonnis van 30 juni 1997 geoordeeld dat K. eigenaar is van het voertuig in kwestie en heeft een deskundigenonderzoek bevolen met betrekking tot de verschuldigde schadevergoeding. Van B. werd reeds veroordeeld tot betaling van een provisioneel bedrag van 500.000 fr.

L.C. was vrijwillig tussengekomen om het eigendomsrecht van Van B. te horen vaststellen. Deze vordering werd ongegrond verklaard.

Van B. tekende hoger beroep aan bij verzoekschrift neergelegd ter griffie op 29 augustus 1997. Zij houdt haar eigendomsrecht op het kwestieuze voertuig staande en meent onterecht veroordeeld te zijn.

...

Er is geen gegronde reden om huidig geschil te schorsen in afwachting van de uitspraak in de lopende strafprocedure. De betwisting die het voorwerp uitmaakt van huidig geschil staat los van het voorwerp van de strafprocedure. Geen der partijen in huidig geding beroept zich op een misdrijf ter staving van de gegrondheid van de vordering of het verweer.

Niet betwist is dat K. het voertuig in kwestie aankocht van iemand die zelf niet de eigenaar ervan was. Vaststaat immers dat het voertuig eigendom was van Van B., die het verhuurde aan L.C. Het is slechts ten gevolge van gepleegde misdrijven dat het voertuig uiteindelijk bij garage C. is terecht gekomen van wie K. het voertuig kocht.

Dit wordt erkend door K., onder meer volgens de bewoordingen van de dagvaarding. Hierin beroept K. zich op art. 2279 B.W. en het bezit te goeder trouw om te beweren betere rechten op het voertuig te kunnen laten gelden dan Van B.

De toepassing van art. 2279 B.W. vereist het bezit van degene die zich erop beroept als titel.

Niet bewezen is dat K. ooit het bezit heeft gehad van het voertuig in kwestie.

Uit de gegevens van het strafdossier volgt dat garage C. het voertuig te koop aanbood. Er is vervolgens een koopverkoopovereenkomst totstandgekomen tussen C. en K., evenwel onder voorwaarde dat het voertuig zou worden herspoten in donkerblauwe kleur.

Het voertuig werd in de garage C. aangetroffen door de aangestelde van L.C. en de door Van B. gelaste persoon om het voertuig terug te vinden (die getipt waren over de mogelijke locatie ervan). Genoemde personen troffen het voertuig aan toen het nog deels gedemonteerd was: nog niet alle onderdelen bleken herspoten.

Vaststaat eveneens dat het voertuig in de garage is gebleven, eerst ingevolge de actie van de rijkswacht en nadien

ingevolge beschikking tot beslag, waarna het werd ondergebracht in de garage van Van B. Het voertuig werd op geen enkel ogenblik ter hand gesteld van K.

Krachtens art. 1604 B.W. houdt de levering de overdracht in van de verkochte zaak in de macht en het bezit van de koper. Te dezen gaat het om een roerend goed, waarvan de levering geschiedt op een van de wijzen beschreven in art. 1606 B.W.

Geen van de hierin vermelde feiten hebben zich voorgedaan waaruit kan besloten worden dat er een levering is gebeurd. Geen werkelijke overgave is geschied, geen afgifte van de sleutels van het gebouw waarin het voertuig zich bevond noch werd enige overeenkomst terzake door de contractpartijen gesloten.

De feiten dat reeds een groot deel van de koopprijs volgens K. werd betaald, dat reeds een factuur werd uitgereikt en dat het voertuig op naam van K. werd ingeschreven, brengen niet mee dat het voertuig als reeds geleverd en in het bezit van de koper dient te worden beschouwd.

Bij gebreke aan bewijs van het bezit kan K. zich niet beroepen op art. 2279 B.W. tegenover Van B. om het voertuig te doen afgeven en kan hij geen schadevergoeding eisen voor gebruiksderving of welke schade ook. Geen fout van Van B. is bewezen waardoor schade zou zijn toegebracht aan K.

De vordering is dan ook ongegrond in alle onderdelen.

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

5e KAMER – 6 MAART 2001

Voorzitter: de h. Hulpiau

Raadsheren: de hh. Lemmens en Embrechts

Advocaten: mrs. Vastersavendts, Vekemans, Arnauts en Verlinden

Kort geding – Bevoegdheid – Dringende en voorlopige maatregelen – Tenuitvoerlegging tegen de Staat – Overlegging lijst van beslagbare goederen

De curatoren die namens de boedel tevergeefs de uitvoering nastreven van een veroordeling ten laste van de Staat, kunnen van de kortgedingrechter de veroordeling vorderen van de Staat tot overlegging van een lijst met beslagbare goederen.

Belgische Staat t/ Faillissement B.V.B.A. S.

De Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Landbouw, werd bij vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout van 16 mei 1997 veroordeeld tot betaling aan de curatoren van het faillissement van B.V.B.A. S. (failliet verklaard op 30 januari 1996) van 40.005.844 fr. in hoofdsom. Dit vonnis werd bij exploit van 26 juni 1997 op verzoek van de curatoren aan de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Landbouw, in persoon betekend.

...

Geen betaling verkrijgend, legde de curatoren begin 1998 beslag op een aantal onroerende goederen te Turnhout, waaronder een aldaar gelegen kazerne.

Bij beschikking van de Beslagrechter te Turnhout van 18 november 1998 werden het bevel voorafgaand aan het beslag alsook het beslag nietig verklaard, enerzijds omdat de beslagen goederen ressorteren onder het departement van de minister van Landsverdediging, terwijl het bevel en het beslag waren betekend aan de minister van Landbouw en KMO's, anderzijds omdat de uitvoering enkel kan worden benaardstigd op goederen die onder het beheer vallen van het ministerieel departement dat in de procedure werd betrokken.

Het ministerieel departement van Landbouw bleef weigeren om uitvoering te geven aan de betaling waartoe zij was veroordeeld ingevolge voormeld in kracht van gewijsde getreden vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout en riep daartoe in dat deze schuld inmiddels was tenietgegaan ingevolge de in de wet van 23 maart 1998 (betreffende de oprichting van een begrotingsfonds voor de gezondheid en de kwaliteit van de dieren en de dierlijke producten) retroactief (vanaf 1 januari 1988) verplicht gestelde bijdragen (art. 14) en de in art. 17 van dezelfde wet bepaalde «schuldvergelijking van rechtswege uit kracht van deze wet» van deze verplichte bijdragen die reeds werden betaald met toepassing van de vroegere Koninklijke Besluiten (en die ingevolge o.m. voormeld vonnis van 16 mei 1997 van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout) als onverschuldigd dienden terugbetaald te worden.

Op 18 januari 1999 hebben de curatoren de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Landbouw, in kort geding gedagvaard voor de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout teneinde door middel van volgende voorlopige maatregelen een einde te maken aan de «feitelijkheid die erin bestaat als overheid pertinent te weigeren om uitvoering te geven aan het in kracht van gewijsde getreden vonnis van 16 mei 1997»:

- de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Landbouw, te veroordelen om 10.375.000 fr. over te maken op een rekening van B. (pandhoudende schuldeiser van de failliete B.V.B.A. S., onder verbeurte van een dwangsom van 500.000 fr. per dag vertraging;

- de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Landbouw, te veroordelen om een lijst te bezorgen van beslagbare goederen met een minimale waarde van 40.000.000 fr., eveneens onder verbeurte van een dwangsom van 500.000 fr. per dag vertraging.

In de bestreden beschikking van 27 mei 1999 heeft de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout, zitting houdende in kort geding, deze vorderingen ongegrond verklaard, zij het met reductie van de gevorderde dwangsommen tot respectievelijk 25.000 fr. en 50.000 fr. per dag vertraging. De curatoren lieten deze beschikking bij exploit van 28 mei 1999 aan de Belgische Staat betekenen.

Deze laatste heeft onder alle voorbehoud op 28 juni 1999 de som van 10.375.000 fr. overgeschreven op een rekeningnummer van B., en heeft, daar volgens hem een «lijst met beslagbare goederen van het Ministerie van Landbouw niet bestaat», «... om niettemin in de mate van het mogelijke en onder alle voorbehoud gevolg te geven aan de beschikking in kort geding, een bedrag van 40 miljoen frank ter beschikking gesteld van gerechtsdeurwaarder M. Beerten, en zulks werd officieel ter kennis gebracht van de raadsman van de curatoren».

De Belgische Staat heeft op 28 juni 1999 tegen deze beschikking in kort geding hoger beroep ingesteld.

Hij besluit tot de ontoelaatbaarheid van de vordering tot storting van 10.375.000 fr. op een rekening van B. wegens gebrek aan belang en hoedanigheid van de curatoren, tot de onbevoegdheid van de kortgedingrechter m.b.t. de eis tot mededeling van een lijst van beslagbare goederen (enkel de beslagrechter zou over zulke vordering kunnen oordelen) en alleszins tot de ongegrondheid van deze vorderingen (bij gebrek aan urgentie en wegens de hierboven vermelde schuldvergelijking, voortvloeiende uit de wet van 23 maart 1998).

...

De curatoren hebben tevergeefs sinds augustus 1997 gepoogd om van de Belgische Staat uitvoering te verkrijgen van het in kracht van gewijsde getreden vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout van 16 mei 1997, maar de Belgische Staat heeft steeds, ook vóór de publicatie van de wet van 23 maart 1998 geweigerd om deze vaststaande geldschuld te betalen.

...

Nu het tot de taak van de curatoren behoorde om het faillissement zo accuraat mogelijk te beheren en te vereffenen en het daartoe in het belang van de massa was om zo snel mogelijk daadwerkelijk te beschikken over de sommen tot betaling waarvan de Belgische Staat ingevolge het vonnis van 16 mei 1997 gehouden was, hadden de curatoren de vereiste hoedanigheid en het vereiste belang om in kort geding de gevraagde voorlopige maatregelen te vorderen, die immers net tot doel hadden om voorlopig te remediëren aan de volgehouden weigering van de Belgische Staat om een in kracht van gewijsde getreden veroordeling (tot betaling van een geldsom) uit te voeren en waardoor ook de schuldvordering van B. door renteaangroei in het nadeel van de boedel bleef toenemen.

De kortgedingrechter werd door de curatoren niet geadieerd om de Belgische Staat ertoe te verplichten een lijst met voor beslagbare goederen in de zin van art. 1412bis Ger. W. op te stellen (zulke lijst zou immers gelding hebben t.o.v. alle mogelijke schuldeisers van de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Landbouw), maar enkel om, met het oog op de effectuering van de uitvoering van een wel bepaalde veroordeling (namelijk die vervat in het vonnis van 16 mei 1997), de Belgische Staat te verplichten om t.o.v. de curatoren een lijst mee te delen «van beslagbare goederen met een minimale waarde van 40.000.000 fr. en waaraan reeds gevolg kon worden gegeven, zoals de Belgische Staat *in casu* deed, door voor zo'n uitvoering 40.000.000 fr. ter beschikking te stellen. Het nemen van zo'n maatregel behoort niet tot de bevoegdheid van de beslagrechter.

De kortgedingrechter heeft *in casu*, gelet op de hiervoor uiteengezette feiten, terecht geoordeeld dat de gevraagde maatregelen urgent waren, omdat de boedel door de niet-betaling van de som geld waartoe de Belgische Staat werd veroordeeld door het in kracht van gewijsde getreden vonnis van 16 mei 1997 een steeds toenemende schade leed.

De gevorderde maatregelen zijn wel degelijk voorlopige maatregelen: in tegenstelling tot hetgeen de Belgische Staat poneert, mogen voorlopige maatregelen wel degelijk «... de rechtspositie van de partijen wijzigen», omdat in het omgekeerde geval nooit maatregelen zouden kunnen genomen worden, maar deze voorlopige maatregelen mogen de rechtspositie van partijen niet definitief wijzigen (vast-

leggen) of een onherstelbaar nadeel voor een van de partijen opleveren. De door de kortgedingrechter in eerste aanleg bevolen maatregelen hebben echter zulke gevolgen niet, en zulks wordt door de Belgische Staat zelfs niet geponeerd.

...

Dit Hof oordeelt dat de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout *in casu* deze belangenafweging correct heeft gedaan en de gevorderde maatregelen heeft toegekend, omdat op het ogenblik van zijn beslissing vaststond dat:

1) de Belgische Staat reeds vóór de publicatie van de wet van 23 maart 1998 gedurende meer dan een half jaar weigerde om uitvoering te geven aan de door een in kracht van gewijsde getreden vonnis opgelegde verplichting tot betaling van een belangrijke geldsom (40 miljoen frank in hoofdsom) en daardoor op onaanvaardbare wijze een van de fundamenteën van de rechtsstaat, namelijk dat de uitvoerende macht niet «boven de wet staat» en zoals elke justitiabele gevolg moet geven aan definitieve rechterlijke beslissingen, met voeten trad;

2) de rechtsgeldigheid van de door de Belgische Staat na de wet van 23 maart 1998 ingeroepen uitdoving van de litigieuze schuld (op basis van de in deze wet opgenomen retroactieve bijdrageplicht en compensatie daarvan met de in het verleden onverschuldigd betaalde bijdragen) meteen door de curatoren werd betwist en de Belgische Staat niets gedaan had om deze ingeroepen uitdoving van schuld door een «bodemrechter» (lees: een rechter die over deze rechtsvraag ten gronde uitspraak doet) te laten vaststellen;

3) tegen de door de Belgische Staat ingeroepen bepalingen van de wet van 23 maart 1998 sinds september 1998 verscheidene annulatieberoepen werden ingesteld bij het Arbitragehof en de rechtspleging voor dat hof op het ogenblik van de uitspraak van de kortgedingrechter niet voltooid was.

De bevolen maatregel «een bedrag van 10.375.000 fr. over te maken aan B. op rekeningnummer (...)» is een voorlopige remediëring aan de weigering van de Belgische Staat om gevolg te geven aan de gedwongen tenuitvoerlegging van het in kracht van gewijsde getreden vonnis van 16 mei 1997 en verleent op grond van deze gewijzigde (en op het ogenblik van de uitspraak van het vonnis van 16 mei 1997 uiteraard niet aanwezige) situatie een nieuwe titel in kort geding aan de curatoren van de failliete B.V.B.A. S.

Deze verordening tot overhandiging van een geldsom aan een andere dan degene die zo'n veroordeling van zijn wederpartij vordert kan wel door een dwangsom kracht worden bijgezet (cfr. Benelux Gerechtshof, 9 juli 1981, *R.W.*, 1981-82, 303).

Het bedrag van 10.375.000 fr. wordt door de curatoren niet nader verantwoord, maar is alleszins kleiner dan de nog openstaande schuldvordering van B., en de overmaking daarvan kon dan ook door de curatoren worden gevorderd, omdat de definitieve begroting van de schuld van B. (reden waarom de schuldvordering door de curatoren werd betwist) daartoe niet nodig was.

Het door de Belgische Staat tegen de beschikking in kort geding van 27 mei 1999 ingestelde hoger beroep wordt om voormelde redenen dan ook ongegrond bevonden.

...

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT

4e KAMER – 26 JANUARI 1999

Voorzitter: de h. Beerten

Rechters in handelszaken: de hh. Warson en De Preter

Advocaten: mrs. Leysen loco Swennen en Hanssen

Koop – Levering – Toebehoren – Voertuig – Documenten die de regelmatige inschrijving mogelijk moeten maken

De leveringsplicht van de verkoper omvat ook de verplichting om alle materiële of juridische elementen af te leveren die als ondeelbaar met of onafscheidbaar van de verkochte zaak moeten worden beschouwd. Bij de verkoop van een voertuig behoren hiertoe de documenten die de regelmatige inschrijving van dat voertuig mogelijk moeten maken.

C.V. P. t/ N.V. F.

Gelet op de inleidende dagvaarding van 11 december 1996 waarbij aanlegster de betaling vordert van verweerster van een bedrag van 144.466 fr., meer interesten sedert 28 juli 1994, meer de gerechtelijke interesten en de kosten;

...

1. Op 16 april werd een voertuig Citroën C 25, eigendom van een zekere P., door brand beschadigd. Na expertise werd het voertuig economisch als totaal verloren beschouwd.

Verweerster kocht het voertuig van aanlegster (verzekeraar eigen schade van P.?) voor een bedrag van 152.600 fr. Verweerster haalde op 28 juli 1994 het voertuig op bij garage S., alwaar het gestald was en betaalde een standgeld van 8.134 fr.

Bij faxbericht van 4 augustus 1994 vroeg verweerster aan C. (zijnde het expertisebureau dat door aanlegster werd gelast met de verkoop van het voertuig) de afgifte van de nodige boorddocumenten.

Bij brief van 10 augustus 1994 liet C. weten dat de boorddocumenten (door de brand) werden vernietigd, maar dat zij over een door de rijkswacht opgesteld attest van onvrijwillig verlies beschikte dat verweerster in staat zou moeten stellen om de nodige duplicaten van de boorddocumenten aan te vragen. In dezelfde brief werd verweerster uitgenodigd de koopprijs te voldoen.

Bij brief van 17 november 1994 maande verweerster aan de koopprijs te betalen en het attest van de rijkswacht af te halen.

Hierop reageerde verweerster bij brief van 24 november 1994, aanvoerende dat zij de koopprijs zou voldoen tegen afgifte van de originele boorddocumenten of een attest van de DIV waaruit blijkt dat het voertuig kon worden ingeschreven. Tevens stelde verweerster dat, zo geen gevolg kon worden gegeven aan haar verzoek, zij bereid was de koopovereenkomst te ontbinden, tegen betaling van de reeds gemaakte kosten.

Daar verweerster niet overging tot betaling van het saldo van de koopprijs nl. 152.600 fr. – 8.134 fr. = 144.466 fr., ging aanlegster tot dagvaarding over.

2. Verweerster is van oordeel dat aanlegster haar leveringsplicht niet is nagekomen door het voertuig af te leveren zonder de nodige boorddocumenten.

Verweerster vordert bij tegeneis de ontbinding van de overeenkomst meer de betaling van een schadevergoeding van 231.034 fr.

Aanlegster is van oordeel dat zij aan haar leveringsplicht heeft voldaan door een attest van onvrijwillig verlies van de boorddocumenten te kunnen afleveren. Voorts stelt aanlegster dat het niet kunnen bezorgen van de boorddocumenten een gevolg is van overmacht en dat, aangezien verweerster een wrak heeft gekocht, waarvan het niet de bedoeling is dat het in het verkeer wordt gebracht, zij niet over de nodige boorddocumenten dient te beschikken.

3. Het voertuig werd door de expert economisch als totaal verloren beschouwd. Dit houdt niet in dat het voertuig niet meer te herstellen valt en dus niet meer in het verkeer kan worden gebracht. Dit betekent enkel dat de herstelkosten hoger zouden liggen dan de waarde van het voertuig op dat ogenblik.

De omstandigheid dat verweerster een bedrag van 152.600 fr. wilde betalen, houdt in dat zij de bedoeling had het voertuig te herstellen om het nadien (na verkoop) opnieuw in het verkeer te brengen. Het is weinig aanneembaar dat verweerster een bedrag van 152.600 fr. zou betalen voor een voertuig, om dit nadien te slopen. Bijgevolg kan de stelling van aanlegster als zou verweerster niet over de boorddocumenten dienen te beschikken, niet worden gevolgd.

4. Volgens het expertiseverslag en het inspectieverlag van verweerster heeft het voertuig chassisnummer VF2...

Volgens het attest van de rijkswacht heeft het voertuig chassisnummer VF7... Dit laatste chassisnummer behoort volgens de gegevens van de DIV toe aan voertuig Citroën CT, sedert 20 juli 1994 ingeschreven op naam van een B.V.B.A. S.

Het chassisnummer VF2... bestaat niet volgens de invoerder van Citroën en is onbekend bij de DIV.

Met het attest van de rijkswacht kan dan ook niets worden ondernomen om een duplicaat van de boorddocumenten aan te vragen.

5. De omstandigheid die de uitvoering van het contract onmogelijk maakt, moet zich na het ontstaan van het contract hebben voorgedaan. Dateert het feit van vóór het contract of had het plaats bij het ontstaan van de overeenkomst, dan kan er geen sprake zijn van niet-nakoming wegens overmacht (Kruithof, R., e.a., «Overzicht van rechtspraak (1981-1992), Verbintenissen», T.P.R., 1994, 518).

Het verlies van de boorddocumenten door de brand is een feit dat vóór de verkoop van het voertuig is ontstaan, zodat aanlegster zich niet op overmacht kan beroepen.

6. De leveringsplicht omvat ook de verplichting alle materiële of juridische elementen, die als ondeelbaar met of onafscheidbaar van de verkochte zaak moeten worden beschouwd, af te leveren. Hiertoe behoren de documenten die de regelmatige inschrijving van het verkochte voertuig mogelijk moeten maken. Bezorgt de verkoper deze documenten niet, zodat de wagen niet kan worden ingeschreven en bijgevolg ook niet in gebruik kan worden genomen, dan mag de koper op basis van art. 1610 B.W. de ontbinding van de koop vorderen (Herbots, J., e.a., «Overzicht van rechtspraak (1988-1994), Bijzondere overeenkomsten», T.P.R., 1997, 701).

Rekening houdende met het bovenstaande kan de tegeneis van verweerster in ontbinding van de overeenkomst ten laste

van aanlegster worden toegekend. Zulks impliceert dat de eis van aanlegster dient te worden afgewezen.

...

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5e KAMER – 2 DECEMBER 1999

Voorzitter: mevr. Six

Rechters: de hh. Scheers en Nyens

Advocaten: mrs. Boeynaems, Dens loco Plessers en Van der Steichel

Handelshuur – Herziening van de huurprijs – Nieuwe objectieve omstandigheden – Bewijslast – Eiser in de huurprijsherziening – Verwijzing naar algemene uiteenzettingen – Renovatie van aantal winkelpanden en vestiging van aantal nieuwe handelszaken

De bewijslast van het vervuld zijn van de toepassingsvoorwaarden van een herziening van de huurprijs als bedoeld in art. 6 Handelshuurwet, rust op de eiser in de huurprijsherziening. Een verwijzing naar algemene uiteenzettingen, wat de nieuwe objectieve omstandigheden betreft, volstaat niet.

De renovatie van een aantal winkelpanden en de vestiging van een aantal nieuwe handelszaken vormen op zichzelf geen nieuwe objectieve omstandigheden die de herziening van de huurprijs op grond van art. 6 Handelshuurwet rechtvaardigen.

B.V.B.A. H. t/ N.V. Brouwerij K. en N.V. Brouwerij K. t/ G.

Gezien de stukken van het geding, vervat en geïnventariseerd in de dossiers van de rechtspleging en onder meer:
- het eensluidend verklaard afschrift van het vonnis van de Vrederechter van het tweede kanton Antwerpen van 19 maart 1998 waartegen hoger beroep,
- de akte van hoger beroep, neergelegd ter griffie dezer Rechtbank op 6 mei 1998,
- het verzoekschrift, neergelegd ter griffie dezer Rechtbank op 20 april 1999, inhoudende hoger beroep;

...

Aangezien de zaken I en II samen werden behandeld en thans voor een goede rechtsbedeling dient recht te worden gedaan door een enkel vonnis;

...

Inzake zaak I:

...

Inzake zaak II:

Overwegende dat appellante, N.V. Brouwerij K., nastreeft, bij hervorming van het bestreden vonnis, dat de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde, K.G., in aanpassing van de huurprijs, ongegrond zou worden verklaard,

met veroordeling van deze laatste in de kosten van de procedure, zo in eerste aanleg als in beroep;

dat geïntimeerde, K.G., concludeert tot de ongegrondheid van het hoger beroep, en op incidenteel beroep, de veroordeling vordert van appellante in betaling van de som van 675.000 fr., vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 1 september 1997 en met de kosten van het geding;

Overwegende dat de oorspronkelijke vorderingen, alsmede de feiten die hieraan ten grondslag liggen, alsook de standpunten van partijen, door de eerste rechter werden uiteengezet en samengevat in het bestreden vonnis, waarnaar de Rechtbank verwijst;

Overwegende dat zowel de hoofdhuurder (N.V. Brouwerij K.) als de onderhuurder (B.V.B.A. H.) betwisten dat is voldaan aan de vereisten van art. 6 Handelshuurwet; dat beide appellanten als grief tegen het bestreden vonnis aanvoeren dat de eerste rechter ten onrechte heeft aanvaard dat er gewijzigde omstandigheden zijn die de normale handelswaarde van het pand hebben doen stijgen in de zin van art. 6 Handelshuurwet;

Overwegende dat de bij art. 6 Handelshuurwet bepaalde herziening is onderworpen aan strikte voorwaarden; dat is vereist: 1) dat de normale huurwaarde, en niet de bedongen huurprijs, 2) ten gevolge van nieuwe objectieve omstandigheden, dit wil zeggen objectieve feiten die niet bestonden bij het bedingen van de huurprijs en die toen niet voorzienbaar waren, 3) met ten minste 15% is verhoogd of verlaagd;

Overwegende dat de bewijslast van deze voorwaarden ligt bij de eiser in huurprijsherziening; dat de oorspronkelijke eiser – eigenaar en verhuurder – het gerealiseerd zijn van deze voorwaarden niet bewijst; dat een verwijzing naar algemene uiteenzettingen, wat de nieuwe objectieve omstandigheden betreft, niet volstaat; dat, zo een aantal winkelpanden zouden zijn gerenoveerd, en een aantal nieuwe handelszaken zich gevestigd zouden hebben, zulks op zichzelf geen nieuw objectief gegeven is, evenmin als de toeloop van op het gerechtsgebouw en op in de omgeving hiervan gevestigde kantoren tewerkgestelde personen; dat immers, zo er zich nieuwe handelszaken hebben gevestigd, er andere voorheen gevestigde handelszaken zijn verhuisd; dat geen nieuwe bijkomende extra handelsactiviteit kan worden aangeduid die een meerwaarde aan de Anselmostraat heeft gegeven gedurende de referentieperiode, dit is drie of zes jaar voorafgaand aan 1 september 1997;

dat bovendien, voor zover de oorspronkelijke eiser zijn vordering tevens baseert op de gegevens vermeld in het thans voorliggend deskundigenverslag, de Rechtbank vaststelt dat deze geen vergelijking betreffen tussen de oorspronkelijke normale huurwaarde van het gehuurde goed en de normale huurwaarde op het tijdstip van de herziening ten gevolge van nieuwe omstandigheden; dat deze gegevens enkel betrekking hebben op de in de omgeving per 19 maart 1998 geldende huurprijzen, maar niet op de evolutie van deze prijzen binnen de voor art. 6 Handelshuurwet nuttige referentieperiode;

dat de oorspronkelijke eiser, K.G., enkel verwijst enerzijds naar de tussen partijen bedongen huurprijs en naar de huidige huurprijzen in de omgeving anderzijds; dat deze vergelijking niet terzake is, omdat de in art. 6 Handelshuurwet bepaalde herziening betrekking heeft op de normale huurwaarde van het gehuurde goed, gelet op die waarde op de

dag van de verhuring en op die waarde op de dag van de herziening;

Overwegende dat, zoals appellanten terecht laten gelden, eiser aldus niet het bewijs levert van de in art. 6 Handels-huurwet gestelde vereisten, noch aanbiedt vooralsnog hiervan het bewijs te leveren, zodat de vordering van de oorspronkelijke eiser, K.G., ongegrond is;

...

ARBEIDSRECHTBANK TE KORTRIJK

2e KAMER – 4 APRIL 2001

Voorzitter: de h. Delporte

Rechters in sociale zaken: de hh. Lefebvre en Delesie

Advocaten: mrs. Desmet en Maillard

Geneeskundige verzorging en uitkeringen – Arbeidsongeschiktheid – Evaluatie – Criterium – Alle beroepen die op grond van de genoten beroepsopleiding kunnen worden uitgeoefend

De arbeidsongeschiktheid dient niet enkel beoordeeld te worden in het licht van één bepaald beroep, dat te dezen niet langer kan worden uitgeoefend wegens een depressie ten gevolge van conflictueuze werkomstandigheden, maar in het licht van alle beroepen die men kan uitoefenen op grond van een genoten beroepsopleiding.

De C. / R.I.Z.I.V.

1. Eisende partij was sedert 27 januari 1999 arbeidsongeschikt erkend wegens depressief syndroom.

Bij beslissing van 6 maart 2000 verklaarde de Gewestelijke Commissie van de Geneeskundige Raad voor Invaliditeit van het R.I.Z.I.V. haar in staat het werk te hernemen vanaf 13 maart 2000.

Eisende partij betwist dat zij in staat was het werk te hernemen vanaf 13 maart 2000, en legt een geneeskundig attest voor van Dr. W. uit W. van 12 juli 1999. Hieruit blijkt dat eiseres dertig jaar lang een verantwoordelijke functie had als laborante in een ziekenhuis. Na een reorganisatie werd zij geconfronteerd met iemand boven haar. Er ontstonden ernstige conflicten waarbij patiënte zich machteloos voelde. Uiteindelijk deed zij nachtwerk om de confrontaties uit de weg te gaan. Het werk op zichzelf is geen probleem. Wel kan zij haar bioritme niet aanpassen aan nachtarbeid, wat uiteraard op haar leeftijd niet ongewoon is. Haar toestand blijft zeer labiel: er zijn nog steeds slaapstoornissen, onbehaaglijkheidsgevoelens, gebrek aan vitaliteit. Geen taedium vitae of suicidegedachten.

Volgens de behandelende arts gaat het om een ernstige neuropsychiatrische aandoening, ook niet om een zwaar vitaal-depressief beeld, wel om het niet verwerken van de actuele beroepssituatie, alsook het feit dat haar lange succesvolle loopbaan op die manier «geschonden» wordt.

Er zou mogelijkheid tot deeltijds werken zijn (deeltijdse loopbaanonderbreking). Dit lijkt de behandelende geneesheer een haalbare oplossing voor zover patiënte weinig wordt geconfronteerd met conflictsituaties.

Eisende partij vraagt de vernietiging van de bestreden beslissing, subsidiair de aanstelling van een geneesheer-deskundige.

2. Er dient te worden uitgemaakt of eisende partij vanaf 13 maart 2000 al dan niet ongeschikt was tot het verrichten van arbeid ter verkrijging van inkomsten op grond van de criteria vermeld in art. 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

Dit art. 100 beschouwt als arbeidsongeschikt de werknemer die alle werkzaamheid heeft onderbroken als rechtstreeks gevolg van het intreden of het verergeren van letsels of functionele stoornissen waarvan erkend wordt dat ze zijn vermogen tot verdienen verminderen tot een derde of minder van wat een persoon van dezelfde stand en met dezelfde opleiding kan verdienen door zijn werkzaamheid in de beroepencategorie waartoe de beroepsarbeid behoort, door betrokkene verricht toen hij arbeidsongeschikt is geworden, of in de verschillende beroepen die hij heeft of zou kunnen uitgeoefend hebben uit hoofde van zijn beroepsopleiding.

3. Op het ogenblik van de bestreden beslissing was eiseres, geboren op 27 februari 1943, meer dan een jaar arbeidsongeschikt erkend; ze bevond zich in het tijdvak van invaliditeit (art. 93 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994).

Om als arbeidsongeschikt erkend te worden of te blijven, dient het vermogen tot verdienen verminderd te zijn tot een derde of minder.

Over de eerste zes maanden van arbeidsongeschiktheid dient de vermindering bepaald te worden ten aanzien van het gewone beroep van de betrokkene, althans indien de oorzakelijke aandoening voor een gunstig verloop of een genezing vatbaar is binnen een tamelijk korte tijdsperiode.

Na die eerste zes maanden wordt uitsluitend gekeken naar wat een persoon van dezelfde stand en met dezelfde beroepsopleiding kan verdienen door zijn werkzaamheid in de beroepencategorie waartoe de beroepsarbeid van de betrokkene behoort of in de verschillende beroepen die hij heeft of zou kunnen uitgeoefend hebben op grond van zijn beroepsopleiding.

«Het begrip arbeidsongeschiktheid is in de ziekte- en invaliditeitsverzekering in essentie van economische aard. Niet de fysiologische invaliditeit of de mate waarin de psychische en fysieke integriteit werd aangetast, is determinerend, maar wel de mate waarin het vermogen werd verloren of is verminderd om door het verrichten van arbeid inkomsten te verwerven die tot het levensonderhoud kunnen bijdragen.» (Arbh. Gent, afdeling Brugge, A.R. 2000/130, 18 januari 2001, onuitg.)

De arbeidsongeschiktheid van eiseres is er gekomen als gevolg van een conflictsituatie op haar werk. Door die conflictsituatie nam eiseres haar toevlucht tot nachtwerk. Door de bestaande conflictsituatie en het zich fysiek niet kunnen aanpassen aan nachtwerk werd eiseres arbeidsongeschikt.

Door het wegnemen van de conflictsituatie moet eiseres opnieuw in staat zijn haar vroeger werk opnieuw uit te oefenen. Dat dit juist is, wordt bewezen door het feit dat eiseres, na haar uitsluiting door de adviserend geneesheer op 6 maart 2000, het werk heeft kunnen hernemen vanaf 1 mei

2000, doordat haar werkgever naar een oplossing had gezocht om een einde te maken aan de bestaande conflictsituatie. De persoon die boven eiseres was aangesteld, werd terechtgewezen. Eiseres kreeg een ander werk (niet meer in het laboratorium, zij doet nu bloedafnames), zodat ze niet meer met die persoon wordt geconfronteerd.

Eiseres stelt zelf dat aldus een einde kwam «aan de conflictsituaties, die oorzaak waren van de arbeidsongeschiktheid (depressief syndroom). De periode in betwisting is dus beperkt van 13 maart 2000 tot en met 30 april 2000.

De arbeidsongeschiktheid van eiseres dient niet enkel te worden beoordeeld in het licht van haar concreet beroep (in die bepaalde werkomstandigheden, die conflictueus waren) maar in het licht van alle beroepen die ze zou kunnen uitoefenen op grond van haar beroepsopleiding.

Uit de omstandigheden eigen aan de zaak blijkt overduidelijk dat eiseres zelfs haar concreet beroep verder kon uitoefenen als de conflictueuze werksituatie maar beëindigd werd. In ieder geval is ze steeds geschikt geweest om op een andere werkplaats haar beroep uit te oefenen en ook alle andere beroepen die haar konden opgelegd worden uit hoofde van haar beroepsopleiding. Zij kon overal werken, als ze maar niet werd geconfronteerd met de persoon met wie ze een ernstig conflict had.

In die omstandigheden kan de rechtbank de beslissing van de Geneeskundige Raad van 6 maart 2000 beamen: eiseres was niet langer arbeidsongeschikt in de zin van art. 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

De vordering van eisende partij is bijgevolg niet grond.

NOOT – In het hierboven afgedrukte vonnis worden we geconfronteerd met een schoolvoorbeeld van «mobbing» ofte pesterijen op het werk. Na een reorganisatie ontstaat er een (escalerend) conflict tussen een werknemer die jarenlang goed heeft gefunctioneerd en een nieuwe superieur. Een dergelijke situatie leidt in vele gevallen (zoals ook *in casu*) tot depressie en uitzonderlijk zelfs tot zelfmoord. Het vonnis illustreert dat het recht het fenomeen nog niet (h)erkent. De rechter is verplicht om binnen de bestaande regelgeving naar een oplossing te zoeken. Op grond hiervan komt hij tot de conclusie dat het niet langer geconfronteerd worden met de pester volstaat om te genezen.

Niet alleen in België ontbreekt een juridisch (referentie)-kader terzake. Ook in andere West-Europese landen heeft men voor dit maatschappelijk probleem nog geen wetgeving geconstrueerd (zie H. Leymann, *Mobbing. La persécution au travail*, Parijs, Seuil, 1996, 232 p. en M.F. Hirigoyen, *Le harcèlement moral. La violence perverse au quotidien*, Parijs, Syros, 1998, 213 p.; voor een juridische benadering zie J. Jacquemain, «Le droit du travail comme insecticide: le harcèlement professionnel», in *Le contrat de travail et la nouvelle économie*, Brussel, Editions du Jeune Barreau, 2001, 193-234).

Patrick Humblet

POLITIERECHTBANK TE TURNHOUT

2e KAMER – 14 NOVEMBER 2000

Rechter: de h. Kortleven

Advocaten: mrs. Van Gestel en Geelen

1. Bevoegdheid en aanleg – Materiële bevoegdheid – Politierechtbank – Verkeersongeval – Met toelating georganiseerde motorcrosswedstrijd – Vergoedingsregeling zwakke weggebruiker – 2. Onrechtmatige daad – Aansprakelijkheid – Motorcrosswedstrijd – a) Organisator – Onvoldoende beveiliging van omloop – b) Deelnemende piloot – Niet naleven van wedstrijdreglement – 3. Verzekering – Motorrijtuigen – Vergoedingsregeling zwakke weggebruiker – a) Toepassingsgebied – Motorcrosswedstrijd op gesloten circuit of op privé-terrein – b) Openbare orde – Afstand van vergoeding

1. De politierechtbank, zitting houdende als burgerlijke rechter, is krachtens art. 601bis Ger. W. bevoegd om kennis te nemen van een vordering betreffende het ongeval waarbij een deelnemer aan een met toelating georganiseerde motorcrosswedstrijd de controle over het stuur verliest en dwars door de omheining inrijdt op twee toeschouwers.

De politierechtbank, zitting houdende als burgerlijke rechter, is eveneens bevoegd om kennis te nemen van een vordering tot vergoeding gegrond op de vergoedingsregeling voor zwakke weggebruikers (art. 29bis W.A.M.-wet).

2. a) De organisator van een motorcrosswedstrijd begaat een fout in oorzakelijk verband met het ongeval en de schadelijke gevolgen ervan, wanneer de omloop onvoldoende beveiligd is, bv. door obstakels voldoende van aard om een slippend voertuig enigszins op te vangen.

b) De aan een motorcrosswedstrijd deelnemende piloot die het wedstrijdreglement niet naleeft, begaat een fout in de zin van art. 1382 B.W. in oorzakelijk verband met het schadegeval.

3. a) De omstandigheid dat motorwedstrijden vaak plaatshebben op een gesloten circuit of privé-terreinen belet de toepassing van de vergoedingsregeling voor zwakke weggebruikers (art. 29bis W.A.M.-wet) niet.

b) Art. 29bis W.A.M.-wet is van openbare orde, zodat de verklaring van afstand van vergoeding niet rechtsgeldig is.

Van C. en M. t/ V.Z.W. B.M.L., S. en N.V. A.

...

A. Voorgaanden

Overwegende dat, blijkens toelichting en stukken verstrekt door huidige eisers Van C. en M., de relevante feitelijke retroacta kunnen worden weergegeven als volgt, terwijl verwerende partijen (alook eisers, overigens samen door dezelfde raadslieden vertegenwoordigd) vrijwel alles betwisten, zowel in feite als in rechte, behoudens wat betreft het verzoek van eisers tot samenvoeging van de zaken, in verband waarmede verweerders zich naar Onze wijsheid zeggen te gedragen.

Op zich staat niet langer ter discussie dat de V.Z.W. B.L.M. als inrichtende sportvereniging een motorcross, in verschillende reeksen, op gezegde plaats en tijd organi-

seerde, nl. te Vosselaar op 19 en 20 oktober 1996, met de N.V. A. als organisatie- en W.A.M.-verzekeraar (B.A.-motorsportongevallen), waaraan onder meer huidige eisers Van C. en M., alsook verweerder S. (in een andere reeks dan beide voornoemden) deelnamen.

Huidige eisers hadden als deelnemers reeds hun eigen «manche» gereden en gingen dan als toeschouwers kijken naar een volgende reeks waaraan een gemeenschappelijke vriend deelnam, toen op een bepaald ogenblik, terwijl zij achter de dubbele omheining aldaar stonden te kijken, een deelnemer aan deze reeks, huidige verweerder E.S., met zijn motor op de piste kwam aangereden, de controle over zijn stuur verloor en dwars door de omheining inreed op huidige eisers, die hierbij werden gekwetst.

1° Eiser Van C.

Oorspronkelijk eerste eiser I. Van C. stelt vervolgens, wat hem specifiek betreft, dat hij *post factum* werd opgenomen in het Sint-Elisabeth ziekenhuis te Turnhout van 20 oktober tot 28 oktober 1996 en opnieuw van 12 februari tot 17 februari 1997 en dat hij – alsook eiser M. – zeer ernstige blijvende letsels opliep ten gevolge van onderhavig schadegeval.

Ten behoeve van de verzekeraar A. werd op 23 oktober 1996 het typeformulier voor aangifte van lichamelijk ongeval ingevuld en – overeenkomstig de instructies van B.L.M. – toegezonden aan laatstgenoemde verzekeringsbemiddelaar V., waarna eisers moeder op 16 juni 1997 androng op de betaling van een aantal reeds voldane facturen, met verzoek het dossier niet af te sluiten, aangezien eiser nog verdere ingrepen diende te ondergaan, wat echter slechts door een voorstel voor slot van rekening werd gevolgd ten bedrage van 21.242 fr., voor vergoeding van medische kosten, waarmede eiser zich niet akkoord kon verklaren en hij, ingevolge het uitblijven van verdere regeling, via zijn raadsman verzocht tot mededeling van stukken door de voornoemde verzekeraar en verzekeringsbemiddelaar.

De verzekeringsbemiddelaar V. (verantwoordelijke van voornoemde schaderegelaar) zou zich hebben beperkt tot een bevestiging van ontvangst, terwijl de verzekeraar A. slechts een kopie zou hebben medegedeeld van een dossier inzake een zekere S. dat niets te maken heeft met het thans besproken dossier.

Voorts verwees de verzekeringsbemiddelaar in verdere briefwisseling naar stukken die zich bij de verzekeraar A. bevonden, terwijl deze laatste afwijzend zou hebben gereageerd door te verwijzen naar de op dat ogenblik hangende procedure waarin zij op dat tijdstip nog geen procesvoerende partij was.

2° Eiser M.

De feitelijke toedracht volgens de andere partij M. – eveneens ernstig gekwetst bij kwestieus ongeval – vertoont parallellen – *mutadis mutandis* – met het relaas van eerste eiser, zoals hierboven weergegeven.

Eiser M. werd, naast zijn vriend Van C., op vergelijkbare wijze aangereden en geraakt door de motor van en bestuurd door verweerder S. ten gevolge waarvan, zoals achteraf vastgesteld zou zijn, de gewrichtsbanden van de linkerknie gescheurd bleken, en voorts o.m. de zenuw van de linkervoet

zeer ernstig gekwetst bleek, zodat eiser deze aanvankelijk niet meer zou hebben kunnen bewegen; na aanvankelijke opname in het Sint-Elisabeth-ziekenhuis te Turnhout op 20 oktober 1996 werd betrokkene van 21 tot 29 oktober 1996 overgebracht naar het Sint-Jozef Ziekenhuis te Zoersel, waar in het totaal drie operaties werden uitgevoerd, ten gevolge waarvan eiser minstens tot 22 september 1997 volledig tijdelijk arbeidsongeschikt was.

Het schadegeval werd – *simili modo* zoals in het geval van eerste eiser – aangegeven en bij brief van 23 oktober 1997, uitgaande van de verzekeraar rechtsbijstand van eiser, werden de inrichtende V.Z.W. B.L.M. en de piloot S. aansprakelijk gesteld, wat werd betwist bij brief van hun bemiddelaar van 3 oktober 1997, waarbij wel correcte vergoeding werd aangekondigd, wat werd gevolgd door een op 24 februari 1998 overgemaakte anticipatieve vergoedingskwijting ten bedrage van 44.156 fr. Hierbij werd vermeld dat bepaalde kosten niet konden worden terugbetaald, zoals de ambulancekosten naar rato van 50% en deels de kosten van het ziekenhuisverblijf, zodat uiteindelijk het hierboven vermelde bedrag werd vergoed, terwijl overige posten ten bedrage van 85.108 fr. werden uitgesloten.

Uit de verdere briefwisseling blijkt dat eisers' raadsman op 24 augustus 1998 nadere duidelijkheid verzocht in verband met de verzekeringstoestand, waarbij werd verwezen naar een collectieve ongevallenverzekeringsspolis bij de N.V. A. (300.000 fr. dekking bij overlijden, 600.000 fr. bij blijvende invaliditeit met franchise van 10%; 100.000 fr. medische onkosten gedurende 75 weken *post factum* met franchise van 5.000 fr.), terwijl namens de verzekeraar (andermaal) werd verwezen naar een – niet gespecificeerd – Decreet van de Nederlandse Cultuurraad en vragen tot afschriften van kwestieuze polissen wegens zogenaamde bepaalde deontologische regelen werden afgewezen.

Eiser stelt nog dat de betrokken verzekeraar «angstvallig» zou hebben gezwegen over de W.A.M.-polis, waarvan het onderschrijven nochtans door de gouverneur van de provincie Antwerpen als voorwaarde werd gesteld tot het mogen organiseren van kwestieuze wedstrijd en waarvan de N.V. A. ten aanzien van de gouverneur bevestigd had dat zij dekking verleende conform de W.A.M.-wet; nadat eisers' raadsman had aangedrongen op verdere inlichtingen, zou door de bemiddelaar van huidige verweerder B.L.M. bedreigd zijn met klacht wegens laster, zonder nadere specificatie evenwel.

Eiser ging op zijn beurt over tot dagvaarding, nadat hij kopie had ontvangen van de dienst «Algemene Zaken» van de provincie Antwerpen, van de beslissing van de gouverneur met aangehecht het verzekeringsbewijs van de N.V. A. betreffende de thans bijgebrachte polis (...).

B. Voorwerp

Overwegende dat beide eisers, op gelijksoortige wijze in eenzelfde schadegeval betrokken, op basis van identieke rechtsgronden thans vergoeding vorderen van hun lichamelijke schade met aankleven ten laste van de N.V. A. als verzekeraar, alsmede ten laste van de V.Z.W. B.L.M. als inrichtende organisatie, en van de heer S. als betrokken piloot, deze verwerende partijen verzekerd zijnde door voornoemde verzekeraar, waarbij veroordeling wordt nage-

streeft solidair, *in solidum*, minstens ten laste van de ene bij gebreke aan de andere;

Dat volgens eiser de betrokken verzekeraar tot tussenkomst is gehouden, enerzijds uit hoofde van de polis ter vrijwaring van de piloot S. en de V.Z.W. B.L.M. op basis van hun gemeenrechtelijke aansprakelijkheid op basis van art. 1382 e.v. B.W., en anderzijds op basis van de vergoedingsplicht van vernoemde verzekeraar op basis van art. 29bis *juncto* art. 8 W.A.M.-wet;

Dat, wat het gemene recht betreft, gewag wordt gemaakt van art. 1382-1383-1384 B.W., waarbij de rechtsgrond van art. 1384 B.W. evenwel niet op relevante wijze wordt ontwikkeld;

Dat art. 29bis, § 1, W.A.M., zonder vereist foutbewijs, voorziet in een vergoedingsplicht voor de lichamelijke schade met aankleven door de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, bestuurder of houder van een motorrijtuig dat bij een verkeersongeval is betrokken, van alle schade veroorzaakt aan elk slachtoffer of zijn rechthebbenden en voortvloeiend uit lichamelijke letsels of overlijden;

Dat voornoemde bepaling door eisers te dezen wordt ingeroepen in samenhang met art. 8 W.A.M.-wet dat bepaalt: «Geen snelheid-, regelmatigheids- of behendigheidsrit of -wedstrijd voor motorrijtuigen mag worden georganiseerd, dan met schriftelijke toestemming van een door de Koning aan te wijzen overheid, die moet vaststellen of de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatoren en van de in art. 3, § 1, bedoelde personen gedekt is door een bijzondere verzekering die aan de bepalingen van deze wet voldoet ... Alleen voor snelheidsritten en -wedstrijden kunnen de schade aan bestuurders en andere inzittenden van de eraan deelnemende motorrijtuigen en schade aan die motorrijtuigen zelf van de bijzondere verzekering worden uitgesloten»;

Dat op hun verzoek aan eisers werd medegedeeld door de gouverneur van de provincie Antwerpen dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de inrichters, van iedere eigenaar, houder en bestuurder van de motorrijtuigen was gedekt overeenkomstig de W.A.M.-wet, waarbij kopie van het verzekeringsattest ter informatie werd medegedeeld;

Dat eisers nog verwijzen naar art. 22, § 2, W.A.M.-wet waarin wordt bepaald: «Hij die snelheids-, regelmatigheids- of behendigheidsritten organiseert of eraan deelneemt, zonder dat hij gedekt is door de in art. 8 bedoelde bijzondere verzekering, wordt gestraft met de straffen gesteld in § 1, eerste lid»;

Dat beide eisers *hic et nunc* een voorafgaande medische onderzoeksmaatregel vorderen en voorts reeds de toekenning van provisies, gerechtvaardigd als volgt, onverminderd de vergoedende en gerechtelijke interessen, alle gedingkosten en de bij dagvaarding gevraagde voorlopige uitvoerbaarheid bij voorraad van het tussen te komen vonnis.

1. Eiser Van C.

Overwegende dat eiser een provisionele schadevergoeding vordert van: 444.340 fr., waarvan 44.340 fr. wordt aangehouden door medische uitgaven- en kostenstaten, steeds ten provisionele titel.

...

2. Eiser M.

Overwegende dat tweede eiser een provisionele schadevergoeding vordert van: 500.000 fr., moreel – materieel vermengd, waarvan een som van 132.756 fr. aan medische uitgaven en ziekenhuisrekeningen nu reeds materieel aantoonbaar zou zijn.

...

C. In rechte

1. Bevoegdheid

Overwegende dat verwerende partijen in rechte de bevoegdheid *ratione materiae* van deze geadieerde Politie-rechtbank *in limine litis* betwisten;

Dat zij hierbij evenwel bepaalde begrippen verwarren en ook de bevoegdheid van de Politie-rechtbank op strafrechtelijk en op burgerlijk gebied op irrelevante wijze vermengen;

Dat allereerst en volledigheidshalve reeds kan worden opgemerkt dat de Politie-rechtbank als penale rechtsinstantie slechts volstrekte bevoegdheid bezit overeenkomstig de wettelijke bepalingen dienaangaande, waarop *hic et nunc* niet verder moet worden ingegaan, maar in verband waarmee kan worden aangestipt dat zij bv. geen enkele bevoegdheid bezit om kennis te nemen op strafgebied van opzettelijke gewelddelicten (...);

Dat geen tekstargumenten kunnen worden geput uit de arbeidsongevallenwetgeving noch uit de omschrijving van het begrip «verkeersongeval» op een openbare plaats, zoals verwoord in de wet van 10 februari 1975 (houdende goedkeuring van het Verdrag van 's Gravenhage van 4 mei 1971 inzake verkeersongevallen op de weg, B.S., 7 mei 1975), buiten context geciteerd;

Dat de namens verweerders aangevoerde rechtspraak onder deze hoofding ofwel voorbijgestreefd is ofwel *in casu* illustratieve waarde mist;

Dat de parlementaire voorbereidingsstukken die hebben geleid tot de wetwijziging, onder meer houdende het nieuwe art. 601bis Ger. W., nochtans van meetaf aan voldoende duidelijk hebben gesteld dat de – weliswaar exclusieve – bevoegdheid van de «nieuwe» politierechtbanken zeer ruim dient te worden geïnterpreteerd, wat perfect overeenstemt met de ratio en de bekommernis van de toenmalige wetgever;

Dat inmiddels reeds diverse bevoegdheidsproblemen in deze zin werden beslecht, in verband waarmee kan worden verwezen o.m. naar de – volgens deze Rechtbank overigens van meetaf aan ten onrechte opgeworpen – problematiek van bevoegdheid in verband met regresvorderingen.

Overwegende dat overeenkomstig art. 601bis Ger. W. de politierechtbank kennis neemt, ongeacht het bedrag, van alle vorderingen tot vergoeding van schade ontstaan uit een verkeersongeval, zelfs indien het zich heeft voorgedaan op een plaats die niet toegankelijk is voor het publiek;

Dat de politierechtbank derhalve zeker bevoegd is voor ongevallen op een plaats, toegankelijk voor het publiek, zoals te dezen, waar de aanrijding gebeurde achter de dubbele omheining en buiten de afgesloten omloop, op een plaats waar het publiek toegelaten is en waar de Wegcode naar analogie van toepassing is (Cass., 14 september 1978, Arr. Cass., 1978-79, 44);

Dat het begrip «verkeersongeval», zoals reeds overwogen, ruim moet worden geïnterpreteerd en de begrippen «verkeer» en «verkeerssituatie» *lato sensu* moeten worden opgevat (cfr. de parlementaire voorbereidingsstukken, o.m.: *Parl. St.*, Senaat, 1991-92, nr. 209/2, p. 123);

Dat de gewijzigde W.A.M.-wet een in principe foutloze vergoedingsplicht invoert voor alle schade, voortvloeiend uit lichamelijke letsels of het overlijden, opgelopen bij een verkeersongeval waarbij een motorrijtuig is betrokken, ten laste van de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van het betrokken motorrijtuig, de zogenaamde «onverschoonbare fout» niet te na gesproken (cfr. *infra*);

Dat in verband met motorsportactiviteiten (art. 8 W.A.M.: zie *supra*) een verzekeringsplicht is opgelegd tot dekking van de civielrechtelijke aansprakelijkheid van organisatoren en piloten, waarbij alleen de schade aan bestuurders en deelnemers aan de eigenlijke wedstrijd wordt uitgesloten; dat een en ander ten overvloede duidt op een ruime interpretatie van het begrip «verkeersongeval en -situatie»;

Dat, in zoverre de strafrechtelijke bevoegdheid van de politierechtbank wordt ter sprake gebracht, alleszins moet worden opgemerkt dat strafrechtelijke vervolgingen – en de hieruit voortvloeiende civielrechtelijke implicaties – die hun oorsprong vinden in een ongeval tijdens een wedstrijd met motorrijtuigen op een gesloten maar voor het publiek toegankelijk racecircuit onder de bevoegdheid van de politierechtbank vallen (Cass., 20 oktober 1998, *R.G.A.R.*, nr. 13.252);

Dat de opgeworpen onbevoegdheid, met verzoek tot verzending van de zaak naar de Rechtbank van Eerste Aanleg (overigens zonder territoriale specificatie), geenszins kan worden bijgevalen.

Overwegende dat deze Rechtbank dan ook bevoegd is om van de thans voorgebrachte zaak kennis te nemen.

Overwegende dat overigens door niemand meer ernstig wordt betwist dat de politierechtbank, zitting houdende als burgerlijke rechtbank, bevoegd is om kennis te nemen van de vordering op grond van art. 29bis W.A.M.-wet (zie R. Verstraeten: «Actuele knelpunten en ontwikkelingen omtrent de burgerlijke vordering uit een misdrijf», in Traest en De Nauw (red.), *Verslagboek postuniversitaire cyclus W. Delva 1997-98*, p. 42, nr. 46).

2. Ontvankelijkheid

...

3. Bewijs in feite

Overwegende dat verwerende partijen, na aldus tevergeefs de onbevoegdheid van de geadieerde Rechtbank te hebben opgeworpen, de – subsidiair, theoretisch ontvankelijke – vorderingen volledig qua gegrondheid betwisten, allereerst wegens onvoldoende bewijs in feite, waarbij verwerende partijen zelfs *hic et nunc* nog menen te kunnen betwijfelen of kwestieuze schadegevallen daadwerkelijk hebben plaatsgevonden.

Overwegende dat de twee schadegevallen alleszins zo spoedig als mogelijk via de aangewezen weg werden aangegeven aan de verzekeringsbemiddelaar van verweerster B.L.M., waarvan de ontvangst werd bevestigd;

Dat de feitelijke toedracht, zoals thans namens eisers aangevoerd, nooit ernstig *in tempore opportuno* in vraag werd gesteld, terwijl integendeel zelfs gewag werd gemaakt van een in het vooruitzicht gestelde schaderegeling;

Dat de tijdige en gedetailleerde verklaringen van beide eisers, gelezen in samenhang met de andere verstrekte feitelijke gegevens en de vastgelegde gevolgen, geloofwaardig voorkomen en bovendien worden bevestigd in een relaas, twee dagen *post factum*, in het ledenblad van verweerster B.L.M. «Motorgazet», waarin o.m. werd gesteld dat de motor van de piloot S. in het publiek terecht kwam en nog twee piloten achter de omheining te voet kwetste;

Dat bovendien en vooral in verband met deze schadegevallen reeds provisies werden aangeboden en betaald (cfr. *supra*), waaruit wel kan worden afgeleid dat verweerders in hun gezegde hoedanigheden de schadegevallen en de feitelijke omstandigheden van dien te gelegener tijd hebben aanvaard, waarop thans niet kan worden teruggekomen;

Dat het subsidiair gedane bewijsaanbod met getuigen dan ook overbodig voorkomt.

Overwegende dat aldus naar genoegen van recht vaststaat dat op gezegde plaats en tijd huidige eisers het slachtoffer werden van een aanrijding, als toeschouwers te voet achter een dubbele omheining, in de door hen geschetste concrete feitelijke omstandigheden.

Dat, bij gebreke aan verdere schaderegelingen, eisers op legitieme wijze de bevoegde Rechtbank hebben geadieerd.

4. Ten gronde

a) Gemeenrechtelijke aansprakelijkheid

Overwegende dat de gemeenrechtelijke aansprakelijkheid op grond van art. 1382-1383-1384 B.W., van verweerster B.L.M. als organisator en van verweerder S. als piloot wordt gedekt door een specifieke verzekeringspolis, aangeboden door verweerster, de N.V. A., overigens de enige verzekeraar van dergelijke sportongevallen;

Dat, waar nodig, overeenkomstig het gemene recht zowel fout, schade als het oorzakelijk verband hiertussen naar genoegen van recht moet worden bewezen.

Overwegende dat, wat betreft het begrip «fout» in de buitencontractuele aansprakelijkheid, er kan worden op gewezen dat het enige feit aan een ander schade te veroorzaken, op zichzelf niet per se een fout uitmaakt;

Dat het causaal verband tussen een feit en een schade in principe de fout *in se* niet bewijst;

Dat de fout kan bestaan uit de overtreding van een wettelijke of reglementaire norm, dan wel van de algemene zorgvuldigheidsnorm;

Dat het enkele feit een wettelijke of reglementaire norm te miskennen echter wel een fout uitmaakt, zonder dat zelfs dient te worden onderzocht of een normaal voorzichtig persoon, geplaatst in dezelfde omstandigheden, op dezelfde wijze gehandeld zou hebben (Luik, 17 maart 1999, *T.B.B.R.*, 2000, 564);

Dat volledigheidshalve reeds kan worden opgemerkt dat te dezen de voorzichtigheidsnorm van art. 1382-1383 B.W. aan de orde is, terwijl de rechtsgrond van art. 1384 B.W. niet dienend is ter beoordeling, omdat er geen sprake is van enig gebrek in de zaak, wat betreft de inrichter, en de betrokken piloot bestuurder was van zijn motorvoertuig.

1° De V.Z.W. B.L.M.

Overwegende dat het verweer van deze inrichter van de organisatie – onder meer stellende dat het te dezen geen resultaatsverbintenis betreft – in wezen hierop neerkomt dat er nagenoeg nooit de aansprakelijkheid van de betrokkene ex art. 1382-1383 B.W. in het gedrang kan worden gebracht;

Dat de verzekeringsproblematiek van dergelijke evenementen verhoudingsgewijze recent is en niet zonder belang, gelet op de tijdens de laatste decennia – zoals algemeen geweten – meer voorkomende schadegevallen, waarbij het publiek betrokken is (en die gelukkig niet alle zo spectaculair en omvangrijk qua gevolgen zijn als bv. het dramatische ongeval tijdens de 24 uren van Le Mans in 1955 toen een racewagen Mercedes in het publiek raakte en meer dan tachtig slachtoffers veroorzaakte, waarop vernoemd merk zich voor vele jaren uit de competitie heeft teruggetrokken);

Dat, bij wijze van parenthesis, zou kunnen worden gewezen op de eerder recentelijk ontstane polemiek in verband met de organisatie van rally's buiten gesloten circuit, waarbij de laatste jaren diverse slachtoffers te betreuren vielen;

Dat aannemelijk is dat de B.A.-verzekering van een dergelijke organisatie een ernstig – en voor de verzekeraar wellicht niet evident interessant – risico behelst, wat echter geen afbreuk doet aan de verzekerbareheid (vgl. *mutadis mutandis*, de B.A.-verzekering inzake georganiseerde jachtpartijen) en het verzekeringstechnische gemene recht, toepasselijk op schadegevallen.

Overwegende dat de *in casu* en *in concreto* doorbroken dubbele omheining volgens eisers slechts bestond uit twee wit-rood-gestreepte plastic linten op een tweetal meter van elkaar, zonder verdere afbakening door bv. stobalen of autobanden, wat door verweerster thans in twijfel wordt getrokken;

Dat het ongevalsmechanisme, de dynamiek en de gevolgen van het gebeuren op zichzelf evenwel duiden op een volstrekt ontoereikende bescherming van toeschouwers;

Dat eisers overigens verwijzen naar een bericht in het B.L.M.-blad van februari 1998 met hierin – *post factum* en niet van tevoren ter kennis gebracht – een soort exonertieclausule ten behoeve van verweerster, waarin wordt gewezen op de eigen aansprakelijkheid van toeschouwers in een verboden zone, met specificatie dat zij verplicht zijn plaats te nemen achter de dubbele afsluitingen of de nadarhekken, wat ook van toepassing is op piloten die op dat ogenblik niet deelnemen aan de wedstrijd;

Dat nergens blijkt dat beide eisers zelf zich in een verboden zone bevonden op het moment van het ongeval, dat *in concreto* slechts mogelijk was doordat de omloop onvoldoende beveiligd was, bv. door obstakels, voldoende van aard om een slippend voertuig enigszins op te vangen, hoewel dit uiteraard niet onderstelt dat de omloop door een volwaardige muur omgeven zou worden;

Dat een en ander in alle redelijkheid dient te worden geapprecieerd, waarbij *in concreto* alleszins wordt in aanmerking genomen dat de inrichtende organisatie, verweerster B.L.M., een fout heeft begaan door het nalaten van afdoende veiligheidsmaatregelen om dergelijke ernstige schadegevallen minstens te kunnen voorkomen, wat hier zeker causaliteit vertoont met het gebeuren en de schadelijke gevolgen hiervan.

Overwegende dat de door eisers ondertekende afstandsverklaring, waarnaar verweerders met veel nadruk verwijzen, ter ontlasting van hun gemeenschappelijke aansprakelijkheid, *in casu* niet van toepassing is, omdat een dergelijke exonertie enkel bedoeld was voor eigenlijke deelnemers aan de wedstrijd, in de mate dat zijzelf daadwerkelijk aan een wedstrijd deelnamen, terwijl hier voldoende is gebleken dat huidige eisers – na hun deelname als bestuurders in een vorige reeks – als voetgangers, deel uitmakende van het publiek, werden aangereden.

Overwegende ten slotte dat het subsidiair gesuggereerde vage bewijsaanbod namens verweerders, in verband met de veiligheidsmaatregelen bij kwetsieuze wedstrijd, niet afdoende voorkomt.

2° De piloot S.

Overwegende dat deze verweerder als deelnemende piloot eveneens duidelijk een fout heeft begaan in de zin van art. 1382 B.W., in oorzakelijk verband met de besproken schadegevallen;

Dat hij duidelijk het wedstrijdreglement heeft overtreden, waarin onder meer art. 51 uitdrukkelijk bepaalt dat de deelnemende piloot de rijstrook naar eigen goeddunken mag benutten, voor zover dit geen gevaar oplevert voor zichzelf, andere deelnemers en het publiek, wat ook geldt voor de rijwijze van de piloot;

Dat verweerder S. aldus reeds wegens deze reglementaire inbreuk een fout beging in de bedoelde wettelijke zin (cfr. Luik, 17 maart 1999, *T.B.B.R.*, 2000, 564);

Dat deze foutieve rijwijze manifest causaliteit vertoont met de gebeurde schadegevallen;

Dat ten overvloede nog wordt verwezen naar het bijgebrachte persverslag, waaruit blijkt dat 401 motorcrossers deelnamen aan kwetsieuze wedstrijd en dat alleen de bestuurder S. met zijn motor in het publiek terecht kwam en hierbij toeschouwers verwondde, wat zijn foutieve rijwijze nog bijkomend illustreert.

3° Risicoaanvaarding

Overwegende dat verweerders, subsidiair, van oordeel zijn dat huidige eisers een risico hebben aanvaard, met alle weerslag van dien op de thans door hen gestelde vorderingen;

Dat in dit verband zij beklemtoont dat eisers op het moment van de feiten geen deelnemers waren, maar enkel toeschouwers, die als zodanig geen risico aanvaardden door hun loutere aanwezigheid op de daartoe bestemde plaatsen aan het circuit;

Dat de namens verweerders bijgebrachte casuïstiek ten spijt, een aanvaarding van risico – in verband met een *in se* niet ongevaarlijke sport, eventueel als toeschouwer – alleszins het bewijs vergt, naar genoegen van recht, van een foutieve handelwijze van het aanspraak makende slachtoffer zelf;

Dat *in casu* en *in concreto* geen enkel bewijs voorligt van een onvoorzichtige houding of onverantwoord gedrag, vertoond door eisers zelf, zodat geen risico-aanvaarding kan worden ingeroepen ten opzichte van de beide slachtoffers.

b) Art. 29bis W.A.M.-wet

1° Toepasselijkheid te dezen

Overwegende dat krachtens het vigerende art. 29bis, § 1, W.A.M.-wet alle schade – met uitzondering van de stoffelijke schade – veroorzaakt aan elk slachtoffer of zijn rechthebbenden en voortvloeiend uit lichamelijke letsels of overlijden, berokkend bij een ongeval waarbij een motorrijtuig is betrokken, wordt vergoed door de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van het motorrijtuig overeenkomstig deze wet (waarbij het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds, de Staat of andere in art. 10 W.A.M.-wet bedoelde instellingen, eigen verzekeraar, in voorkomend geval gelijk te stellen zijn met de gehouden verzekeraar);

Dat inzake de vergoedingsgerechtigde slachtoffers een wettelijke uitsluiting geldt volgens welke de bestuurder van het betrokken motorrijtuig en zijn rechthebbenden zich niet kunnen beroepen op deze regeling (art. 29bis, § 2, W.A.M.-wet, terwijl voorts het slachtoffer, ouder dan veertien jaar, dat zich schuldig heeft gemaakt aan een onverschoonbare fout die de enige oorzaak is van het ongeval, van vergoeding kan worden uitgesloten (art. 29bis, § 1, vijfde tot zevende lid, W.A.M.-wet), wat meteen het enige foutelement vormt in deze voor het overige in principe foutloze vergoedingsregeling;

Dat de theoretische discussie omtrent de toepasselijkheid te dezen van art. 29bis W.A.M.-wet slechts volledigheidshalve wordt beantwoord, aangezien de verplichtingen krachtens het gemene recht reeds rusten op de betrokken verzekeraar (cfr. *supra* en *infra*), zodat deze discussie eerder van academische dan wel van praktische aard is; dat in dit verband andermaal wordt verwezen naar art. 8 W.A.M.-wet en de specifieke verzekering conform de richtlijnen van de gouverneur (cfr. eveneens *supra*).

Overwegende dat de theoretische vraag kan worden gesteld of dergelijke ongevallen tijdens wedstrijden met motorrijtuigen kunnen worden beschouwd als verkeersongevallen in de zin van art. 29bis W.A.M.-wet, omdat in het algemeen art. 4, § 2, W.A.M.-wet in de mogelijkheid voorziet om de daaruit voortvloeiende schade van de verzekering uit te sluiten;

Dat deze uitsluitingsmogelijkheid haar bestaansreden vindt in art. 8, 4°, K.B. van 14 december 1992 inzake de Modelovereenkomst die de organisatie van dergelijke wedstrijden onderwerpen aan een toelating van de provinciegouverneur, die moet vaststellen of er een bijzondere verzekering werd gesloten conform de W.A.M.-bepalingen;

Dat deze bijzondere verzekering – in voorkomend geval – enkel dekking dient te verlenen voor schade veroorzaakt door motorrijtuigen tijdens de eigenlijke deelname aan de wedstrijden en niet voor schade veroorzaakt vóór, met het oog op of na een wedstrijd, die ten laste blijft van de W.A.M.-verzekeraar (Cass., 5 december 1991, *R.W.*, 1991-92, 1061);

Dat uit art. 4, § 2, W.A.M.-wet eveneens volgt dat de W.A.M.-verzekeraar van het voertuig ten aanzien van de slachtoffers enkel geëxonerend is wanneer de wedstrijd werd toegelaten van overheidswege, terwijl, indien zulks niet het geval is, deze verzekeraar gehouden blijft tegenover de slachtoffers (met dien verstande dat hij regres kan instellen ex art. 25, 3°, a modelpolis);

Dat, wanneer daarentegen wel toelating werd verleend, maar zonder dat een speciale verzekering werd afgesloten,

desgevallend het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds gehouden zal zijn tot tussenkomst;

Dat aangezien art. 29bis integraal deel uitmaakt van de W.A.M.-wetgeving, in theorie kan worden gesteld dat de slachtoffers van een ongeval dat heeft plaatsgevonden tijdens een dergelijke wedstrijd – zoals *in casu* – vergoed zullen worden hetzij door de verzekeraar bij wie een bijzondere verzekering werd afgesloten (wanneer toelating door de overheid werd gegeven), hetzij door de W.A.M.-verzekeraar van het betrokken voertuig (wanneer er geen overheids-toelating was), in onderhavig geval evenwel een en dezelfde verzekeraar betreffende, hetzij door het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds (wanneer er toelating was maar geen bijzondere verzekering was), dit slechts volledigheidshalve, gezien ook de afwezigheid van uitsluiting en de bovendien specifiek afgesloten verzekering bij dezelfde verzekeraar.

Overwegende dat verweerders ten onrechte – en nutteloos – betogen dat art. 29bis W.A.M.-wet te dezen niet toepasselijk zou kunnen zijn, bij gebreke aan een verkeersongeval in de bedoelde zin, meer bepaald een verkeerssituatie, daar de verzekeraar in het raam van de W.A.M.-verzekering slechts dekking dient te verlenen indien de schadeveroorzaking verband houdt met deelneming van het motorrijtuig aan het verkeer;

Dat het begrip «verkeer» in het Wegverkeersreglement en ook in de context van art. 29bis W.A.M.-wet ruim moet worden geïnterpreteerd, zodat ook ongevallen overkomen in het raam van dergelijke wedstrijden zich binnen de vereiste verkeerscontext situeren;

Dat in dit verband kan worden vermeld dat het Benelux-Gerechtshof in het raam van het onderscheid tussen de verzekering B.A.-uitbating en B.A.-auto heeft beslist dat de omstandigheid dat de schade is veroorzaakt door een motorrijtuig dat niet of niet alleen is ingericht voor het verplaatsen van personen of goederen over wegen, maar uitsluitend of mede om te dienen als werktuig voor andere verrichtingen dan het bewerkstelligen van zodanig vervoer, niet belet dat het motorrijtuig op dat moment deelnam aan het verkeer (Benelux-Gerechtshof, 23 oktober 1984, *R.W.*, 1984-85, 1009; Cass., 12 juni 1989, *R.W.*, 1989-90, 229; Benelux-Gerechtshof, 10 december 1990, *R.W.*, 1990-91, 1048);

Dat de omstandigheid dat motorwedstrijden vaak plaatsgrijpen op een gesloten circuit of privé-terreinen, de toepassing van art. 29bis W.A.M.-wet niet belet, gelet op de bepalingen van het modelcontract en de terminologie van art. 601bis Ger. W.;

Dat ook naar de arresten van het Arbitragehof van 21 maart 1995 en 7 juli 1998 in deze context kan worden verwezen.

Overwegende dat eisers dientengevolge kunnen worden bijgevallen in zoverre zij stellen dat het *in casu* een verkeerssituatie (*lato sensu*) betrof, met betrokkenheid van een motorvoertuig (kwestieuze crossmotor) die lichamelijk letsel heeft veroorzaakt terwijl ten laste van de slachtoffers geen onverschoonbare fout – een daad van bewuste roekeloosheid in de bedoelde wettelijke zin –, waardoor het ongeval uitsluitend werd veroorzaakt, blijkt.

2° De N.V. A.

Overwegende dat, gelet op het bovenstaande, verweerster als betrokken verzekeraar, *in casu* als W.A.M.-verzekeraar

gehouden is tot vergoeding van de door eisers gevorderde lichamelijke schade met aankleven;

Dat onverminderd wat reeds werd overwogen, de mogelijke toepasselijkheid van art. 29bis W.A.M.-wet, dwingend recht dat de openbare orde raakt, de reeds besproken afstandsverklaring (cfr. *supra*, overigens niet geldend voor buiten het circuit) rechtsgeldigheid ontnemt;

Dat de voorzieningen in de collectieve ongevallenpolis voor de piloten geen afbreuk doen aan de gegrondheid van de vorderingen, zoals thans gesteld ten laste van de betrokken verzekeraar.

...

BOEKEN

J. VAN DE VELDE, *Timesharing van onroerend goed*, Antwerpen, Intersentia, 2000, 944 p.

Het aantal artikelen, dat wereldwijd over timesharing wordt gepubliceerd, is bijna niet te overzien. In Europa is die stroom nog aangezwollen ingevolge de implementatie van de EU-richtlijn timesharing van 26 oktober 1994 in het nationale recht van de lidstaten (voor België: zie o.a. Timmermans, R. en Schenk, G. «De implementatie van de Timesharingrichtlijn in het Belgische recht», *T. App.*, 1999/3, p. 1 e.v.; Meinertzhagen-Limpens, A., «L'acquisition d'un droit d'utilisation d'immeubles à temps partage», *J.T.*, 1999, 797; Willockx, J., «Timesharing. Een droomvakantie of een nachtmerrie?», *Notarius*, februari 2000, 24 e.v.; De Coninck, H., «Timesharing», in *Recente wetswijzigingen inzake handelspraktijken*, Kluwer, 2000, p. 155 e.v.).

Van de hand van Jacqueline Van De Velde verschijnt thans een lijvig handboek over timesharing onder de titel «Timesharing van onroerend goed, een rechtsvergelijkende en rechtseconomische analyse».

Dat de auteur in deze materie aan de Gentse Rijksuniversiteit gepromoveerd is, wekt geen verwondering, daar zij voordien reeds in deze materie beslagen was (zie onder meer: J. Van De Velde, *Time-sharing: Oude wijn in nieuwe zakken of primeur?*, in *Oude en nieuwe rechtsfiguren*, Kluwer, 1990, 89 e.v.; J. Van De Velde, «Timesharing van onroerend goed, in Het Onroerend Goed in de Praktijk, Kluwer, losbl. I.H.12).

Met haar promotor, Boudewijn Bouckaert, ben ik het eens dat Jacqueline Van De Velde een grootse prestatie heeft neergezet met een rechtsvergelijkende studie waarin timesharing niet alleen klassiek juridisch, maar ook rechtseconomisch onderzocht wordt. Toch passen enkele kritische kanttekeningen.

De rechten van de deeltijdgebruikers worden wereldwijd in drie rechtsvormen verpakt, namelijk de zaken-, de verbintenissen- of de vennootschapsrechtelijke (Martinek, M., «Des Teilzeiteigentum an Immobilien in der Europäischen Union», in *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 1994, 480).

In sommige landen echter wordt de bestaanbaarheid van zakenrechtelijke aanspraken hardnekkig bestreden. Gesteld wordt dat het verblijf in een timesharing van een zo korte duur is, dat er van eigendom in de strikte betekenis van het woord geen sprake kan zijn (Frank, E.E., «Nouveaux développements en matière de jouissance à temps partiel des immeubles», *Administrer*, februari 1996, nr. I).

Daarnaast verspillt de doctrine veel energie aan het onderzoek van de comptabiliteit tussen een op een zakenrechtelijke voet gesteunde timesharing en de guillotine van het fameuze art. 815 B.W. volgens welk niemand genoodzaakt kan worden in onverdeeldheid te blijven. De discussie lijkt artificieel, omdat de rechtspositie van de deeltijdgerechtigde precies rust op een vooraf gesloten overeenkomst, waarin de rechten van iedere gebruiker op een eenheid in de tijd nauwkeurig afgebakend zijn en brengen dat de ene gebruiker de andere niet in de weg kan staan, zodat scheiding en deling niet terzake zijn. Tegen de achtergrond van deze gecompliceerde juridische strijd moet de consument zijn weg vinden.

De auteur behoeft één inleidend hoofdstuk («Wat is timesharing», p. 11 tot 92) en één algemeen hoofdstuk («Juridische analyse van timesharing», p. 93 tot 119) om de te behandelen materie uit de doeken te doen, wat overtrokken is; met promotor Bouckaert kan worden aangestipt dat men verplicht wordt heel wat «time» te «sharen» om de materie door te nemen.

Een tweede valkuil, die een rechtsvergelijkend onderzoek moet nemen, is het enorme aanbod van timesharing-goederen. Ruw geschat worden in ruim tachtig landen timeshares aan de man gebracht. Wil een rechtsvergelijkend onderzoek enig resultaat opleveren, dan moet men noodzakelijkerwijze een selectie maken.

In Nederland verscheen in de reeks «Ars Notariatus» in 1993 reeds een rechtsvergelijkende studie over timesharing van de hand van R.J.A. Arduin (*Timesharing. Timesharing van onroerend goed vergeleken*, Deventer, Kluwer, 1993). Door de auteur werd het onderzoek beperkt tot de stelsels van Frankrijk, de V.S., België, Spanje, Portugal, Griekenland, het Verenigd Koninkrijk, Bermuda en Nederland.

Van De Velde volgt eenzelfde route en limiteert het onderzoek tot België, Spanje, Portugal, Malta, Italië, Nederland, Duitsland, V.S. en Griekenland, maar hanteert een ander kompas, namelijk de tweedeling tussen de zakelijke (hoofdstuk 3) en de persoonlijke (hoofdstuk 4) rechten (vgl. in dezelfde zin A. Meinertzhagen-Limpens, «Timesharing en droit comparé», in *Les copropriétés*, Brussel, Bruylant, 1999, 271-295). De lezing wordt echter bemoeilijkt, omdat het aanbod in de onderzochte landen gedeeltelijk in hoofdstuk 3 (zakelijke rechten) en gedeeltelijk in hoofdstuk 4 (persoonlijke of vorderingsrechten) wordt besproken. Een persoon bijvoorbeeld die voor de aanschaf van een timeshare zijn oog laat vallen op Spanje, moet zich zowel in hoofdstuk 3 (p. 198, 201, 222, 233, 257) als in hoofdstuk 4 (p. 291) bevragen om de toegepaste stelsels te kennen. Deze vorm van consultatie is complex.

Voorts komt het voor dat de situering van de Belgische projecten van timesharing te beknopt is. Het wordt onvoldoende duidelijk gemaakt dat op de Belgische markt van vakantievastgoed de meeste projecten aan de kust of in de Ardennen onder het gewone regime van appartements-eigendom worden aangeboden, zowel in de vorm van woonflatgebouwen (sowieso aan de kust, maar ook in Wallonië) als in de vorm van vakantiehuisjes, onverlet het massale gebruik van het bijzondere regime van weekendverblijfparken (vgl. Timmermans, R., «Weekendverblijfparken onder het toepassingsgebied van de appartementswet», *T. App.*, 2000, 3, p. 15 e.v.).

De Belgische tak van het timesharing zag pas het licht toen de gewone vakantie-woonflats tijdens de crisis van de zeventiger jaren geen afnemers meer vonden. De eerste splitsingsakte m.b.t. timesharing dateert van 5 november 1970 en werd geënt op het beperkte zakelijke recht «mede-eigendom» (dit complex is inmiddels geëvolueerd van zuivere pluri-eigendom naar een combinatie van appartements-eigendom én pluri-eigendom, zodat de «co's» en de «pluri's» naast mekaar leven), gevolgd door een project waarin met een gebruiksrecht geëxperimenteerd; thans mag het erfpachtrecht zich in enige belangstelling verheugen. Ten slotte zijn enkele buitenlandse investeerders in België in de sector actief en hebben sommigen ook het club-lidmaatschap geïntroduceerd. Al bij al blijft het aanbod in timesharing in België marginaal, maar is de juridische verpakking des te meer heterogeen.

Van De Velde ontwikkelt in haar onderzoek naast en na de juridische ook de rechtseconomische analyse van timesharing (hoofdstuk 6). De vraag is of de omgekeerde volgorde niet beter ware geweest, omdat het gewrongen *juridisch* statuut van timesharing precies wortel heeft geschoten in de malaise bij de verkoop van grote bouwprojecten, maar voor dit derivaat van eigendom niet dadelijk een plaats werd gevonden in het gesloten stelsel van zakelijke rechten (het zogenaamde «numerus clausus»-beginsel). Bouwpromotoren, die hun flats aan de straatstenen niet kwijtgeraakten, lagen bovendien ongewild zelf aan de basis van de *economisch* kwalijke reputatie van timesharing. Door de omvorming van woonflats tot hotelflats hoopten zij tegen een lagere prijs per eenheid een hoge aantal kopers voor de hele flat te vinden en zo-doende nog betere zaken te doen. Doordat er echter tot 52 «eigenaars» voor één flat gevonden moesten worden, diende alle energie in de verkoop en de rondleiding ter plekke van de eenheden te worden gestopt, zodat de kosten van het project de pan uitrezen. Precies het in rook opgaan van de enorme marketing- en reclame-budgetten na de afbouw verklaart waarom bij herverkoop van een eenheid de koopprijs naar beneden tuimelt en timesharing ogenschijnlijk geen al te best rendement (= reputatie) geniet.

Naast een speciale zakenrechtelijke regeling, moest derhalve ook een bijzondere bescherming van de (vaak naïeve) consument worden bedacht. Van De Velde besteedt veel ruimte aan de juridische regulering van de informatieverstrekking ten behoeve van de consument. (hoofdstuk 6, p. 473 tot 581). Heel moet daarbij wel bedenken dat de Europese regelgever in hoofdzaak **pre-** maar weinig **post**contractuele bescherming georganiseerd heeft, terwijl juist hier de knoop ligt. Timesharereloten zijn immers doorgaans op zichzelf staande complexen die intensief beheer en onderhoud vergen; weinig of niet onderhouden constructies takelen snel af.

Wat de deeltijdgerechtigde bezighoudt, is niet zozeer de juridische onderbouw van zijn (kleine) investering, maar de effectieve beschikbaarheid van de diensten wanneer hij aan de beurt is en zijn verblijf consumeert; valt het service-element weg, dan verliest het complex veel van zijn aantrekkingskracht. Aan deze factor besteedt Van De Velde m.i. te weinig aandacht. Zo ging bijvoorbeeld de beheerder van een op 22 augustus 1991 opgericht timesharecomplex failliet. De timeshare-holders hadden in 1992 onder het stelsel van erfpacht een cyclisch gebruiksrecht verworven voor een duur van 99 jaar. Door het faillissement van de exploitant werd de uitoefening van dit langdurige recht uiterst hypothetisch; bovendien ontbrak een bestendig verband tussen de deeltijdgerechtigden om een ordentelijke algemene vergadering van de periode-eigenaars samen te roepen en snelle beslissingen te nemen; hiervoor een gepaste oplossing aanreiken is, in tegenstelling met zuiver dogmatisch onderzoek, wellicht de belangrijkste uitdaging.

Dit leidt tot het wezen van timesharing, namelijk de controle op en de plichten van de beheerder. Wat het versnipperde geheel van deeltijdgerechtigden behoeft, is een exploitant in wie zij vertrouwen (trust) kunnen stellen en met wie zij een bestendige fiduciaire verhouding bij wijze van beheer, zeg maar een «trustverhouding», moeten ontwikkelen.

Ook Van De Velde onderzoekt op bondige wijze in hoofdstuk 5 (rechten die niet thuishoren bij de zakelijke of bij de persoonlijke rechten – gecombineerde rechten) of de trustfiguur bruikbaar is voor timesharing, maar zij laat de kans liggen om dieper te graven, omdat «trust in het Belgisch recht nog steeds onmogelijk is» (p. 458, nr. 684). Dit contrasteert met het toenemende enthousiasme in de Belgische doctrine voor trust (Herbotts, J.H., «Pleidooi voor de invoering in België van het fiduciaire contract naar het trustnabootsende Franse model», *R.W.*, 1993-94, 313 e.v.; Herbotts, J. en Philippe, D., *De Trust en de fiduciaire overeenkomst. Praktische implicaties*, Brussel, Bruylant, 1997; Storme, M.E., «Van trust gespeend? Trust en fiduciaire figuren in het Belgisch privaatrecht», *T.P.R.*, 1998, 703 e.v.; De Raedt, S. en Traest, M., *Trust en Privaat vermogensbeheer*, Antwerpen, Maklu, 2000).

Timesharing biedt wel degelijk de opportuniteit om met de trust of een equivalent te experimenteren en de terzake geldende regelen van de *common law* binnen te loodsen in de *civil law* (zie voor zo'n geslaagd huwelijk: Anthony, K.D., «Approaches to the common law trust in codified mixed jurisdictions», in *Droit sans frontières, Essays in honour of L. Neville Brown*, Birmingham, 1991, p. 53 e.v., die de Amerikaanse staat Louisiana, Quebec, Sante Lucia en de Seychellen, alle gebaseerd op *civil law*, bij zijn onderzoek betreft). Zo moet het mogelijk worden geacht het volledige deeltijdgebouw ten name van een vereniging met rechtspersoonlijkheid te stellen. Deze vereniging, die de juridische eigenaar is (de trustee), geeft op haar beurt certificaten uit met betrekking tot de eenheden aan elke certificaathouder, de economische eigenaar (de beneficiary), het recht verlenen op het dienovereenkomstige exclusieve gebruik van een eenheid gedurende een bepaalde periode. Wenst de certificaathouder van het deeltijdgebruik af te zien, dan kan hij zijn certificaat overdragen. Het beheer over het complex wordt door de juridisch eigenaar aan een ander rechtspersoon toevertrouwd; gaat deze failliet, dan blijft het trustvermogen buiten schot; kunnen de diensten niet meer worden geleverd, dan stelt de vereniging onmiddellijk een nieuwe uitbater aan en is de trein weer op de sporen gezet.

Van De Velde concludeert – zonder dat zulks expliciet prealabel werd toegelicht – op esoterische wijze bij het einde van haar onderzoek niettemin «dat de invoering van trust in ons recht voor de timesharingdeelnemers meer veiligheid kan bieden» (stelling 14, p. 852), wat uiteraard beaamd kan worden.

Ter afronding kan worden aangestipt dat het werk van Van De Velde gepubliceerd wordt anno 2000, maar de literatuuroproevingen blijkbaar in 1997 werden afgesloten, waardoor heel de trein met commentaren over de implementatie van de Europese richtlijn

wordt gemist. Ook de nieuwe ontwikkelingen op de timesharemarkt blijven buiten beschouwing, meer bepaald de omschakeling van «fixed» units naar «floating» units, inhoudende dat de gerechtigde de unit tijdens een seizoen, niet tijdens een vooraf bepaalde week opneemt, «lockout» units, waarbij de deeltijdgerechtigde de niet geconsumeerde tijd laat verhuren of ruilen, «split weeks», wat de deeltijdgerechtigde de opportuniteit biedt tweemaal in eenzelfde jaar het goed te bezoeken, «biennial ownership», waarbij de gerechtigde slechts om de twee jaar zijn goed bezoekt, e.d. Heel deze evolutie hangt samen met de gretigheid van de consument méér van de wereld te zien op de korst mogelijke tijd; periode-eigendom, die niet in dit stramen past, moet de deur uit. Op die wijze verzwakt de intieme band tussen de deeltijdgerechtigde en het goed; het gewicht verschuift van vaste gekende gebruikers naar losse anonieme passanten: timesharing belandt uiteindelijk in de hotelsfeer. De verwachting is dan ook groot dat de «tussendoorvakanties» in timesharing volledig in handen van de grote hotelketens zullen vallen en timesharing als juridisch fenomeen zal degenereren.

Dit is uitsluitend voor een nieuw juridisch onderzoek, met dien verstande dat kandidaten op het titanenwerk van Jacqueline Van De Velde zullen kunnen terugvallen; onder de kwaliteiten van haar onderzoek kan men eenmaal niet onderuit.

Roland Timmermans

M. BARELS, **Hoofdpijnen van de wet Mulder**, Studiepockets Strafrecht, nr. 24, Deventer, W.E.J. Tjeenk Willink, 1999 (tweede druk), XVI + 108 p.

Op 1 september 1990 trad in Nederland de Wet van 3 juli 1989 m.b.t. de «administratief-rechtelijke handhaving verkeersvoorschriften» (kortweg «WAHV») in werking. Het wetsvoorstel dat tot deze wet leidde, was grotendeels gebaseerd op een rapport van de daartoe aangestelde «commissie Mulder», waaraan de wet tevens zijn roepnaam ontleende: «de wet Mulder» is bij onze noorderburen een begrip. Door deze wet worden heel wat – relatief «lichtere» – verkeersovertredingen uit de strafrechtelijke sfeer gehaald en administratief afgehandeld. In dit verband werd zelfs een speciaal administratief orgaan opgericht, nl. het «Centraal Justieel Incasso Bureau» («CJIB»).

De motieven van de wet moeten vooral worden gezocht in de efficiëntie van de daadwerkelijke rechtshandhaving in het verkeer enerzijds en in de vermindering van de werklast van het gerecht anderzijds. Aldus kan aan degene die een in de wet Mulder bedoelde verkeersovertreding heeft begaan, door de politie een administratieve boete worden opgelegd, die op efficiënte wijze kan worden verhaald op de betrokkene (dwangbevel, «inneming» van het rijbewijs, buitengebruikstelling van het voertuig en desnoods zelfs «gijzeling» van de overtreder!). De betrokkene kan tegen de opgelegde boete beroep aantekenen bij de kantonrechter, mits hij het bedrag van de geldboete als zekerheid stelt. Aanvankelijk was tegen de beslissing van de kantonrechter zelfs een cassatieberoep mogelijk bij de Hoge Raad, maar die mogelijkheid werd inmiddels vervangen door een bijzonder hoog beroep bij het Gerechtshof te Leeuwarden (cf. de wet van 28 oktober 1999 tot wijziging van de wet Mulder (*Stb.* 1999, 469), zoals van toepassing met ingang van 1 januari 2000 krachtens het besluit van 25 november 1999 (*Stb.* 1999, 508)).

Het voorliggende werkje bespreekt, weliswaar niet op exhaustieve wijze maar toch in meer dan vogelvlucht, deze voor de Nederlandse rechtspraak bijzonder belangrijke wet, waarvan de belangrijkste beginselen en kenmerken met verwijzingen naar de relevantste rechtspraak en rechtsleer nader worden geduid. Hierbij wordt aandacht besteed aan diverse wetswijzigingen die de wet Mulder sinds haar ontstaan reeds onderging, alsook aan meer algemene vraagstukken m.b.t. deze vorm van «bestuursstrafrecht», zoals het verlies van de gebruikelijke strafprocesrechtelijke waarborgen die de beklaagde in een «gewoon» strafproces wel kan genieten. De auteur gaat dan ook meer dan eens in op het ook in het strafprocesrecht steeds weerkende spanningsveld tussen de efficiëntie van de vervolging en de rechten van de verdading.

Wie op korte tijd wil weten hoe de wet Mulder functioneert en wat de belangrijkste bepalingen ervan inhouden, is met het voorliggende boek ongetwijfeld aan het juiste adres.

Steven Van Overbeke

Geestesgestoorden in het Burgerlijk Recht

F. Swennen

2001 | ISBN 90-5095-158-9 | xxvi + 879 blz. | 123 EUR

Dit boek omvat een grondige studie van de vermogensrechtelijke en de persoonsrechtelijke rechtspositie van geestesgestoorden in het burgerlijk recht. In dit standaardwerk bestudeert Frederik Swennen niet alleen de bestaande wetgeving, hij biedt ook pasklare antwoorden voor de nog omvangrijke hiaten daarin. Dank zij een gedetailleerde inhoudstafel en een zeer uitgewerkt trefwoordenregister vindt u onmiddellijk wat u zoekt.

Het inleidende deel bevat de begintermen van het onderwerp. Wat is een geestesstoornis? Op welke wijze wordt deze door het burgerlijk recht verrekend? De auteur illustreert die verrekening met een gedetailleerde analyse van de voorwaarden voor dwangopneming.

Deel 1 behandelt de vermogensrechtelijke rechtspositie van geestesgestoorden. Veel aandacht gaat daarbij naar de rechtsbescherming van geestesgestoorden over wie geen maatregel van onbekwaamheid is uitgesproken. De auteur bespreekt achtereenvolgens uitvoerig de rechtshandelingen en het aansprakelijkheids- en verzekeringsrecht.

In Deel 2 komt dan de persoonsrechtelijke rechtspositie systematisch aan bod. Eerst gaat de auteur in op de uitoefening van persoonsrechtelijke rechten van geestesgestoorden. Hij werkt die uit voor de toelating van medische behandelingen. Vervolgens komt de rechtspositie van de geestesgestoorde in het personen- en familierecht aan bod. Het besluit bevat een aanzet tot eenvormige en globale regeling van de rechtspositie van geestesgestoorden. Dit boek is op de eerste plaats bestemd voor elke juridische beroepsgroep die in de praktijk met geestesgestoorden te maken krijgt: magistratuur, advocatuur, notariaat, O.C.M.W.'s, bank- en verzekeringsinstellingen enz. Ook andere beroepsgroepen - in het bijzonder de medische - kunnen er de nodige gegevens in terugvinden.

Inhoud

INLEIDEND DEEL : Algemene inleiding - De geestesstoornis in de psychopathologie - De geestesstoornis in het recht. De dwangopneming van geesteszieken als voorbeeld van de beperking van deelneming aan het rechtsverkeer.

DEEL 1. DE VERMOGENSRECHTELIJKE RECHTSPOSITIE VAN GEESTESGESTOORDEN

Onderdeel 1. Vermogensrechtelijke rechtshandelingen voor en door geestesgestoorden : Wils- en bekwaamheidsvereisten - Belangenbehartiging door een plaatsvervanger of met de bijstand van een raadsman : vertegenwoordiging, bijstand en machtiging

Onderdeel 2. Het aansprakelijkheidsrecht : Inleiding en plan - Beginselen van het aansprakelijkheidsrecht - Derdenbeschermende correcties - Evaluatie en alternatieven

DEEL 2. DE PERSOONSRECHTELIJKE RECHTSPOSITIE VAN GEESTESGESTOORDEN

Onderdeel 1. De persoonsrechtelijke rechten van geestesgestoorden

Sectie 1. Situering van de persoonsrechtelijke rechten

Aard van de persoonsrechtelijke rechten - Aard van de uitoefening van de persoonsrechtelijke rechten

Sectie 2. De uitoefening van de persoonsrechtelijke rechten van geestesgestoorden

Wils- en bekwaamheidsvereisten - Belangenbehartiging door een plaatsvervanger of met de bijstand van een raadsman

Sectie 3. Toepassing op medische behandelingen

Wils- en bekwaamheidsvereisten - Belangenbehartiging door een plaatsvervanger of met de bijstand van een raadsman - De dwangbehandeling

Onderdeel 2. De geestesgestoorde en zijn persoonlijke relationele rechtsverhoudingen (personen- en familierecht)

Sectie 1. De relationele handelingen

Wils- en bekwaamheidsvereisten - Belangenbehartiging door een plaatsvervanger of met de bijstand van een raadsman - De derden bij de relationele handeling

Sectie 2. De relationele situaties

De relaties tussen ouders en hun kinderen - De relaties tussen echtgenoten en tussen samenwonenden

DEEL III. BESLUIT

BIJLAGEN

Bestel nu!

Stuur de coupon in een voldoende gefrankeerde envelop terug naar Intersentia Uitgevers nv | Churchilllaan 108 | B-2900 Schoten (Antwerpen) | België

Of fax de coupon naar ++32 (0)3 658 71 21

Of stuur een berichtje naar mail@intersentia.be

ANTWOORDCOUPON

Hebt u vragen? Bel ++32 (0)3 680 15 50

☐ Ja, ik bestel ____ ex. van het boek **Geestesgestoorden in het Burgerlijk Recht** (ISBN 90-5095-158-9) tegen de prijs van 123 EUR per exemplaar. Ik betaal pas na ontvangst van de factuur, die mij samen met mijn bestelling wordt bezorgd.

de heer | mevrouw

naam: _____ voornaam: _____
 firma: _____
 straat: _____ nr.: _____
 postnummer: _____ gemeente: _____
 land: _____
 telefoon: _____ fax: _____
 e-mail: _____ btw: _____
 datum: _____ handtekening: _____

Intersentia nv respecteert uw privacy. De persoonsgegevens die u doorgeeft, mag het gebruiken om u op de hoogte te houden van zijn uitgaven. Wilt u geen commerciële informatie van Intersentia nv? Kruis dan dit vakje aan: ☐ U kunt uw gegevens ook opvragen en laten verbeteren via fax of per brief.

intersentia

NIEUW!

European Competition Law and Economics

Roger J. Van den Bergh en Peter D. Camesasca

2001 | ISBN 90-5095-161-9 | 598 blz. | 125 EUR
Engelstalige uitgave

Dit boek bestudeert de economische grondslagen van de Europese concurrentiewetgeving. De meeste commentatoren zijn het erover eens dat de concurrentiepolitiek nauw samenhangt met de economische gevolgen van de markt. Toch onderschrijft niet iedereen het standpunt dat de concurrentiewetgeving louter het verhelpen van mogelijke onvolkomenheden van het marktprincipe tot doel heeft.

In de Verenigde Staten focust de antitrustwetgeving, onder invloed van de School van Chicago, op economische doelstellingen en meer specifiek op allocatie en efficiëntie van de productiviteit.

In de Europese concurrentiewetgeving daarentegen spelen andere dan economische doelstellingen een belangrijkere rol. Een veelheid aan politieke doelstellingen wordt hier opgenomen in de concurrentie-reglementering.

Hierbij is de meest prominente doelstelling het bereiken van een marktintegratie, hetgeen uiteindelijk ten koste kan gaan van een inefficiënte organisatie van productie- en distributieprocessen.

Daarbij legt de Europese concurrentiepolitiek de nadruk op het welzijn van de consument, vrijheid van handelen, billijkheid en de bescherming van KMO's.

Toch toont dit boek aan dat een economische interpretatie van de Europese concurrentiewetgeving mogelijk blijft.

Men moet enkel de traditionele theorema's van de welvaartseconomie verbreden zodat ze rekening houden met de gevolgen van de efficiëntievoordelen voor de consument. Deze stelling geeft de analyse die in dit boek gemaakt wordt, een toegevoegde waarde.

Bestel nu!

Stuur de coupon in een voldoende gefrankeerde envelop terug naar Intersentia Uitgevers nv | Churchilllaan 108 | B-2900 Schoten (Antwerpen) | België

Of fax de coupon naar ++32 (0)3 658 71 21

Of stuur een berichtje naar mail@intersentia.be

ANTWOORDCOUPON

Hebt u vragen? Bel ++32 (0)3 680 15 50

☐ Ja, ik bestel ____ ex. van het boek **European Competition Law and Economics** (ISBN 90-5095-161-9), tegen de prijs van 125 EUR per exemplaar.

Ik betaal pas na ontvangst van de factuur, die mij samen met mijn bestelling wordt bezorgd.

1-K-A-R

de heer | mevrouw

naam: _____ voornaam: _____
firma: _____
straat: _____ nr.: _____
postnummer: _____ gemeente: _____
land: _____
telefoon: _____ fax: _____
e-mail: _____ btw: _____
datum: _____ handtekening: _____

Intersentia nv respecteert uw privacy. De persoonsgegevens die u doorgeeft, mag het gebruiken om u op de hoogte te houden van zijn uitgaven. Wilt u geen commerciële informatie van Intersentia nv? Kruis dan dit vakje aan: ☐ U kunt uw gegevens ook opvragen en laten verbeteren via fax of per brief.

intersentia